

Јован Дучић Трагање за НОВИМ

Српска академија наука и уметности

2021

година
Јована
Дучића

2021

година
Јована
Дучића

Галерија Српске академије наука и уметности

154

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ГОДИНЕ ЈОВАНА ДУЧИЋА

Владимир С. Костић, Матија Бећковић, Љубомир Симовић (председник),
Милосав Тешић, Миро Вуксановић, Љубодраг Димић,
Милован Данојлић, Злата Бојовић, Јован Делић и Мирко Ђурић

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ГОДИНЕ ЈОВАНА ДУЧИЋА

Злата Бојовић (председник), Љубодраг Димић,
Јован Делић и Мина Ђурић

ПУБЛИКАЦИЈУ ИЗДАЈЕ
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

АУТОР
Злата БОЈОВИЋ

УРЕДНИК
Душан ОТАШЕВИЋ

РЕЦЕНЗЕНТИ
Љубодраг ДИМИЋ
Јован ДЕЛИЋ

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА
Тања РОНЧЕВИЋ

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН КОРИЦЕ
Драгана ЛАЦМАНОВИЋ

ГРАФИЧКА ОПРЕМА КАТАЛОГА
Данијела ПАРАЦКИ и D_SIGN Београд

ШТАМПА
COLORGRAFX d.o.o, Београд

ТИРАЖ
750 примерака

ISBN 978-86-7025-910-2

Српска академија наука и уметности захваљује на финансијској подршци
МИНИСТАРСТВУ КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ,
СКУПШТИНИ ГРАДА БЕОГРАДА и ДУНАВ ОСИГУРАЊУ

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

Јован
Дучић
Трагање
за
НОВИМ

БЕОГРАД 2021

ИЗЛОЖБУ ПРИРЕЂУЈЕ
ГАЛЕРИЈА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

АУТОР ИЗЛОЖБЕ
Злата БОЈОВИЋ

КУСТОСИ
Катарина ЖИВАНОВИЋ
Милена ЈОКАНОВИЋ

ДИЗАЈН ПОСТАВКЕ
Озарија МАРКОВИЋ ЛАШИЋ
Небојша ВАСИЉЕВИЋ

ОРГАНИЗАЦИЈА ИЗЛОЖБЕ
Катарина ЖИВАНОВИЋ
Јелена МЕЖИНСКИ МИЛОВАНОВИЋ
Жаклина МАРКОВИЋ
Зоран ШЕВКУШИЋ

МУЗИКА ЗА ИЗЛОЖБУ
Александар МАРКОВИЋ

ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ
Алумни Филолошког факултета Универзитета у Београду

ТЕХНИЧКА ПОДРШКА
Милан ЈАЗИЋ
Горан ВИТОРОВИЋ
Саша РЕНДИЋ
Стојан ПРЕДОВИЋ

За уступљене експонате, фотографије и документарну грађу
Српска академија наука и уметности захваљује: Народној библиотеци Требиње,
Музеју Херцеговине, Архиву Југославије, Народној библиотеци Србије,
Народном музеју у Београду, Милошу Јуришићу, Музеју позоришне уметности Србије,
Библиотеци Савеза слепих Србије „Др Милан Будимир“
и Педагошком факултету у Сомбору

Садржај

- 8/ Увод
- 10/ Хронологија живота и дела
- 38/ Јован Дучић у Београду
- 54/ Дучић у Академији
- 74/ Књижевни рад
- 120/ Сапутници
- 144/ Три деценије у дипломатији
- 176/ Дучићево Требиње

ЈОВАН ДУЧИЋ ПРИПАДА РЕДУ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ КЊИЖЕВНИХ стваралаца нове српске књижевности, чијој је општој вредности својом поезијом и прозом умногоме допринео, и у којој је оставио дубок траг, а његово је дело извршило велики утицај на низ генерација српских песника XX века. Одавно је понео титулу „кнеза српских песника“ и током целог стваралачког пута бранио је својим делом, самокритичношћу, високим естетским мерилима и, понајвише, потпуном предањошћу тражењу пута до савршенства.

Цео Дучићев живот, многострано богат и испуњен искушењима и искуствима – од школовања у родном Требињу, Мостару, Сарајеву, Сомбору, преко учитељевања у Бијељини, Житомислићу, Мостару, студија у Женеви и Паризу, учествовања у културном животу Београда, стицања успешне дипломатске каријере током више од три деценије, која га је одвела у велике културне центре Европе, којих је био достојан, до признања која је добијао, а избор за члана Српске краљевске академије сматрао највишим – био је, у основи, у сенци посвећености стварању и досезању савршенства. И његов лични, често буран, живот, испуњен радостима, грешкама, неоствареним жељама и разочарањима, носио је белег његових тежњи ка савршенству. Тај белег су понела и сва импресивна сведочанства са многих путовања, која су била његова страст и извор књижевних инспирација и задовољстава.

Јована Дучића и све што је стварао подједнако је обележила за цео живот и његова непрекинута веза са постојбином, посебно са родним Требињем, у којем је провео само ране године живота, до завршетка основне школе, и са коренима свога рода. Та се невидљива веза јасно и недвосмислено препознаје у недосањаној имагинацији о барокном претку Дуки – Владиславићу Рагузинском и у сновима у којима, некада хиљадама километара удаљен, размишља „гледајући“ са „Леотара“ на људске душе и судбине, на Херцеговину, на дубровачко море, на многе пријатеље, међу којима су толики писци, његови савременици, са којима у писмима дели и живи живот постојбине, и у којима је исписао

читавау своју биографију. Ваљда је та веза била и најснажнији темељ његовог безрезервног родољубља, које је често скупо плаћао, и које је било од ране младости до краја живота једно од симбола његове личности.

Тај Дучић, пролазећи дуги пут, остављао је трајне трагове, од прве збирке песама – *Пјесме*, штампаних у Мостару 1901. године, које су морале представљати највећу личну књижевну радост, преко београдских издања двеју збирки песама: *Песама* и *Плавих лејенди* из 1908. године, *Песама* из 1911. године, преко више стотина песама и циклуса песама штампаних у књижевним листовима и часописима, есеја и мишљења о делима својих књижевних савременика, о филозофским темама, о уметности, преко путописа, превода омиљених страних песника и написа о њима (Пушкина, Мицкјевича и других), политичких чланака, а све се сливало у *Сабрана дела*, до *Лирике* објављене на дан пишчеве смрти.

Пратећи те стваралачке трагове и тражећи њихове додире са животом Јована Дучића и са временима којима је припадао, верујемо да се највише приближавамо суштини и одгонетки његове књижевне појаве.

Хронологија живота и дела

1871. Рођен у Требињу;
отац Андрија, мајка Јока (рођена Сушић).
1875. Очево учешће у Херцеговачком устанку. За време устанка песникова мајка са четворо деце – Ристом, Милевом, Соком, Јованом избегла у Дубровник.
1878. Очева смрт у Дубровнику.
- 1878–1893. Школовање у Требињу (српска основна школа), Мостару (трогодишња трговачка школа), Сарајеву (прва година учитељске школе) и Сомбору (завршава учитељску школу).
1886. Објављује прву песму *Самохрана мајка* у сомборском листу „Голуб“.
1888. У Мостару учествује у културном раду Пјевачког друштва „Гусле“; глуми у аматерским представама.
- 1893–1899. Учитељ у српским народним школама у Бијељини (1893), Житомислићу (1894) и Мостару (1895–1899).
1896. Са Алексом Шантићем и Светозаром Ђоровићем покреће књижевни часопис „Зора“; главни уредник (1899).
- 1899–1906. Студије у Женеви; познанство са Јованом Скерлићем; студијски боравак у Паризу; дипломирао у Женеви на Филозофско-социолошком факултету (књижевност, филозофија).
1901. Објављује у Мостару прву песничку збирку – *Пјесме*.
1907. Долазак из Женеве у Београд; „неуказни“ чиновник Министарства иностраних дела.
1908. Уредник културне хронике у листу „Политика“.
1909. Добија држављанство Краљевине Србије.

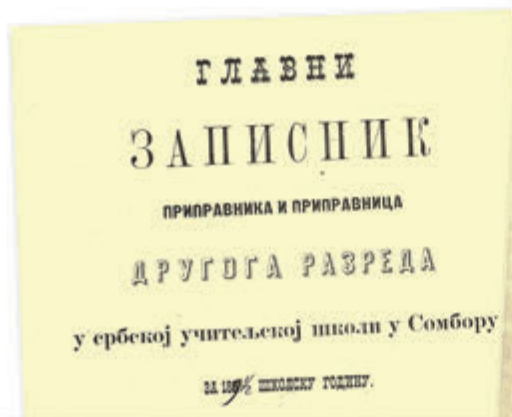
- 1910–1918.** Почетак дипломатске каријере; наименовање за аташеа у Цариграду; потом службовање у Софији, Риму и Атини.
- 1911.** Награда Академијине Задужбине Николе Ј. Мариновића за збирку песама. Награђене *Песме* објављене у Београду.
- 1917.** Посета Солуну, Солунском фронту, Кајмакчалану.
- 1918–1927.** Дипломатски рад у Мадриду и Атини, делегат у Друштву народа у Женеву, генерални конзул у Каиру.
- 1924.** Изабран за дописног члана Српске краљевске академије. Почасни члан Лондонског ПЕН-а.
- 1926.** Докторска дисертација Николе Мирковића: *Јован Дучић*, одбрањена на Бечком универзитету.
- 1927.** Суспендован због сукоба са дипломатом Милутином Јовановићем.
- 1928–1929.** Борави у Београду. Припрема *Сабрана дела*.
- 1929.** Почиње са издавањем својих сабраних дела.
- 1930.** Награда Академијине Задужбине Николе Ј. Мариновића за *Сабрана дела* (I, II).
- 1930–1941.** Наставља дипломатску каријеру одласком у Египат, почетком 1930. године; потом преузима дужност у Будимпешти, Риму, Букурешту, где постаје први амбасадор Краљевине Југославије, Мадриду и Лисабону.
- 1931.** Изабран за редовног члана Српске краљевске академије.
- 1934.** Требињу поклања Његошев споменик, рад вајара Томе Росандића. Присуствује освећењу споменика 28. маја.
- 1936.** Купује кућу у Београду, на Бановом брду, посредством свога адвоката и пријатеља Драгише Васића.

1937. Изабран за почасног члана Друштва књижевника Румуније.
1941. Почиње да оболева. После тромесечног боловања одлази крајем јула из Лисабона у Сједињене Америчке Државе.
- 1941–1943. Живи код рођака Михајла Дучића у граду Гери (Индијана). Јавно иступа, држи политичка предавања, објављује расправе о југословенској идеологији и родољубиву поезију у „Американском Србобрану“; довршава и објављује монографију о Сави Владиславићу Рагузинском (1942).
1943. Умире 7. априла. На дан смрти објављена је последња збирка – *Лирика*. Сахрањен је у граду Гери.
1946. Посмртини остаци пренети у Либертивил, покопани у порти Манастира Светога Саве уз посмртни говор епископа Николаја Велимировића.
1960. Дучићева заоставштина са библиотеком је пренета из Сједињених Америчких Држава у Требиње.
2000. Дучићеви земни остаци су пренети из Сједињених Америчких Држава у Требиње.

Породична фотографија: у првом реду седе мајка Јована Дучића, жена његовог полубрата, Риста Глоговаца са дететом, Ристо Глоговац, стоје полусестра, Јован Дучић и кума из Мостара, фебруар 1887. у Мостару (Народна библиотека Требиње, А-Х-З-51)

Сведочанство Јована Дучића
 о постигнутом успеху у учитељској школи
 у Сомбору школске 1891/92. године
 (Педагошки факултет у Сомбору)

Име	Школски успех у првом, другом и трећем разреду и школки	Школски успех у првом и другом разреду	Средњи успех	Оцена	Замештање	Замештање у школи
Јован Дучић	1891/92	1891/92	1891/92	1891/92	1891/92	1891/92
Други ученици						
Влада						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						
Михаило						
Владимир						
Милош						
Петар						
Јован						

Дучић у Мостару крајем XIX века учествује у културном животу под окриљем Српског пјевачког друштва „Гусле“.
Насловна страна публикације поводом обележавања педесет година Српског пјевачког друштва „Гусле“, Мостар, 1938. године (Библиотека САНУ, 34699)

Јован Дучић као студент у Женеви, 1901. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-124)

Уџбеници и белешке Јована Дучића са студија
(Народна библиотека Требиње, А-IV-720, А-Х-А-28/1-8, А-Х-А-71)

Culture
 l'occupation la plus noble. Selon la philosophie grecque (Socrate). La terre est la seule source de richesse. Elle forme les meilleurs citoyens. La terre de l'Attique est fertile. Pourtant la terre ne travaille pas. On la laisse inculte. On ne s'occupe que de la perfectionner.

Occupations
 On s'occupe de la culture de la vigne et de l'olivier. On les regroupe sous le nom de travaux de la terre. On les considère comme des occupations secondaires. On les fait faire par les esclaves. Le seigneur ne s'occupe que de la culture de la vigne et de l'olivier. Le gros bétail (bovins) est élevé dans les plaines. Le petit bétail (moutons) est élevé dans les montagnes.

Caractéristiques du régime féodal
 Celui qui détient la terre est le seigneur. C'est lui qui a le droit de justice. Le vassal est tenu de rendre au seigneur un service. Le seigneur a le droit de lever des taxes sur le vassal. Le vassal a le droit de posséder la terre à vie. Le seigneur a le droit de lever des taxes sur le vassal.

Classes des propriétés
 Les propriétés sont classées en deux catégories : les propriétés nobles et les propriétés roturières. Les propriétés nobles sont celles qui sont détenues par la noblesse. Les propriétés roturières sont celles qui sont détenues par le peuple.

Sous
 Les seigneurs ont le droit de justice. Ils ont le droit de lever des taxes sur les vassaux. Ils ont le droit de lever des taxes sur les serfs. Ils ont le droit de lever des taxes sur les colons. Ils ont le droit de lever des taxes sur les artisans. Ils ont le droit de lever des taxes sur les marchands.

Sparte (Laconie) son l'Épique

La vie économique et sociale

Le pays de Sparte est une plaine assez fertile mais pas très grande qui s'étend sur la Mer au sud du Péloponèse. Les Spartiates sont à la fois des vainqueurs et vaincus. Ils ont été vaincus par les Perses (Mésse) et les Grecs (Thèbes). Ils ont été vainqueurs des Perses (Mésse) et des Grecs (Thèbes).

Régime de Sparte
 La propriété est la pierre angulaire de tout le régime spartiate. Avant la conquête par les Doriens, les terres étaient possédées par les autochtones. Les Doriens ont apporté avec eux le régime de la propriété individuelle. Les terres ont été divisées en lots de cinquante (50 ar.) et de cent (100 ar.) arpents. Les terres de cinquante arpents sont destinées à la culture de la vigne et de l'olivier. Les terres de cent arpents sont destinées à la culture du blé.

Organisation romaine
 L'organisation romaine s'étend sur toute la Gaule. Elle est basée sur la propriété foncière. Les terres sont divisées en lots de cinquante et de cent arpents. Les terres de cinquante arpents sont destinées à la culture de la vigne et de l'olivier. Les terres de cent arpents sont destinées à la culture du blé.

Causes du servage
 I. Attribution d'un champ déterminé à un esclave contre une somme d'argent. II. La tenue d'un champ déterminé à un esclave contre une somme d'argent. III. La tenue d'un champ déterminé à un esclave contre une somme d'argent.

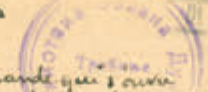
Tenue de colons
 Il y avait des terres qui étaient cultivées par des colons. Les colons étaient des hommes libres qui avaient obtenu la terre en échange d'un service. Les colons étaient tenus de rendre au seigneur un service. Le seigneur avait le droit de lever des taxes sur les colons.

Barbares qui deviennent colons
 Les barbares qui étaient vaincus par les Grecs devenaient colons. Ils étaient tenus de rendre au seigneur un service. Le seigneur avait le droit de lever des taxes sur les colons.

Barbares qui deviennent colons
 Les barbares qui étaient vaincus par les Grecs devenaient colons. Ils étaient tenus de rendre au seigneur un service. Le seigneur avait le droit de lever des taxes sur les colons.

Barbares qui deviennent colons
 Les barbares qui étaient vaincus par les Grecs devenaient colons. Ils étaient tenus de rendre au seigneur un service. Le seigneur avait le droit de lever des taxes sur les colons.

des terres et leur encensement. Les terres de l'Attique - Carthage et la Sicile.

30

A l'âge de 27 ans il fut lui-même le plus riche de son pays. Il avait 30 ans lorsqu'il mourut.

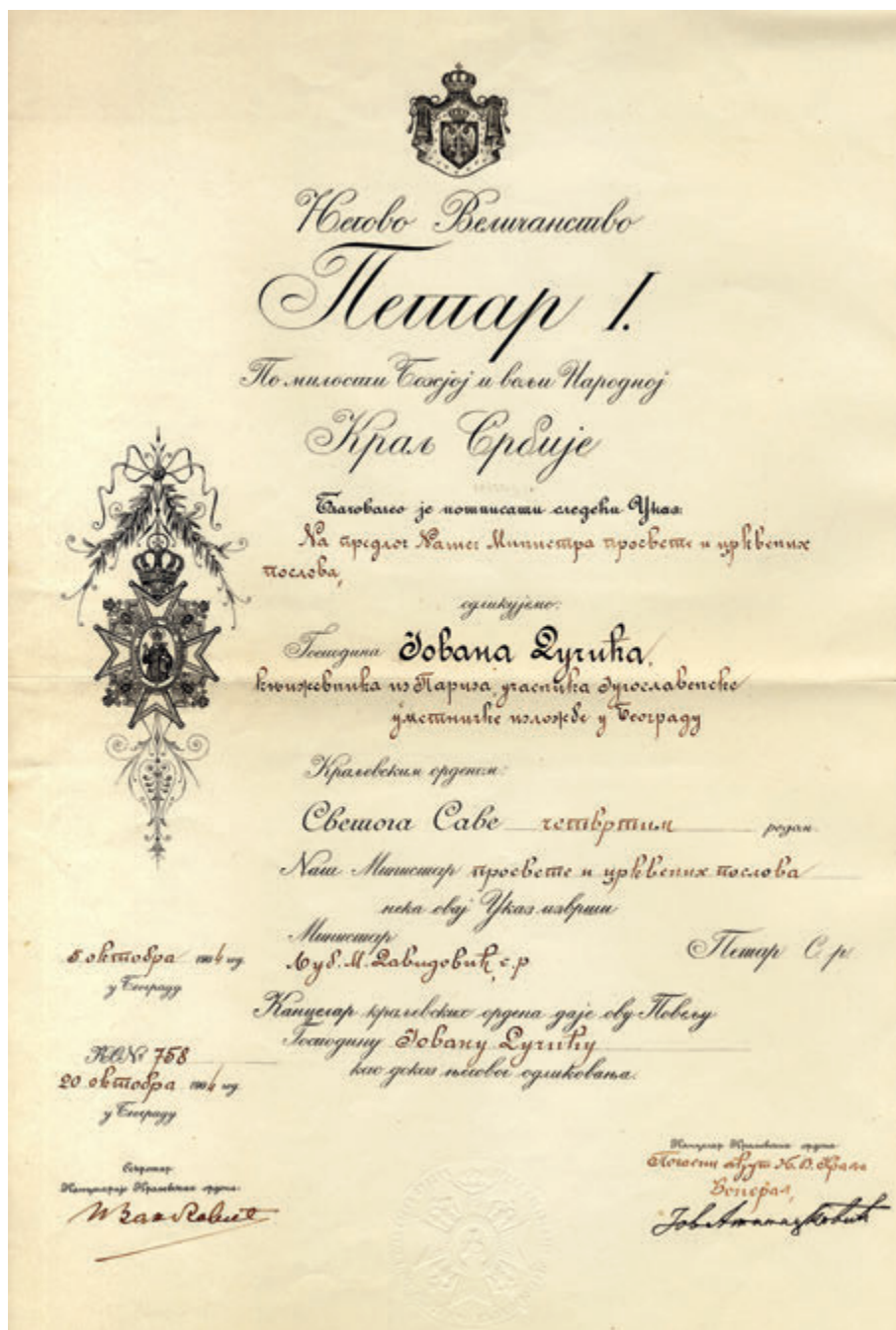
1652
 7 et
 lui
 et f

Прва објављена збирка песама Јована Дучића *Пјесме*, издање уредништва „Зоре“, Издавачка књижница и штампарско-умјетнички завод Пахера и Кисића, Мостар, 1901. године (Библиотека САНУ, 8558/12)

Јован Дучић, портрет из млађих дана, фотографија
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-9)

Указ о одликовању Јована Дучића Орденом Светог Саве четвртог реда, Београд, 20. октобар 1904. године (Архив САНУ, 15068-I-1)

Орден Светог Саве – први степен, Југославија
(Музеј Херцеговине, 96)

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or address, written in Cyrillic script.

Криво и право, у ордена суза,
Мин се горка савет савијана и моту
Тегути иже који боса го бринута.

Ми
Криво
Ми
Пла

P327
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
У БЕОГРАДУ

Ave, Serbia

Криво сузе носе сад на засајавама,
Твојим ивицама у бречном иленим гитови,
Криво шемто чедо илени смо с Нема,
У зоре га зраче на пуцима шова.

Још се ур нас шема мико што муре;
Ше у твој мико у масеба реву,
Ше у тамој Криво твоје река кура,
Ше венди у тамој осветомском илени.

Ми само твоје мико и твоје мурдица,
У зораг твој ерза у шемину. Велча,
Криво је зсе мико на рату твој мико
На мар шетов рет ми савијана, чендрени.

Млекомо твоје зорке нас се оштротана
У рату и слави да дуге мико мико;
Тер су два мико мико што се на шетгане-
Муреник и керој, као зсе и Криво.

Докладно:
42.19/52

Рукопис песме *Ave Serbia* написане у Атини, 1916. године
(Народна библиотека Србије, Р 327)

Путна исправа–пасош који је издао Генерални конзулат Краљевине Србије у Солуну, 1917. године
Јовану Дучићу, секретару Посланства Србије у Атини (Архив САНУ, 15068–633)

Јован Дучић у Солуну, 1917. године, у друштву са Ташком Наумовим, Марком Капелником и поручником Бајаловићем
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-52)

Захвалница за прилог који је Јован Дучић уплатио за
подизање Храма Светога Саве у Београду, 17. јуна 1923. године
(Архив САНУ, 15068-1-8)

У славу Божију и у спомен великога народног просветитеља,
првог српског Архиепископа Светога Саве, побожни и родољубиви син
св. цркве и отаџбине

госп Јован Лукић
из Атине

дарова свој угледни прилог за подизање велелепног храма Св. Саве на
Врачару у Београду, где је велики народни просветитељ и Божији угодник,
од иновераца спаљен 27. априла 1594., и који ће храм из векова у векове
бити, на том народу светога места, сјајан споменик верске оданости и
опште народне захвалности.

ГЛАВНИ ОДБОР за подизање храма Св. Саве, на основу чл. 23.
правила својих, даје побожном и родољубивом дародавцу ову

Захвалницу

као видан знак признања за добро и примерно дело његово.

Бр. 261
17 јуна 1923
у Београду

Секретар,
Миха Поповић
просјер

Председник
Друштва за подизање храма Св. Саве
Архиепископ београдски и
Патријарх Српски

Јован Лукић

Јован Дучић, отправник послова Посланства
Краљевине Југославије у Каиру, 1931. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-29)

Јован Дучић током боравка у дипломатским мисијама
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-119, А-Х-З-128)

Између дипломатских мисија Јован Дучић борави у Београду.
Портрет Јована Дучића, Краљевски дворски фото-атеље, 1927. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-30/2)

Прве две верзије тестаментa Јована Дучића из 1930. и 1935. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-59)

За сав
нови ре
мунити
зама,
ако би
из об
коо 2) а
мара 8.

3) По
новга
ако а
не са
ме са
и пре
ту и
ана а
ка а
ли а
из та
весо
са а
" Тако

Мо
мо
М
За
из м
Задан
2 а
2 а

Мој шестименаш

На српској моје савиш глуми
ако-насловна са мојом именованом.

Шестименаш.

На српској стоје српски млади српски
својом именованом:

У српској до ујутру сви Штефанови, и
ра рђава, јеруна да се моје тако спавати у Штефанови
спавати са млади Штефаном..... Штефанови да се сонга
своје Штефанови, а млади Штефанови су били Штефанови
и са Штефанови Штефанови јеруна Штефанови Штефанови
млади Штефанови са својим Штефанови и били Штефанови
Штефанови млади Штефанови да се Штефанови са Штефанови
са Штефанови Штефанови моје Штефанови ако Штефанови
са Штефанови са Штефанови да се Штефанови са Штефанови
и са Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови

Штефанови млади Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови

Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови

Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови Штефанови

у вратах
штитоу 7
акиелав
Микола 7,
На по
ектом за
и Јосифу
децу мо
Трошва
бету 3К
јавиши
до 5.00
од вук
5) а
бава м
Шимити
акром
у неут
6)

мој
гуме
жрпаци
Мурет
и као
који с
јосифе
за ре
јуре

Штефанови
ири ако Штефанови
го гавне Штефанови
Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови
Штефанови Штефанови

prevod s engleskog

МОЈ ТЕСТАМЕНАТ

) prepis original.testam.)

petoro dece
20.000 din.
spomenuto.

Za izvršio:
u Gary, Im
u Sarajevu
is drugih
ovi legati
moje prija
Corovića,
novića is

Molim gore
prilikom :
u posledn.
shvatanji
zi u ovom

15. jula

Tačnost

Ovaj testament pišem u punoj savesti i zdravom rasumu i odredjujem sledeće legats:

1. U gotovom novcu imam kod New York Trust Co, u N.Yorku uloženo oca 25.000 dolara. Dalje, 3.000 dolara 1980 engl.funti sterlinga, oboje u slatu što držim kod sebe zajedno sa čekom od 1.000 dolara. Dalje, imam dva manja uloga u hipotekarnoj banci u Beogradu i Francusko arpakoj banci isto tako u Beogradu i is kojih uloga primaju koristi mesečno moji srodnici.
2. U hartijama od vrednosti, koje se mogu prodati imam 9.1/2 obaveznice jugoslovenske vlade (Blarov zajam) koje donošaju 7% kamata i koje su deponovane kod Hip. banke u Beogradu i isto tako imam 18 akcija Narodne banke koje su deponovane u Francusko arpakoj banci u Beogradu. Ovo je sve što posedujem u hartijama od vrednosti.
3. Vlasnik sam nepokretnine u Beogradu na Banovom brdu, naime prazna parcela kupljena od Moris Josifa i jedna druga parcela kupljena od čerke fotografa Steve Todorovića. Prva parcela nalazi se u ulici Steve Todorovića br. 2 a druga parcela nalazi se oimah isa prve. Ugovor koji se odnosi na prvu parcelu nalazi se medju mojim papirima a ugovor koji se odnosi na drugu parcelu nalazi se u Uredu advokata Dragiše Vasića u Beogradu ul. Miloša Velikog br. 1. Oba ova nakupa zabeležena su u Zemlj.knjižnom uredu u Beogradu.
4. Vlasnik sam pokuštva od velike vrednosti i slika starih slika koje sam dostavio is Madrida na adresu našeg Poslanstva u Washingtonu putem Hudson Shipping Co. is New Yorka da se smeste u magacinu; jedna kola sa pokuštvo i 9 sanduka a isto tako 4 druga sanduka i moja knjižnica koja se sastoji od oca 30 sanduka. Jedan drugi deo mog pokuštva smestio sam u magazin Guggenbuhl Co. 27 Jose Antonio St.Madrid, Spanija.
5. U slučaju da umrem isnenada želim da se sav moj novac zajedno sa hartijama od vrednosti razmeni u gotov novac i razdeli na dva jednaka dela. Prvi deo ovog novca da se da Srpskom kulturnom društvu PROSVETA u Sarajevu u svrhu podupiranja arpskih tešnji i vaspitnih svrha u Bosni i Hercegovini. Drugi deo ovog novca da se u potrebi sa izgradnju krasne pravoslavne crkve u Trebinju u stilu one u Kosovskoj Gračanici i da se moje telo prenese i sahrani u istoj.
Moje pokuštvo i knjižnica neka se proda u Americi putem sposobnih i potenih procentelja i sav novac koji se dobije is prodaje da se doda gore navedenoj glavnici a isto tako da se obe parcele u Beogradu prodaju i dobijeni iznos dodaju gore navedenoj glavnici.
Moji naslednici su: moja neustra g. Soka Andrić koja se sada nalazi u Trebinju, majka pok. ministra dr.Vlade Andrića, kojoj namenjujem u slučaju da je na životu 100.000 dinara. Imam nečaka g. Leposavi A.Maksimović, redj. Celović u Beogradu, Celopečka ul.br. 18. kojoj isto tako namenjujem 100000 din. Ovi legati su u dinarima a to po kursu razmene koji je bio pre rata 1941. Ostali naslednici su

...

Трећи и последњи тестамент Јована Дучића из 1942. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-59)

Портрет Јована Дучића, фотографија
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-32)

ВЛАДИКА ДР. НИКОЛАЈ

ЈОВАН ДУЧИЋ

— Надгробно слово —

У чем затечем, у оном њу
и судити — рекао је Господ.

ЈА ИЗЛАЗИМ данас пред вас, американке Србе, да говорим о Јовану Дучићу, као један од извршилаца његовог тестамена, како по дужности коју је он последњом својом вољом наложио на мене тако и по љубави коју сам гајио према њему.

Пре три године објавила су звона на цркви светога Саве у Гери смрт Јована Дучића, а данас објављују звона у овоме храму светога Саве у Либертивилу пренос његовог тела и сахрану. И тако: из цркве светога Саве у манастир светога Саве! Да би Јованово тело почивало овде у миру, на овој светосавској грудн, у овој слободној земљи Америци, докле не буде од Бога суђено, да се могадне пренети у слободну Херцеговину, Војводину светога Саве. И тако да се изврши завештање покојника, коме није било суђено да умре тамо где се и родио него у туђини као и сам свети Сава. Јер као што је свети Сава умро у туђини па пренет у своју земљу, у Херцеговину, и сахрањен у својој цркви, задужбини његовој и синовца му краља Владислава, тако је и овај племенити син Херцеговине и племић по старини умро у туђини оставивши један чудан и диван тестаменат. Тестаменат гласи, да га његов рођак Михајло Дучић са осталим извршиоцима пренесе у Херцеговину, да у Требињу подигну цркву по плану косовске Грачанице и у тој цркви да га погребу. Видите ли, браћо моја, како судба многих синова светосавских личи на судбу светога Саве!

Три отаџбине имао је Јован Дучић. Као песнику цели свет му је био отаџбина, као родољубу Србија, а као човеку Херцеговина. Херцеговина га родила, Србија духом запојила, а свет га очарао у младости а разочарао у старости.

О како је пречудна та земља Херцеговина! У њој се сједињују природна суровост и благост. Њену главу покрива вечити снег, на њеним прсима сазревају смокве, а њене вреле ноге хладе се у мору.

Та малена и кршна земља дала је Српству много великих људи: светаца, јунака, мудраца, песника, просветитеља, уметника

Говор владике др Николаја Велимировића у Либертивилу, САД
(Архив САНУ, 15068-III-136)

Посмртни остаци Јована Дучића су, по његовој жељи, пренети у Требиње.
Херцеговачка Грачаница, у којој данас почивају, изграђена је 2000. године
према пројекту архитекте Предрага Ристића (фотографија Славенка Вукашиновића)

Јован Дучић у Београду

ЈОВАН ДУЧИЋ НИКАДА НИЈЕ БИО ДУЖЕ НАСТАЊЕН У БЕОГРАДУ, али је током четрдесет година Београд био важно место у његовом личном и јавном животу. Откад је дошао у Београд почетком 1907. године као службеник Министарства иностраних дела, до последњег одласка из њега, у Букурешт, у највишем звању амбасадора, Београд је био место из кога је полазио на сваку нову дипломатску службу. Били су то углавном краћи боравци, док је чекао ново наименовање или долазио на саветовања, испуњени богатим Дучићевим учешћем у књижевном, културном и јавном животу престонице.

У Београду је имао велики број пријатеља међу писцима. Године 1900, када се, враћајући се после летњег распуста из Херцеговине у Женеву, зауставио у Београду, сусрео се са Јованом Скерлићем, Павлом и Богданом Поповићем, који ће бити потом деценијама међу његовим најближим београдским пријатељима. Тај круг се временом ширио. И у свим каснијим доласцима и боравцима између два дипломатска путовања дружио се са писцима проводећи дане код „Коларца“, у хотелу „Гранд“, „Српском краљу“, „Москви“, „Руској круни“, „Руској лири“.

Како су Дучићеви боравци у Београду били краткотрајни, није имао стално боравиште у граду већ је одседао у хотелима – „Балкану“, „Бристолу“, „Петрограду“ и другима. Од посебног значаја била су два дужа боравка у престоници. Први од почетка 1907. до одласка на дипломатску дужност у Софију 1910. године, када добија (1911) значајну Академијину књижевну награду Задужбине Ј. Мариновића. Други за време двогодишње суспензије у дипломатији, од 1927. до краја 1929. године.

Године 1908. објавио је у Београду две књиге песама и *Плаве легенде*, песме у прози у Српској књижевној задрузи и у Штампарији Давидовић, а награђену збирку 1911. код С. Цвијановића; изабран је за уредника књижевне хронике у „Политици“, са чијим је власником, Владиславом Рибникаром, у блиском пријатељству. Круг писаца са којима проводи време све се више ширио. Припадали су му Милан Ракић,

Слободан Јовановић, Милутин Ускоковић, Стеван Луковић, Милорад Митровић, Урош Петровић; бивао је у друштву са Симом Матавуљем, упознао је Лазу Костића.

„Њихови бескрајни разговори завршавали би се дугим шетњама преко Топчидерског брда до Кошутњака. Разговарало се о политици, о свакодневном животу, и наравно, највише о књижевности.“

(Радован Поповић)

Нове везе са београдском средином богате се избором за дописног члана Српске краљевске академије (1924) и зближавањем са угледним академицима Владаном Ђорђевићем, Александром Белићем, Јованом Цвијићем, Ђорђем Јовановићем, Урошем Предићем и другима.

За време другог дужег боравка у Београду посвећено ради на *Сабраним делима* и издаје две прве књиге, добија поново Награду Задужбине Ј. Мариновића, постаје редовни члан Академије. Учествује у јавном културном животу: отвара изложбе, држи предавања у Уметничком павиљону на Калемегдану, Народном позоришту, у Коларчевој задужбини, у којој је изложио и приступну академску беседу 1939. године; говором испраћа, заједно са Нушићем, са Позоришног трга, посмртне остатке свог великог пријатеља Ива Војновића.

Приближавајући се истеку рока службе, припремајући се за пензионерске дане, одлучио је да се коначно настани у Београду. Купио је од пријатеља кућу на Бановом брду, а терен око ње од потомака Матије Бана. Ток историјских догађаја учинио је да се у овој кући никада није настанио.

Хотел „Балкан“ у Београду, разгледница, око 1910. године
(колекција Милоша Јуришића)

Прва београдска пивница „Коларац“, разгледница, око 1910. године
(колекција Милоша Јуришића)

Коларчево имање на Позоришном тргу, фотографија, око 1930. године
(колекција Милоша Јуришића)

Нови хотел „Гранд“ у Београду, разгледница, око 1902. године
(колекција Милоша Јуришића)

Сала новог хотела „Гранд“, разгледница, око 1910. године
(колекција Милоша Јуришића)

Хотел „Балкан“ у Београду, фотографија, око 1929–1933. године (колекција Милоша Јуришића)

Хотел „Петроград“, разгледница, око 1925. године (колекција Милоша Јуришића)

Павиљон у Топчидеру, Београд, разгледница, око 1910. године
(колекција Милоша Јуришића)

Топчидер, разгледница, почетак XX века
(колекција Милоша Јуришића)

Хајдучка чесма у Кошутњаку, разгледница, око 1910. године
(колекција Милоша Јуришића)

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

У БЕОГРАДУ

Вечерња представа 223. **НОВА ЗГРАДА**

У суботу, 27. априла 1929. год.

I.
 Г. Јован Дучић: **О Песнику.**

II.
 (Први пут.)

ДУБРОВАЧКА ТРИЛОГИЈА

Од Иво Војковића Редитељ: г. др. Б. Гавеза.

ALLONS ENFANTS

Л И Ц А :

Иво	г. С. Мазутоновић
Госпођа Орсака	г. Д. Мазутоновић
Марија	г. М. Гоша
Марко	г. Драгутиновић
Нико	г. М. Милошевић
Лука	г. М. Јовановић
Владо	г. Ј. Николић
Мило	г. Туреквић
Цело	г. Ражијевић
Ово	г. Новаковић
Криво	г. Павловић
Деро	г. Стојановић
Томо	г. Водковић
Паво	г. Богат
Сабо	г. Милошевић
Лука	г. Антонијевић
Андре	г. М. Марковић
Нико	г. Б. Марковић
Шимко	г. Гавић
Луко	г. Градишки
Влађ	г. Душановић

Ванстава дубровачка

I	г. С. Мазутоновић
II	г. Моква
III	г. Антонијевић

Госпођа Ана Мило-Бобила,
 жена Орсаков - г. М. Виновић

Госпођа Дана Павловић, Ана-
 на унука - г. М. Марковић

Обојнице вандала дубровачког

Кристина, девојчица унука - г. М. Урбановић

Лука, девојка у Орсака - г. М. Милошевић

Чин се одигра у кући Орсака Владога, Бану Гоше

СУТОН

Л И Ц А :

Мари Николајева Белица,	г. М. Арсенић
вандала дубровачка	г. М. Арсенић
Мари	г. М. Арсенић
Оре	г. М. Арсенић
Паво	г. М. Арсенић
Ката, девојка у Мари	г. М. Арсенић
Лука Орсаков Војво	г. М. Арсенић
Сабо Шимков Пржево	г. М. Арсенић
Лука Лелић, вандала неморална	г. М. Арсенић
Вано, трговац	г. М. Арсенић
Јован Милош	г. М. Арсенић

Чин се одигра у београдској кући на Булевару
 у Грчку пал. 1929.

НА ТАРАЦИ

Л И Ц А :

Госпођа Лука, гроф Милош	г. М. Арсенић
(Маријин) вандала ду-	г. М. Арсенић
бровацка	г. М. Арсенић
Госпођа Мари, братица	г. М. Арсенић
Госпођа Мари, сестра му	г. М. Арсенић
Иво, вандала родана	г. М. Арсенић
Кристиница Лука	г. М. Арсенић
Госпођа Сабо	г. М. Арсенић
Бони, вандала кћи	г. М. Арсенић
Госпођа Луки	г. М. Арсенић
Оре, вандала кћи	г. М. Арсенић
Лука, вандала пријатељица	г. М. Арсенић
Госпођа Криво	г. М. Арсенић
Два Марко, парти	г. М. Арсенић
Гроф Ханс	г. М. Арсенић
Бери и Јосиф Ласка	г. М. Арсенић
Марија и Трајко, Савиница	г. М. Арсенић
Вано, командант	г. М. Арсенић
Вана, девојка у господи Луки	г. М. Арсенић
II	г. М. Арсенић
III	г. М. Арсенић

Чин се одигра год. 1906. у кући господи Луки у Гурку

Сценограф: г. Бајелић

Цене места :

У партеру: Ложа 200. Фотеље I реда 45. Фотеље II реда 40. дин. Седнице 30 дин.
 I. галерија: Ложа 200. Фотеље блжк. 45. Фотеље I реда 40. Фотеље II реда 30. дин.
 II. галерија: Ложа 40. Фотеље блжк. 35. Седнице I реда 27. Седнице II р. 20. дин.
 III. галерија: Балкон 20. Седнице 15 дин. Стајње 10 дин. Задња Галерија 15. дин.

Почетак у 8 часова у вече

Планета Штампована, Циклограм
 фаб. у Милошевићу Тел. 6-61.

Позоришна листа за премијеру „Дубровачке трилогије“ у Народном позоришту у Београду, 27. априла 1929. године (Музеј позоришне уметности, 14506-2)

Предавање поводом премијере „Дубровачке трилогије“ („Политика“, 27. април 1929)

Уметнички павиљон на Калемегдану у којем је Јован Дучић држао предавања, разгледница, око 1929. године (колекција Милоша Јуришића)

Спомен-биста Јована Дучића на Калемегдану, дело вајара Риста Стијовића, постављена 1993. поводом 50 година од смрти књижевника

Дучић у Академији

ВИШЕ ОД ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ТРАЈАЛА ЈЕ НЕПОСРЕДНА ПОВЕЗАНОСТ између Јована Дучића и Академије. Веза између Српске краљевске академије и Јована Дучића успоставила се 1911. године када је рукопис његове збирке песама добио значајну награду на стечају Академијине Задужбине Николе Ј. Мариновића. Награђене *Песме* су објављене 1911. године. Реферат је написао академик Владан Ђорђевић. Оцена пет академика сведена је у реченици:

„Дучић својим песмама бележи једну нову епоху у историји српске лирике и уметничке поезије уопште.“

(В. Ђорђевић)

Године 1924, на предлог академика Јована Цвијића, Богдана Поповића, Слободана Јовановића и Александра Белића изабран је за дописног члана Српске краљевске академије. Крајем треће деценије XX века, током двогодишењег прекида дипломатских послова, посветио се објављивању својих *Сабраних дела*. За прве две књиге (*Песме сунца*, *Песме љубави*; *Царски сонети*, *Плаве лејенде*, *Градови и химере*) добио је поново Награду Задужбине Николе Ј. Мариновића. Председник Оцењивачког одбора био је академик Богдан Поповић. На предлог чланова Академије уметности, вајара Ђорђа Јовановића, сликара Уроша Предића и књижевника Богдана Поповића Јован Дучић је 16. фебруара 1931. године изабран за редовног („правог“) члана Српске краљевске академије. Предлог је мотивисан мишљењем да Дучићево „песништво стоји на уметничкој висини до које ниједан наш песник није допро пре њега“. У реферату за избор за редовног члана, а мишљењу тројице академика су се придружили и Слободан Јовановић и Александар Белић, сажета је висока вредносна оцена Дучићевог стваралаштва:

„Својим несумњивим књижевним талентом, обилношћу својих дела и отменим, у правом смислу речи, академским стилем,

господин Дучић се толико истиче у редовима наших књижевника да ће овим избором Академија учинити и дело правичности према њему и консакрирати његову књижевну вредност, која му се ни с које стране не спори.“

Приступну академску беседу, због одсуствовања током вршења дипломатске службе, одржао је на Свечаном скупу Српске краљевске академије тек 7. марта 1939. године. Тема беседе била је *О Иву Војновићу*, а одржана је у сали Коларчевог универзитета уз присуство великог броја чланова Академије, књижевника и других. После одржане беседе, председник Српске краљевске академије, Александар Белић потврдио је још једном мишљење Академије о вредностима Дучићевог стваралаштва:

„Чули смо занимљива, дубока и увек духовита разлагања г. Дучића о великом артисти старог Дубровника. Њима је песник наш само потврдио, са колико разлога и оправдања сви који прате књижевност нашу за последњих четрдесет година сматрају у њој г. Дучића једним од првих међу најбољима.“

Поводом педесетогодишњице Дучићеве смрти у Српској академији наука и уметности одржан је научни скуп. Зборник радова са овога скупа под насловом *О Јовану Дучићу* објављен је 1996. године. У Српској академији наука и уметности су објављене две књиге о Дучићу Слободана Витановића: *Јован Дучић у знаку Ајолона и Диониса* (1994); *Јован Дучић у знаку Ашене* (1997). Представник Српске академије наука и уметности, академик Дејан Медаковић, био је члан Организационог одбора за пренос земних остатака песника Јована Дучића из Манастира Светог Саве у Либертивилу у родно Требиње. Свечана седница посвећена Дучићу поводом преноса његових моштију одржана је у Академији 19. октобра 2000. Говорили су: академик Дејан Медаковић,

председник Српске академије наука и уметности, академик Драгутин Вукотић, председник Црногорске академије наука и уметности, као и дописни члан Новица Петковић, представник Академије наука Републике Српске.

Рђ. 193.

Краљевској
Академији Наука и Хуманности
у Београду.

Притисаки има гласити послати
за Конкурс награде Маринковићеве
фрагда своје дело „Песме“ још
нестављене у засебну књигу.
Од стр. 1 до стр. 47

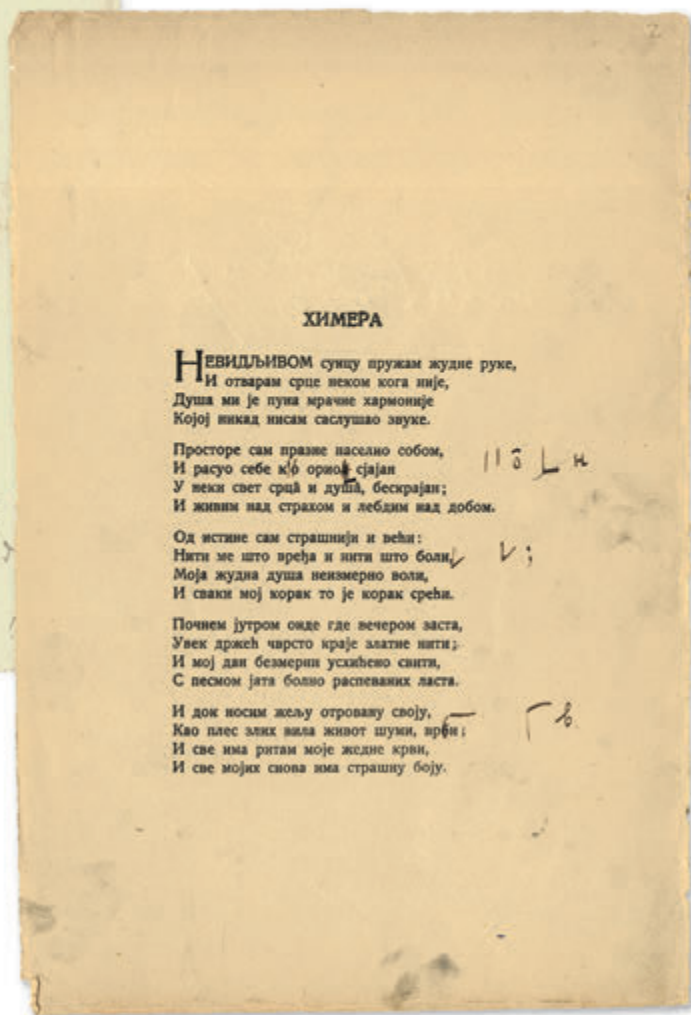
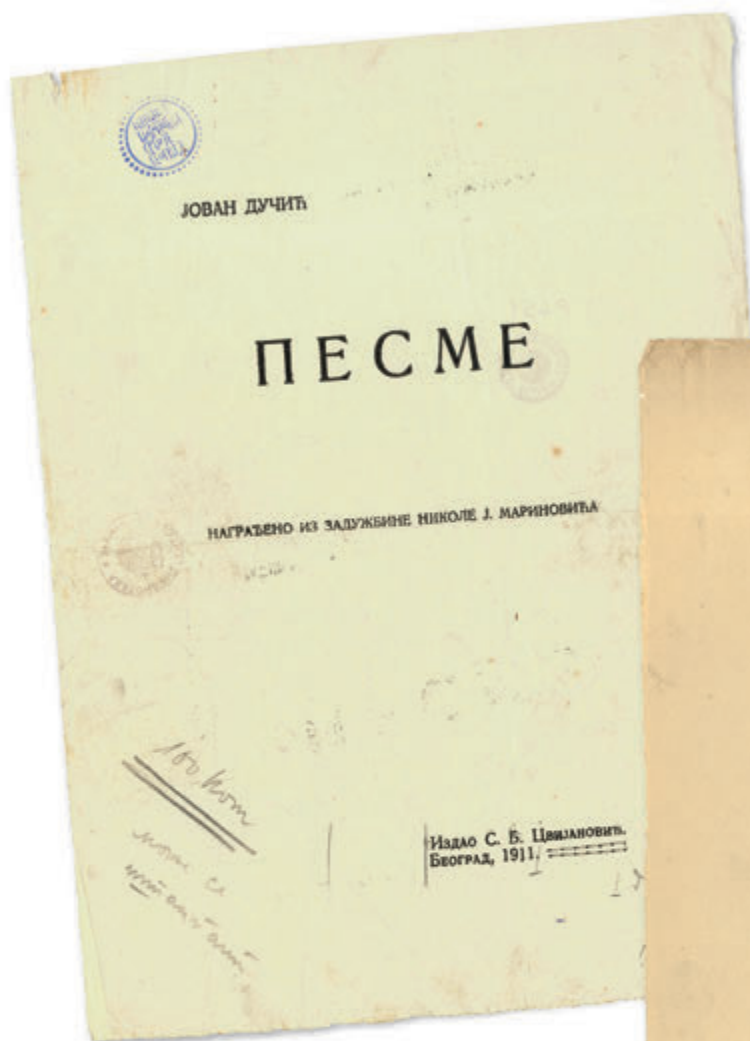
Јован Дучић

у Београду, 23. априла 1911

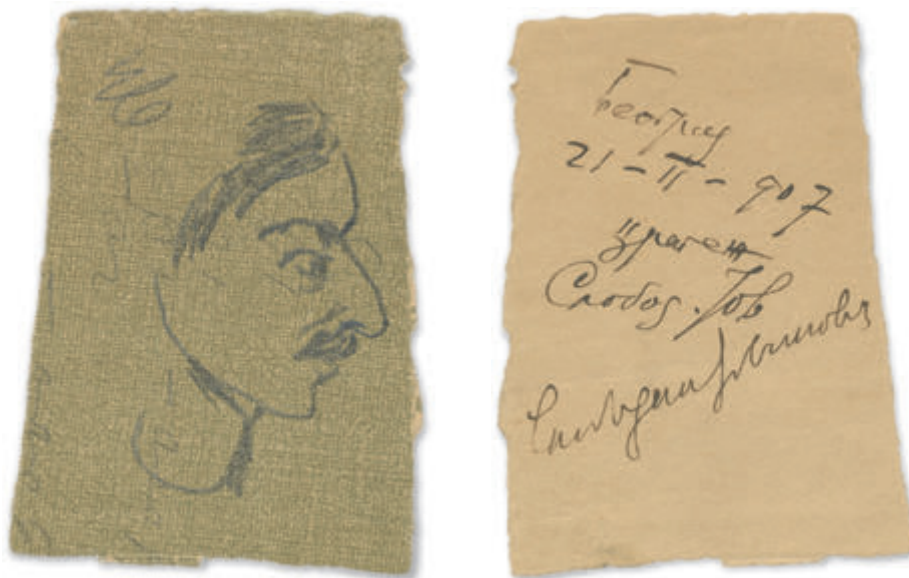
Пријава Јована Дучића на конкурс Српске краљевске академије, 23. април 1911. године (Архив САНУ, СКА, Задужбина Николе Маринковића, 1911)

Прва песма из рукописа збирке песама коју Дучић подноси на конкурс за награду Академијине Задужбине Николе Ј. Мариновића и фотографија коју прилаже уз рукопис збирке песама 1911. године (Народна библиотека Србије, Р 169)

Коректура издавача Дучићеве збирке песама С. Цвијановића, Београд, 1911. године (Народна библиотека Србије, II 1379)

Слободан Јовановић црта профил Јована Дучића 1907. године
(Архив САНУ, 15068-III-191)

Први предлог да Јован Дучић буде изабран за дописног члана
Српске краљевске академије, потписали Богдан Поповић и Слободан Јовановић,
15. јануар 1922. године (Архив САНУ, СКА, 230/1922)

С. Р. Академији.

Поштом сам имају гласи предлог
за чланство главној Академији
членовима Ј. Јована Дучића. То
био висок од поповој који садржи
главни ^{квалитет} квалитетности као један од
највише најбољих њихових послова, Ј.
Дучић се запустивао да буде предлог
и за редовног члана, - и потписани
на предлогу за чланство главној само
и што он, по својој садржини
и квалитету, мора да сачува ^{своје} ^{име} ^и ^{место}
се.

15 јануар 1922,

Београд.

Борисав Јовановић
Својеручно Јовановић.

Достојанственима имају тако предложити за
српске чланове Академије Краљевске ову г.г.

1. Т. Иву Војновића, књижевника.

Вар. Т. Иву Војновића на нашу страну потпуно је познати,
да о њему на овоме месту не треба даље изводити.
Он је лебу српског ^{у овој области} српског је наше књижевности.
Не предлажемо га за првог члана само зато што
се не налази савремено у Београду.

2. Т. Јована Дучића, књижевника.

Заслуге Т. Дучића на нашу страну, за наш улази-
нички књижевни језик, за развојан целокупно књи-
жевности наше новог времена потпуно су вели-
ке да се срачавамо са савременом књижевношћу,
да ли само државнички, за које га предлажемо, одговарајући
заслугама. ^{што је} ^{ствари} ^{уместо}; али је ^{у случају}
Т. Дучића неспоран са случајем Т. И. Војновића
у овој области.

Ова два књижевника имају својим несумњивим књи-
жевним сталежом, обилном својих дела и брже-
ним, у правом смислу речи, акрономским стилом
у језику ~~својој~~ ^{својој} потпуно се издигли у ре-
доследности књижевности да ће ^{у великом} избору
Академије узимати и да ^{у праву} ^{најбољу} време
жива и концентрисаног њихову књижевну вред-
ност, која им се ни с које стране не стори.

Београд,
24. јануара 1924.

Јован Дучић
Сав. Јовановић Т.
Милан Ракић

Предлог за избор Ива Војновића и Јована Дучића
за дописне чланове Српске краљевске академије, 24. јануар 1924. године
(Архив САНУ, СКА, 94/1924)

ми је дивно италијан-
ци ме у колу највиших
књижевних и научних
ауторитета, и у зом који
је и до сада пукао с нај-
ветом другом друштва и
модални иресити који
иоситоје наслеђем, иако
ионосним, вети шопиких
спачких референца.

Моја те најлепша и
најпелементнаја друштва
дмаи за оунавдан до кроја
оуз највишу раси и нај-
дроме похерене који зодина

може да иоситије зивни
повек у једном књижном
друштву.

С најдромим иошмовавен

Јован Јурић

1 август 1931
Каиро

Српској Крањетској
Академији Наука
Београд

Овојим иносом оу 18
марту 1931, № 161, Сетреи-
мијаме ме је иоситије да
ме је Српска Крањетска Ака-
демија, на свом годишњем
скупу оу 18 фебруара о. 21,
мабрала ва свој иеговни
плана.

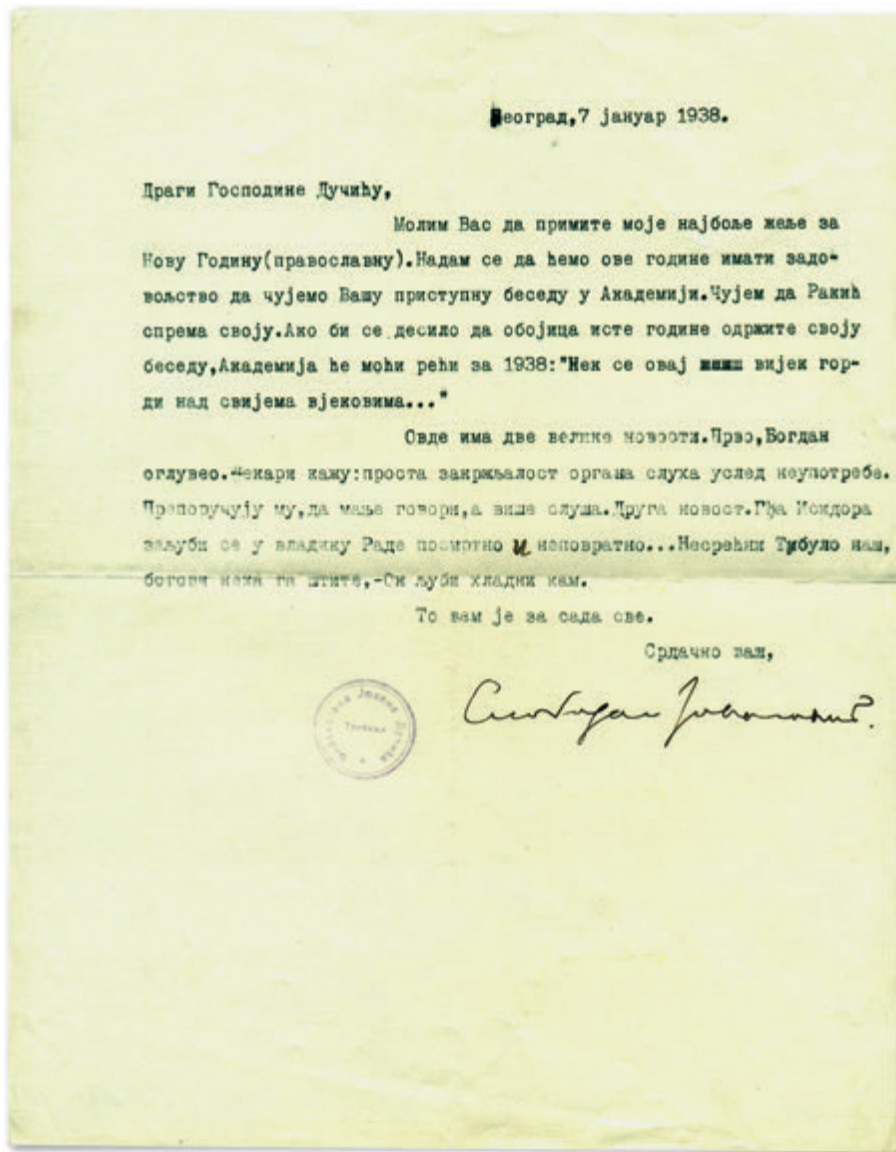
Благодарим Тосодри
главовима Академије на
виоком оукиковаву које

Јован Дучић у Каиру 1926. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-122)

Писмо у којем Јован Дучић захваљује Академији
на избору за редовног члана, Каиро, 1. април 1931. године
(Архив САНУ, СКА, 312/1931)

Писмо Слободана Јовановића Јовану Дучићу са позивом да Дучић одржи приступну беседу за правог члана Академије, 7. јануар 1938. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-38)

Српска краљевска академија званично је прогласила на свом свечаном годишњем скупу 7. марта 1939. године Јована Дучића за редовног, „правог“ члана Академије уметности (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-50)

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

која је под заштитом

ЊЕГОВА ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

ПЕТРА II

...ла је на свом свечаном годишњем скупу 7 марта 1939 године

ГОСПОДИНА

Јована Дучића

ЗА ПРАВОГ ЧЛАНА АКАДЕМИЈЕ УМЕТНОСТИ

10.

9 године
1939

Претседник Академије

Секретар

Д. Јов. Радомић *П. Милић*

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

Коларчева задужбина у којој је Јован Дучић одржао приступну беседу.
Фотографија, око 1930. године (колекција Милоша Јуришића)

Вест о свечаном годишњем скупу Српске краљевске академије
са објављеним делом Дучићеве приступне беседе
(„Политика“, 8. март 1939, стр. 6)

Књижевни рад

ЈОВАН ДУЧИЋ ЈЕ ТОКОМ ЦЕЛОГ ЖИВОТА БИО НЕУМОРНИ стваралац. Књижевни рад је започео поезијом. Као петнаестогодишњак, 1886. године је објавио прву песму *Самохрана мајка*, а последња његова песничка збирка, *Лирика*, изашла је из штампе на дан његове смрти. Сахрањен је са овом књигом. Тада је за собом имао пуних педесет и седам година књижевног стварања.

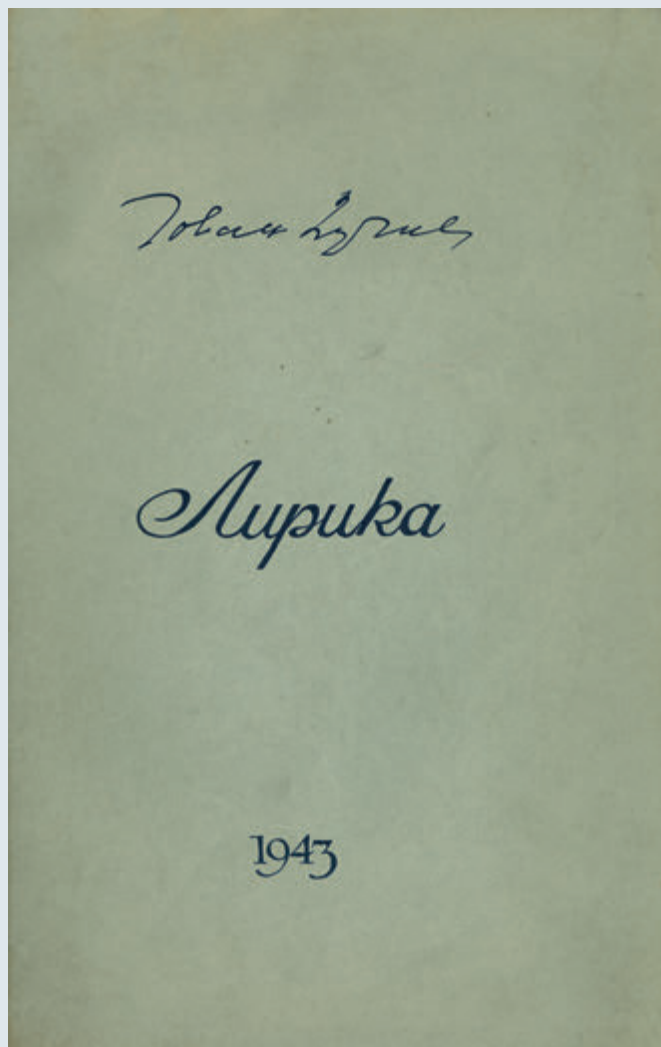
Од самог почетка, његова књижевна интересовања се шире и окушава се у готово свим врстама којима ће се током живота бавити. Поред песама које објављује у листовима и часописима, пише прве приказе књига и есеје о савременицима, књижевним појавама, путничка писма, приповетке, цртице, препевава поезију руских и немачких песника (Хајнеа, Пушкина, Љермонтова и других), штампа надахнуте написе о страним ауторима (А. Мицкјевичу и другима). Касније настају и његови политички чланци, написи о уметности и уметницима, сликарима и вајарима и у последњој деценији живота монографско дело о Сави Владиславићу Рагузинском.

ПРВА ИЗДАЊА ДУЧИЋЕВИХ ДЕЛА:

- *Пјесме*, Мостар, 1901. године
(издање уредништва „Зоре“)
- *Песме*, Београд, 1908. године
(Српска књижевна задруга)
- *Песме*, Београд, 1908. године
(Штампарија Давидовић)
- *Плаве лејенде*, песме у прози, Београд, 1908. године
(Штампарија Давидовић)
- *Песме*, Београд, 1911. године
(издање Светислава Цвијановића),
Награда Задужбине Николе Ј. Мариновића
- *Сабрана дела*, I–V, Београд, I–II, 1929–1930. године,
Награда Задужбине Николе Ј. Мариновића
 - I *Песме сунца, Песме љубави и смрти*
 - II *Царски сонети, Плаве лејенде, Градови и химере*
- *Сабрана дела*, VI, *Благо цара Радована*, Београд, 1932. године
(пишчево издање)
- *Градови и химере (Пућничка писма)*, Београд, 1940. године
(Српска књижевна задруга)
- *Један Србин дипломати на двору Петра Великог и Катарине I*
Гроф Сава Владиславић, Београд–Питсбург, 1942. године
(издање „Американског Србобрана“)
- *Лирика*, Питсбург, 1943. године
(пишчево издање)

Портрет Јована Дучића док пише
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-12)

Јован Дучић, *Лирика*, издање пишчево, Питсбург, 1943. године
(Библиотека САНУ, R1020)

Поезија

ДУЧИЋ ЈЕ У ДУШИ, У ПИСАЊУ И У МИШЉЕЊУ БИО ПРЕ СВЕГА песник. Поезијом је започео свој књижевни пут, који се последњом књигом *Лирика* стварно и суштински завршио.

„Лирика је највиши степен метафизике.“

(Ј. Дучић)

Певајући о великим песничким темама, о љубави, отаџбини, родољубљу, природи, песнику, поезији, Богу, прошлости, историји, о стањима духа, које су истовремено биле теме његовог личног проживљавања и осећања живота, кретао се узлазним путем. После првих утицаја српске поезије (В. Илић), који су се осећали у његовом стварању, потом руских и француских романтичара, чије је песме и препевавао, спознаја поетике новог песничког времена, парнасоваца и симболиста подударила се са његовим песничким идеалима и очекивањима од поезије. Већ из тог времена потичу највише академске и књижевне оцене његове поезије:

„Дучић је најбољи лиричар у нашој књижевности“

(Ј. Скерлић, 1901)

„Он је потпуно самосталан, он је већ створио свој стил, стекао је потпуно своју песничку индивидуалност, он суверено господари формом (...) бележи једну нову епоху у историји српске лирике и уметничке поезије уопште.“

(В. Ђорђевић, 1911)

Првом песмом *Самохрана мајка* представио се у листу „Голуб“ 1886. године, у коме ће у следећим годинама објавити већи број песама. Од 1887. сарађује у „Невену“ а потом у „Босанској вили“, „Босанско-херцеговачком источнику“, „Новој Зети“, календару „Српкиња“, „Јавору“,

све је познатији и цењенији, његове песме почињу да се прештампавају, постаје сарадник „Стражилова“ (1892) и „Бранковог кола“ (1895), „Дела“, „Наде“, „Луче“, „Срђа“, панчевачког „Весника“, заступљен је у *Војислављевој сјоменици*.

Признање његовој поезији која је често представљала најбоље стране тадашње књижевне периодике било је објављивање *Јесењих елџија* у угледном „Летопису Матице српске“ (1896), које је повезало два будућа пријатеља, Јована Дучића и уредника Милана Савића.

Покретање „Зоре“ у Мостару 1896, заједно са пријатељима Алексом Шантићем и Светозаром Ђоровићем, у којој је најпре био сарадник а потом и уредник, било је ново драгоцено Дучићево искуство. Освестило је однос према вредновању књижевног дела, како са стране сарадника, тако и са стране уредника. Поред песама, објављивао је у „Зори“ путописне белешке, осврте на књиге, на уметничке приредбе и друго.

После више од две стотине песама и неколико циклуса песама објављених у листовима и часописима, тридесетогодишњи песник одлучује да начини строги избор песама и штампа га под насловом *Пјесме*, у Мостару 1901. године.

Исте године почиње да објављује у новопокренутом књижевном листу „Српском књижевном гласнику“, у којем стиче неке од најважнијих књижевних пријатеља, Слободана Јовановића и Богдана Поповића. Обојица ће га пратити и подржавати у следећим деценијама његовога успона. Највећи део Дучићеве поезије настао је до средине треће деценије XX века, а строги избор најбољих унео је у *Сабрана дела*. Сматрао је да је сваки стваралац најмеродавнији да то учини лично.

У последњим годинама, проведеним у Америци, Дучић се вратио поезији, свом вечном стваралачком покретачу. Опхрван историјским догађајима и тешким вестима које су стизале из постојбине писао је родољубиву поезију, делом објављивану у „Американском Србобрану“. Низ песама насталих у том времену је остао у рукопису: *Врбас, Лички мученици, Босна, Молишва, На обали Неретве, Вечној Србији* и друге. У

то време од последњег објављивања поезије у *Сабраним делима* прошло је више од једне деценије. Песник је брижљиво припремао за штампу своју последњу тестаментарну песничку збирку *Лирика* (како би све после њега остало у оном облику који му је он дао), у коју је унео 16 песама штампаних између 1931. и 1939. године и шест необјављених. Са *Лириком* – „поентом читавог песништва Јована Дучића“ (Ж. Стојковић) – завршавао је пут једног од најзначајнијих српских песника.

Као велики живи песник представљен је у *Алманаху српских и хрватских песника и приповедача* (Београд–Загреб, 1910). Са тридесетак песама заступљен је у чувеној *Антологији новије српске лирике* Богдана Поповића (Загреб, 1911), као и у скоро свим антологијама настајалим до Другог светског рата: у *Антологији* Миливоја Павловића (Ница, 1917), *Антологији српске лирике од Бранка до данас* Војислава Ј. Илића Млађег (Београд, 1920), *Антологији савремене југословенске лирике* Мирка Деановића и Анте Петравића (Сплит, 1922), *Антологији љубавне лирике* Божидара Ковачевића (Београд, 1926), *Антологији новије југословенске лирике* Андра Жежеља (Београд, 1932), *Антологији југословенске поезије XIX и XX века* (на француском) Миодрага Ибровца (Париз, 1935), као и у славистичким антологијама песника словенских језика. Средишње место заузима у свим новијим српским антологијама. Од почетка XX века Дучићева поезија се преводи на стране језике.

Концепт песме *Дубровачко њојодне* из збирке *Песме*, рукопис, 1911. године
(Архив САНУ, 15068-III-23)

Јован Дучић док чита, Женева 1901. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-131)

Основе
Јован А. Јурић -

I

Мовах нево да освоји
Прозорите своја сјаја,
Да ми душа срећом и љубави
И невиности гиснот јоја.

И освоји ^{верно} свето нево
Лва зивотна љубоја ола,
И сјај јојелу љубоје душе
Овази ме са виеода...

II.

Не воде ме нево шева,
Пог подзорове ноки јаске,
Да ми пригави јаз и гешву
И љубави прите сираске.

Вет да тедан како кита
Врвави ми јуриг прета,
На дешнице са сздашца
И сздашца кајуро с дешта.

Јесења песма

Први ветрови с света носе
 Све пешењку по пешењку,
 Селнице за горске копе,
 И звезде за врну неку.

А нишана ме не потнеда
 Топи јединази; све нестаје,
 Све се жудно овде чуледи
 Овој снушци која сјаје.

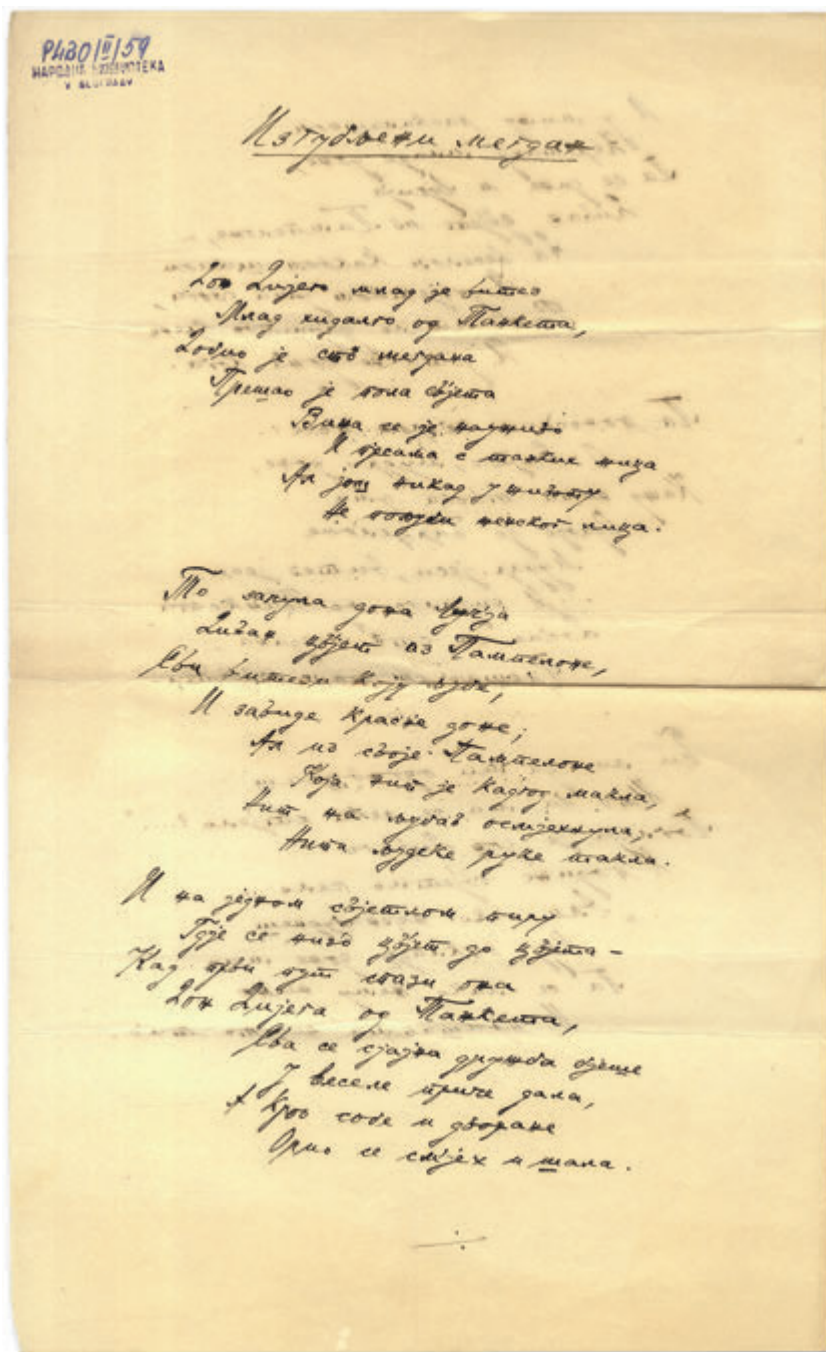
Све су очи засењене
 Милкој трења шом лепошом;
 И свака савор што се креће,
 Зашуде за умре шомом.

За живоше и за трења,
 За рудно дук човека;
 Све обале хекитева
 Који шпади неша река.

≡

Јесења песма, рукопис (Народна библиотека Требиње, А-Х-А-26)

Снови, прва страна рукописа песме
 (Народна библиотека Србије, Р420/II/12)

Изубљени мејдан, прва страна рукописа песме
(Народна библиотека Србије, P430/II/59)

Тајна

Кад лину месец шупи за косама,
 Као каи с неба зрних педина,
 Паде рел једна, једна.
 Тад којимх мита је моја осам;
 И, као ошеш гарима,
 Мита знати велни мој сирах мет сиварина.

Разлије јуно, као и пламене,
 Умраду белих крила; на мору,
 И зелетом цроче знамене,
 И релн гвуд то вледом тралору...
 Тад су цред митом мито је порила,
 Сва зема зелене црочевошила.

Служам кроз олуј и кроз бријаве
 Иборге, свуд ивоје сјајне гласове;
 А пекам кад све мивеш пудјање,
 Потем, кроз наше свеште класове,
 Мети, аштолу скриветом,
 За цријеш у те гласове,
 И ословиш ме цравим именом.

1917

ЗОРА

ЛИСТ
 ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ
 И
 КНИЖЕВНОСТ
 ЧРЕЗУЈЕ
 ЈОВАН ДУЧИЋ

Јован Дучић био је уредник листа „Зора“ из Мостара
(„Зора – лист за забаву, поуку и књижевност“, II број, Мостар, фебруар 1899)

МОЈА ПЈЕСМА

I.

Ја видим како неосјетно тоне
Млађаних дана узаврели шум,
И дивљи пламен немирнога срца
Суморни како поражава ум.

Ко јата ждрала што се на југ губе,
Најљепших дана видим журни лет —
Одлазе хитно у дане гдје оста
Небо без магле, без јесени цвјет.

И пустош тиха испуњава храмe,
Младости громке куд брујаше звон;
Кумири пали ... А сладосни занос?
Нит знам куд мину, нит куд оде он.

И трошност вјере, постојанство страсти,
Врлине чисте и грјехова бој, —
На челу печат сатонски и божји,
Ударен крјепко у постанак мој.

Ја видим да сам само слабо чедо
Гомиле пуне и времена свог;
У себи видим њино исто биће!
Небеса иста, један исти бор!

У младој души, гдје струјаше топло
Весела вјера и пламени над,
Ја видим гдје се разлива, ко р'јека,
Познања горког непознати јад.

II.

У пустош људску хит
Заносној души да на
Љубави цвјете траж
О коју с' разбио мно

КЊИЖЕВНИ БРОЈ „ДНЕВНОГ ЛИСТА“

8. Август 1904. г. — Београд — Бр. 8.

ПРИ УГАСЛОЈ ЛАМПИ

При угаслој лампи, док само пред нама
Из камина пламчић, болесно светлуца,
Слушам твоје срце напоредо куца
Са старишким сатом од некуд у тами.

Ноћ широка шуми као црна свила,
Као црна река, као црна пљима...
Сат и срце бију... и тим ударцима
Сва је нежа соба испуњена била.

Ти беше спокорица, без бола ког шале
Ритај срца с ритмом сата што се врати,
Без помисли да ће срце некад стати
А часовник стари куцати и даље.
Нарца Ј. Дучић.

ДЕВОЈКА ИЗ ТУЋИНЕ (шпак)

У дољи једној, убогиј настр'ма
Дошла би прилог пренадећног дана,
Кад прва шеве у небеса приде,
Девојка, дева као зора рана.

На ове доље не бејаше родом;
Откуда дође, нико знао није;
И одмах, чим би збогом рекла само,
Већ веће путе тајна сила скривје.

Блажонство немо ширила је она
И груди миљем пуцити је знала;
Ну достојанство, узвишеност неча
На пут би дубљој интимности стала.

Собом је цвеће носила и влоде,
Који су зрели у пелвану крају,
Где сунце јаче и топлије греје,
Где људи само задовољства знају.

И сваком дарак нудила је она:
Некоју коће, неког цветак мло;
Младосно момче, дихогрозни старац
Руком је љепом свак обдарен био.

Свакога она причала је радо;
Сад пред њу двоје залубљених стаде,
Она им даре пошалође пружи;
Најлепше цвеће она њима даде.
С. Р. Мајалкович.

Две ливаде

Индијска Легенда

— од Хенрика Свенкајевића. —

То бејаху две суседне земље, пазли на две
огромне ливаде, које раздвајаше једна бистра речница.

Обале су се на једној извесном месту раши-
риле на форуму полукруга и сачињавашу једно мало,
хитно и провидно језеро, које се могло прегазити.

Поклањен песак на дну провиђаше се свуда
испод воде бистре као кристал, у чијем се огледалу
одбијашу бели и црвеникасти цветови лотусови који
подизашу над водом њихове витке струкове; у сре-
дини сјајних цветова облетаху лептира и по пал-
мама на обали, по ваздуху замишљеном светлости
разлетаху се, као сребрна авионад, птичије песке.

Ту беше прелаз с једне обале на другу.

Прва се зваше Ливада Живота а друга Ли-
вада Смрти.

Онога дана кад их је створио Бог владалац,
свомогући Брама, постави за господара области
живота доброг Вишну-а, а краљевине Смрти мудрог
Сиву, говорећи им:

— Чините шта мислите да треба да буде
добро*.

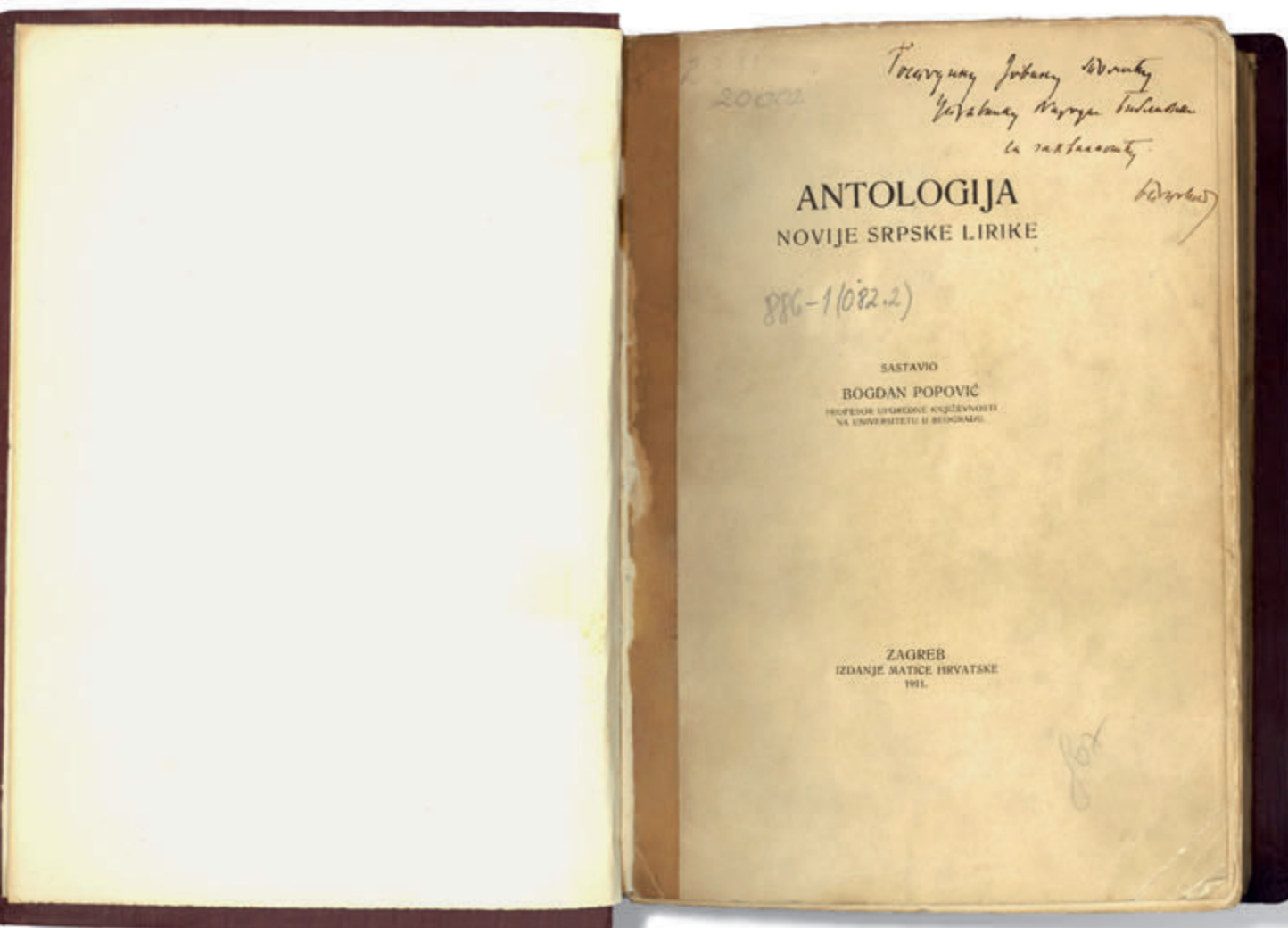
У тренутку се све пробуди у краљевини Виш-
ну-овој. Сунце поче да се диже и да залази, оз-
начавашући долажање дана и ноћи; море пазуна
своје таласе бескрајним покретом; облаци нуну
куче нећаху се на хоризонту, земља се покри
шумом, пауци се људила, животињама и птицама.

И да би се сваки живи створ могао умножа-
вати, добар Вишну створи љубав које нареди да
буде једновремено срећа.

Брама га позва и рече му:

— Ти нећеш хоћи ништа савршеније на земљи
да измислиш. Одхори се дивље и песа ти створио
којица си ти дао име људи одмотавају од сада
без ничје помоћи конач живота.

Вишну се покори наредби Браме и људи се
почеше од тада сами бринути за свој опстанак.

Antologija novije srpske lirike, sastavio Bogdan Popović, Zagreb: izdanje Matice Hrvatske, 1911. godine
(Библиотека САНУ, РБ 15; 2310)

Jablanovi u *Antologija novije srpske lirike*, sastavio Bogdan Popović, Zagreb: izdanje Matice Hrvatske, 1911,
str. 115 (Библиотека САНУ, РБ 15; 2310)

Zvezde u *Antologija novije srpske lirike*, sastavio Bogdan Popović, Zagreb: izdanje Matice Hrvatske, 1911,
str. 119 (Библиотека САНУ, РБ 15; 2310)

Mir, tišina smrti... Ali ispod mora,
Često k'o da čujem glas dalekog bora,
Tajanstvenog, strašnog, u dugoj tišini.

To se bude grobija pod širokom vodom!
Počinje opelo... Noć pod crnim svodom
Šumi psalme, palec' sveće u visini...

J. Dučić.

XCV.

L

Vitorog se mesec zapleo u granju
Starih kestenova. Noć svetla i plava...
U tvome vrtu svaka ruža spava,
Ladolež zasp'o na širokom panju.

Putuju oblaci u nemom blistanju,
A vazduh bez glasa, bez zvuka, bez java.
Čarlija čempres, i miriše trava;
Noć teškom kupom' zlato sipa na nju...

Na moru nigde jedra ni galeba:
Mir samo struji s ljubičastog neba —

LXXXVII.

BILA JEDNOM RUŽA JEDNA...

U majke je ćerka bila,
K'o dan lepa, k'o cvet čedna,
Pa zavole jedno momče.
Bila jednom ruža jedna...

A' to momče leptir beše,
I nju prezre, srca ledna:
Drugoj momi ruku dade.
Bila jednom ruža jedna...

U crkvu se svati kreću,
Razleže se pesma medna,
A sa crkve zvono jeca:
„Bila jednom ruža jedna...“

M. Mitrović.

LXXXVIII.

Daleko, daleko da mi je da bežim
U predeo neki, i sâm ne znam kuda,
I pod jasnim nebom i zracima svežim
Da se tiho gubim k'o ledena gruda
Pod prolećnim dahom... Ja zamišljam sada:
K'o jelova šuma nada mnom se niše,
Šumi pesma gorska, a kroz lišće pada
Zrak rumen i zlatan od sunčane kiše
I nad travom lebdim... I po kraju celom
Cveće nešto šapće sa suzom na licu.
A tu je i Ona — u odelu belom,
Pored mene kleči, i poslednju žicu

XCV.

ZVEZDE.

S estrea Lapada.

Visoko u granju mirno gore zvezde,
I široka pesma mora u tišini
Čuje se oko nas; i ti glasi jezde
K'o da rosa pada u srebrnoj tmni.

U njenu sam kosu upletao strasno
Mokre noćne ruže. Putem punim zova,
Ja joj ljubljah celo ovo veče jasno
Oči pune zvezda i usta stihova.

Sve je šumno, sjajno; i lije iz granja
Svetlost, k'o padanje neke bele kiše;
Maslinova šuma u daljini sanja...

A more je puno zvezda, pa ih njiše;
I po žalu nemom, praznom, i bez sene,
Kotrlja ih svu noć k'o pesak i pene...

J. Dučić.

L

Sa uzdahom kida. A ja mrk i ledan.
Moj se pogled diže gore, nebu, više,
I pod nebom gledam na dah plavi jedan,
I umirem tako, tiho, tiho, tiše...

M. Mitrović.

LXXXIX.

JABLANOVI.

Zašto noćas tako šume jablanovi,
Tako strasno, čudno? Zašto tako šume?
Žut je mesec davno zašao za hume,
Daleke i crne k'o slutnje; i snovi

U toj mrtvoj noći pali su na vodu,
K'o olovo mirnu i sivu, u mraku.
Jablanovi samo visoko u zraku
Šume, šume čudno, i drkću u svodu.

Sam kraj mirne vode, u noći, ja stojim,
K'o potonji čovek. Zemljom, prema meni,
Leži moja senka... Ja se noćas bojim
Sebe, i ja strepim sâm od svoje seni.

J. Dučić.

XC.

SAT.

Dan bolestan, mutan, nebo neprozirno,
Nad bezbojnom vodom mir večernji beše.
Časovnik nevidljiv negde izbi mirno;
Tađ potonje ruže lagano pomreše.

Јован Дучић док чита
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-25)

Химна победника, у: „Братство: месечни часопис за јачање национално-политичког јединства Срба православних и муслимана у емиграцији“, Торонто, Онтарио, август 1966. године, бр. 134, насловна страна (Архив САНУ, 15068-III-43-003)

111 Rusholme Rd., Toronto 4, Ont., Canada

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

БРАТСТВО

FRATERNITY

Месечни часопис за јачање национално - политичког јединства Срба
православних и муслимана у емиграцији

"БРАТ
ЈЕ МИО,
МА КОЈЕ
ВЈЕРЕ
БНО". —

Његош.

ГОД. XIII

TORONTO, ONTARIO, AUGUST, 1966

Бр. 134

Јован Дучић

ХИМНА ПОБЕДНИКА

Победа ће прећи све путеве наше,
И огледнути се у дну свију река,
Умирућим дати капи из своје чаше,
А новорођеним кап отрошног млека.

Ова иста поља што кап једних заи
Уродиће другим причешћем и хлебом;
И траг ових истих што су данас пали,
Видеће се сутра како светли небом.

Јер доцније крупни огњени да плану,
Треба искра оних што умру у сјају;
Само зоре које из очаја свану,
Прокажу гроб претка и пут нараштају...

Јер је отаџбина само онда куда
Наш зној падне где је крв очева паза;
И плод благословен рађа само груди
Где су мач захрђан деца исконала.

Само буктињама збори се кроз тмине;
У зраалу мачу будућност се слика;
Преко палих иду пути величине:
Сава, то је страшно сунце мученика.

САДРЖАЈ:
Јован Дучић — Химна победника
Уводник —
Будимо спремни
Павле Гр. Павловић —
Влада руле
Душан Петковић — Три
српска опредељења
Др Часлав Никитовић —
Последњи Пашинев на-
родни збор
Годишњина славе и ви-
тештва — Васкрсла
српска војска у паку
и апотеози Солунског
фронта
Борба о крваво наслед-
ство — Рашковић је
смењен али је остала
Удба и Тито њен пр-
ховни шеф
Свесрпски конгрес —
За председника СНОд-
бора поново изабран
др Милан Гавриловић
Отворено писмо — Вили-
јаму Фулбрајту
Чигула — Смрт потпу-
ковника Сергије Жива-
новића и Милене Попо-
вић

АРХИВ
САКУ
ВВОТРАЈ

ЦИГЃНИ

Поема

А. С. Пушкина

По пољима Бесарабским
Цигански ту карван блуди.
Над р'јеком су данас стали,
Коначиће поѓас туди.
Ко весели талас водом
Њихов конак тако тече;
А сан им је благ и миран
Ко мирисно љетно вече...
Међ небројним тањгама
Бујним пламом букте ватре;
Наоколо породице —
Становници мрке шатре...
Врије јело... А пољаном
Куда буји детелина
Мирно пасу њини коњи
Циганска ергела њина.
И док тече см'јех и пјесма
Под кубетом неба плава,
За чергом је питом медвјед
Безбрижно и слатко спава.
Дуго степом равном звони
Живи жагор породица,

Цијани, Дучићев препев поеме А. С. Пушкина, у: *Летопис Мајице Српске*, књига 212, свеска II за 1902. годину, Нови Сад, стр. 62–82, прва страна (Библиотека САНУ, ЛМС 1901–212)

Сегмент посвећен поезији Јована Дучића у: *Le più belle pagine della letteratura serbo-croata*, пр. Arturo Cronia, Nuova Accademia Editrice, Milano 1963. године (Библиотека САНУ, С1927/41)

MIODRAG IBROVAC
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE BELGRADE

LA POÉSIE YOUGOSLAVE CONTEMPORAINE

BELGRADE
INSTITUT BALKANIQUE
17, KNEZ MIHAILOVA, 17
1957

Car le regard amoureux d'une femme
Perce les profondeurs grises de nos yeux,
Et découvre la trace laissée par l'ennemie,
Celle une ombre mouvante projetée sur un roc.

Longtemps demeure sur nos yeux l'image triste
D'une femme qui les a une fois charmés,
Celle qui les scrute et discerne le regard
Qui suit, sans pouvoir l'atteindre, celle qui partit.

Le temps est fait du passé, les dessins d'une fleur
Ont fait des rayons d'hier; tout ici-bas a déposé son ombre,
Les fleuves depuis longtemps desséchés
Murmurent encore quelque part.

nos amours depuis longtemps mortes
comme des vols d'oiseaux abattus sur la route,
ont de la vie du premier jour
dans les yeux que jadis elles ont fait pleurer.

(Traduction Marcel Duman et M. L.)

Il se préoccupe autant que la femme.

LA LIMITE

à l'horizon,
Sous les cèdres et des festins,
Sous les signes de la mort
du grand repos —

Ce carrefour silencieux des croyances,
Ce pont jeté entre deux bonheurs, —
Ce partage entre deux chimères
Est plus vaste que vivre et mourir!

Quelle limite?
Et sans bornes:
Ces beautés,
Qu'est-elle?

Je sais, la corde muette recèle
Tous les sons du ciel et du monde,
Et le germe noir de minuit
Toutes les couleurs du soleil d'été...

Mais quel est le secret de la marque cruelle
Qui divise le geste et le repos?
Le fleuve grondant à l'heure du soir
Est plus large que ses rives!

Il interroge pathétiquement Dieu.

POÈMES A DIEU

I

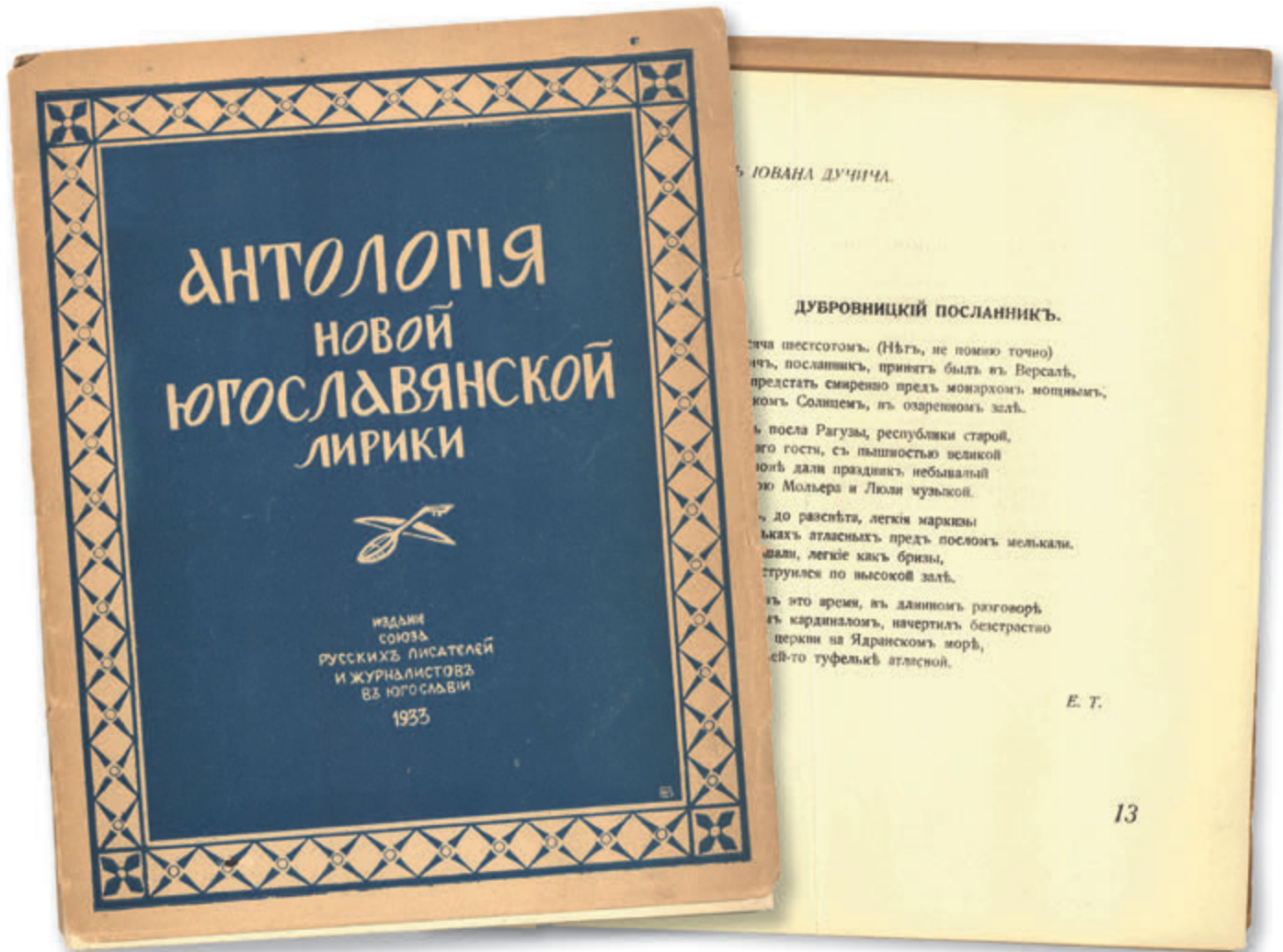
La rive est partie ma barque, ô Tout-Puissant,
En-là, comme au prologue d'un poème?
M'apporte à la grandeur
Comme lancé dans la splendeur du jour?....

mon chemin, et j'ai tout vu, sauf toi.
Et que ma barque penche, je retrouve ta main.

Les sans mention sont de l'auteur de cette étude.

II

„Песма богу“ Јована Дучића препевана на француски у антологији савремене југословенске поезије. *La Poésie Yougoslave Contemporaine*, p. Miodrag Ibrovac, Balkanološki institut SANU, Beograd, 1937. године (Библиотека САНУ, 14003)

Јован Дучић прави избор песама за *Анџолоџију новије југословенске лирике*, коју састављају и преводе на руски Иља Голенишчев-Кутузов, Алексеј Дураков и Екатерина Таубер, 1933. године (Библиотека САНУ, 23683)

Колаж са фотографијом Јована Дучића
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-49)

Путници

ПУТНИЧКА ПИСМА ДУЧИЋ ЈЕ ПОЧЕО ДА ОБЈАВЉУЈЕ РАНО, 1900. године, већ после првих сусрета са страним светом. У њима су се сачували први Дучићеви утисци о Женеви, Алпима, Паризу... Временом су путничка писма прерасла у есеје јер није желео да пише уобичајени путнички дневник, нити да остане само на импресијама. Желео је да пише о ономе „што је судбоносно значајно, што је духовно узорно и душевно узбудљиво“ (С. Леовац). Његова путничка писма јесу есеји о земљама, градовима и културама.

„Дучићеви описи су прецизни, живи и упечатљиви. Они су и веома економични. Опис огромних простора каткад стане у свега четири речи: Југ црн и сева.“

(Љ. Симовић)

„Нигде Дучић толико не филозофира, не исповеда своје преокупације као у писмима што их је писао истовремено кад и најчувеније своје стихове.“

(Б. Радовић)

Већ је 1906. године имао замисао да сачини „књигу писама с пута“, о чему је писао пријатељу, уреднику „Летописа Матице српске“, Милану Савићу. Књигу путописа под насловом *Градови и химере* објавио је у другој књизи *Сабраних дела*, 1930. године. Десет година касније додао је још два путописна писма, *Писмо из Палестине* и *Писмо из Каира* и штампао коначно интегрално издање (1940).

Јован Дучић у Румунији
(Народна библиотека у Требињу, А-Х-Z-45)

Јован Дучић, *Градови и химере*, Српска књижевна задруга, Београд 1940. године
(Библиотека САНУ, С6/12/294)

294 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 294

ЈОВАН ДУЧИЋ

ГРАДОВИ И ХИМЕРЕ

САДРЖАЈ

✓ Прво писмо из Швајцарске — <i>Алти</i>	7 ✓
Друго писмо из Швајцарске — <i>Женева</i>	29 ✓
✓ Писмо из Француске — <i>Париз</i>	63 ✓
✓ Писмо с Јонског Мора — <i>Крф</i>	98 ✓
✓ Писмо из Италије — <i>Рим</i>	134 ✓
Прво писмо из Грчке — <i>Делфи</i>	152
Писмо из Шпаније — <i>Авила</i>	193
Друго писмо из Грчке — <i>Атина</i>	220
Писмо из Палестине — <i>Јерусалим</i>	260
Писмо из Египта — <i>Каиро</i>	293

ПРВО ПИСМО ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

Алпи (Сен-Башенберг) август, 1901

Овде јутра освићу хитро и вечери закашњавају. Сати пролазе спори и неопажени; време се не даје мерити ничим, јер се овде ништа не догађа. Самоће и тишине алпијске су непроходније него либијске пустаре. Онамо светлост прави чудеса, и један исти предео постаје и нестаје сто пута дневно. Сунце зида градове по небу, тврђаве по облацима, химеричне вртове по земљи, и све је онамо живот и цветање. Овде сви сати пролазе или високо у небу или дубоко под земљом, не остављајући ничег ни у оку, ни у слуху, ни у успомени. Само док човек корача, ствари се крену и пролазе поред њега; задржи ли се на којој стмени, све се окамени и све занеми. Кончили који веже људску душу за ову земљу прекине се, и на том месту заболн, и падне кап крви.

Тихи кристал глечера на Јунгфрау и на Блимсалима стоји у самом зениту као сребри зид између два света. У разређеном ваздуху прође писак птице која се не види; зачује се меланхолично звоњење говеди из долина које се само наслућују. У долини се пружају ланци љубичастих и ваздушастих брегова који налице на златошк брда чије легенде више нико не памти. Све нагледа сјајно, али ефемерно, противуречно, ташто. Тамо је Туиска Равница обасјана зеленом светлошћу, и Туиско Језеро које, као душа, рефлектује сваког тренутка све што се догађа у небу. Све друго око мене је светло и огромно, али све непомично и

Прво писмо из Швајцарске – Алпи, стр. 7–29

ПИСМО СА ЈОНСКОГ МОРА

НА КРФУ, у јесен 1900

Већ од поноћи је ветар ударао у десну страну брода, који је ишао низ невидљиву воду, колебајући се, и захуктано, као што су морали некада ићи, овим истим путем и у овакве исте ноћи, фригијски бродови са два реда весала. — Према ниском небу које је још сада имало боју камена, назираше су се далеко неке тамне масе по води. Јесу ли то острва поред којих је наш брод прошао док смо још спавали? Не, то су само обмане вида, небројни фантоми мора, уображене тврђаве по води и по ваздуху. Оне не престају да овде искрсавају од јутра до мрака, и то је највећа лепота ових сати по таласима. Тек сутра око подне видећемо зелени Крф, митско краљевство Алкинојуса. Значи да је запад наоблачен и да ћемо сутра имати буру. — Али ни по чему се није осећало да ће скоро сванути. Чуло се само велико срце брода како туче у морској дубини, и како се његови ударци разлежу у морској пустињи. Ветар, хладан и црн, звиждао је у конопима и разбијао се о катарке. Ја сам узалуд чекао да видим јутро када се запали море од сунца које ће овде напречац испливати из воде и крви. Али је по свему изгледало као да се тек сада хвата вечерњи сумрак, или да смо упловили у предео у којем и нема сванућа.

Моје су очи биле још пуне синоћних звезда које су ме пратиле од талијанске обале ка Јонским Острвима. У овој пустињи изгледа да звезде силазе из својих усијаних сфера и мешају се са водом,

Јован Дучић на Крфу (Архив САНУ, 15068-663)

Писмо са Јонског мора – Крф, стр. 98–134

и лице у Јордану, на чијим разбијеним огледима
плови мученички лик Христов. И купају се у Мр-
твом Мору, под којим лежи пет старозаветних гра-
дова, међ којима и Содом и Гомора...

А вратићу се најзад натраг, као онај блажени
из еванђеља: чије су очи виделе чудеса.

ПИСМО ИЗ ЕГИПТА

КАИРО, 193*

I

Најпре небо почиње да све већма бледи и иш-
чежава, а велико море да постаје безбојно и плитко.
То је већ афричко море. Затим се наједном про-
каже на видiku једна дугачка жута црта. Ето, то
је Африка. И затим једна бела ватра на том жу-
том видiku. А то је Нил. Али ничег више на
домаку тих светлих обала. Зато и највише овде
пренерази, у једном тренутку, та даља савршена
празнина неба, земље и мора, И пренерази нас
осећање: да је то троје сасвим довољно, макар
и овако изгубљено у свеобимној пустоши. И да
је све друго на свету споредно, чак и изалжно.

Ово откриће Африке у светлости једног јутра,
траје свега неколико избезумљених часака. За љу-
де који нису некад открили Америку, а који ни
сада не откривају сваки дан по један континент,
овај проналазак Африке у пустом мору јесте ве-
лики празник срца. Већ сама познато да за леђима
остаје један свет, а да сад пред нама почиње други
свет, јесте доживљај који омађијава. Тако исто и
осећање да далеко иза нас остаде, прошле ноћи,
такозвани стари свет, а да се пред нама појављује
још старији и најстарији свет људски, претставља
за нашу памет неупоредиво збивање. Не помњем
и чудно осећање које човек има змислећи да далеко
већ остаде за нашим леђима бели људи, а да

Јован Дучић током боравка у Египту
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-126)

Писмо из Еџипта – Каиро, стр. 193–217

Јован Дучић у Египту (Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-21)

Јован Дучић и Радош Томић на Акропољу, 1926. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-58)

Јован Дучић у Атине, 1926. године
(Архив САНУ, 15068-676)

Друго писмо из Грчке – Аџина, стр. 220–260

ДРУГО ПИСМО ИЗ ГРЧКЕ

АТИНА, септембра 1900

Лежи на мору пред Атином острво Егина, као какво прилићење које мења свој положај свако четврт сата. У сјајна јутра оно изгледа етерични морски облак који ће се у првом ветру распасти и сав разићи у прашину; а у вечери, надичи на високи и тешки брод који се насуклао на песак, подомљених катарки, и на којем је све људство умрло од страха и чекања.

У овом сјајном пределу и ноћи прођу на сунцу. Само Егина у све сате остаје нешто нередано, пред чим не верујемо својим сопственим очима. Као морска сабласт јави се у зору са својим блиставим металним краљуштима; а пред подне се зорини у дубине и нагуби са видика, да се пред вече опет појави, и то на сасвим другом месту. Ово је острво једна невероватна прича и пука превара. Овако су морали изгледати само уображени и уснивени континенти првих морепловаца; фантастичне земље које су они ишли да траже по пустињама океана; нешто што су били истински из саме сујете и лудила; и у што нису ни сами веровали, и о чему су друге обманивали.

Најбоље сам осећао античку грчку душу у овакве часе када цео овај предео постане етеричан и спиритуалан. То су они чудни сати проведени овде, седећи између два тучна стуба Партенона, у мирна априлска или септембарска подне. У то време, спучана светлост по старом

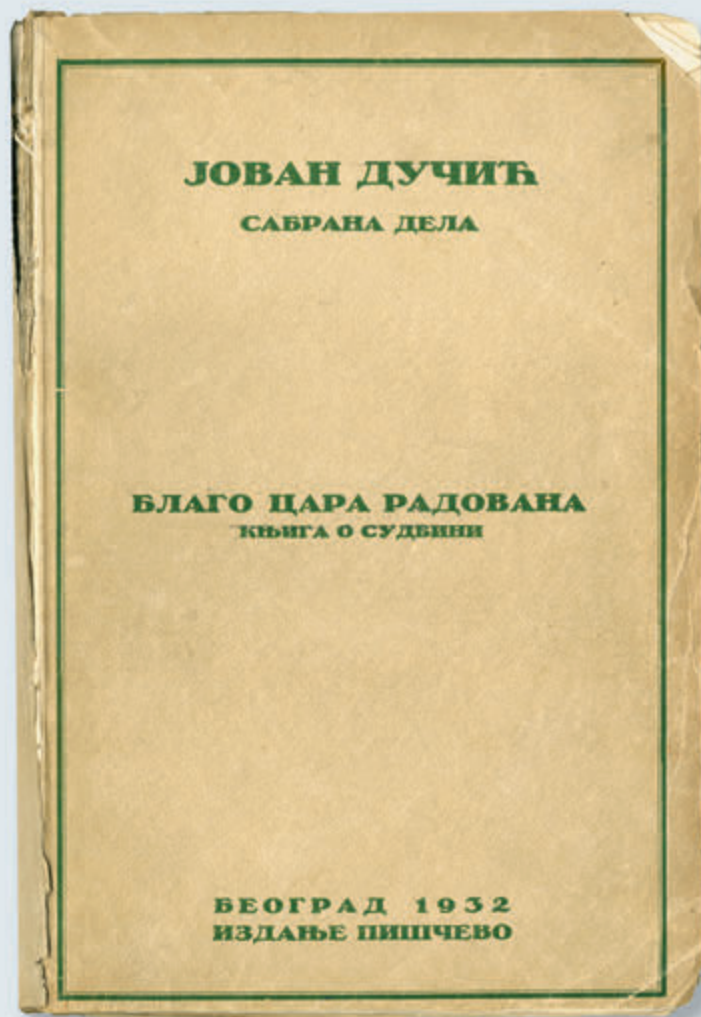
Друго писмо из Грчке

221

камењу претвори се у неко млечно сјање, у неки сјај који је између сунца и месечине, и у којем се изразе оштрије све контуре и прокажу сви рељефи. Овде нема боја; има само блеска. Овде се не замагљују и не расветљују шуме; овде живи и расте камење. Мирише свака травка и светлуца свака стена. Све што се догађа у небу, претвори се на овом тлу у ваздушаста чудеса и непрестане игре и интриге сунца. Нигде земљиште не живи у том сталном очекивању и усхићењу.

Очи свију ствари гледају по цео дан само у небо; и ничег нема што један зрак сунчани не би изменио из основа. Небо и земља нигде нису овако тесно везани. Има тренутака када између широке атинске долине и морског огледала у Фалерону нема ничег што би означавало уснијану црту која их раздваја. За час престану све пропорције и међе у простору; брегови се одалече и шуме се растопе и угасе; сјајни бусени покрај пута постану невидљиви. Велики и црни чепреси, који су вечером у Шпанији и на Сицилији пуни злата и крви, овде изгубе боју, постану стаклености и прозачни; и не остане од њих друго него једна етерична салуета која се једва држи у ваздуху. Овде све живи од сунца, због сунца, за сунце.

Три велике основе старог античког духа биле су Идеја, Лепота и Тишина. Из Идеје је, говораше филозоф, постао космос, и она је од њега већа и стварнија. Али додајте и да је из Лепоте поникла религија, која је више музика и песма него мистика и догма; а из Тисине је изишла архитектура, јер је цела у триумфу праве линије. Само је оваква долина била колевка вере у којој је оно што је било најлепше било и најсветије. И колевка филозофије, у којој је оно што је најјасније било и најдубље. И колевка архитектуре, која је остварила најсавршенију еуритмију и најспокојнију лепоту, узевши само једну сребрну црту с овог хоризонта. И колевка скульптуре, у којој и снага и мудрост говоре са подједна-

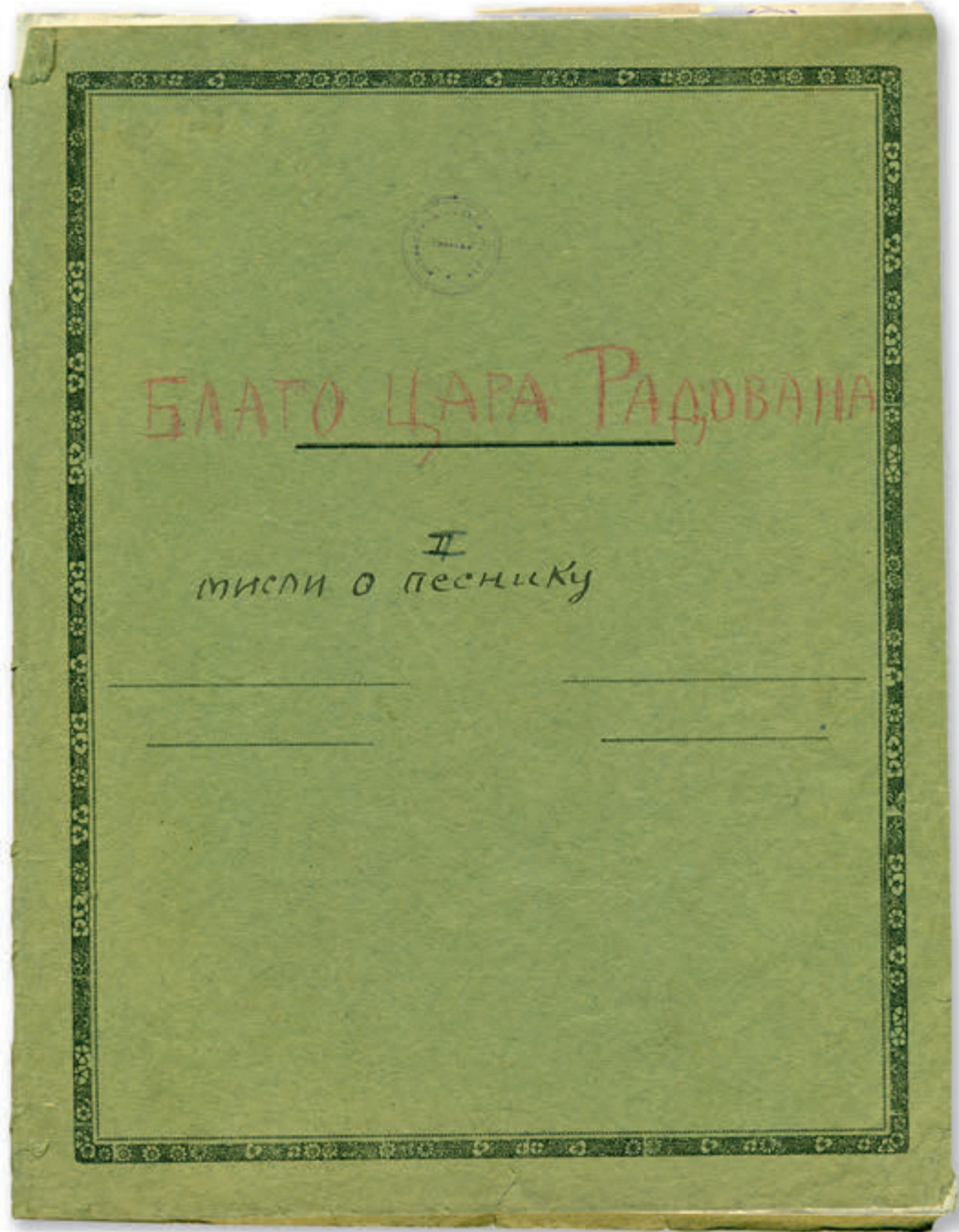

Јован Дучић, *Благо цара Радована* – књиџа о судбини,
издање пишчево, Београд, 1932. године
(Народна библиотека Србије, II 6571)

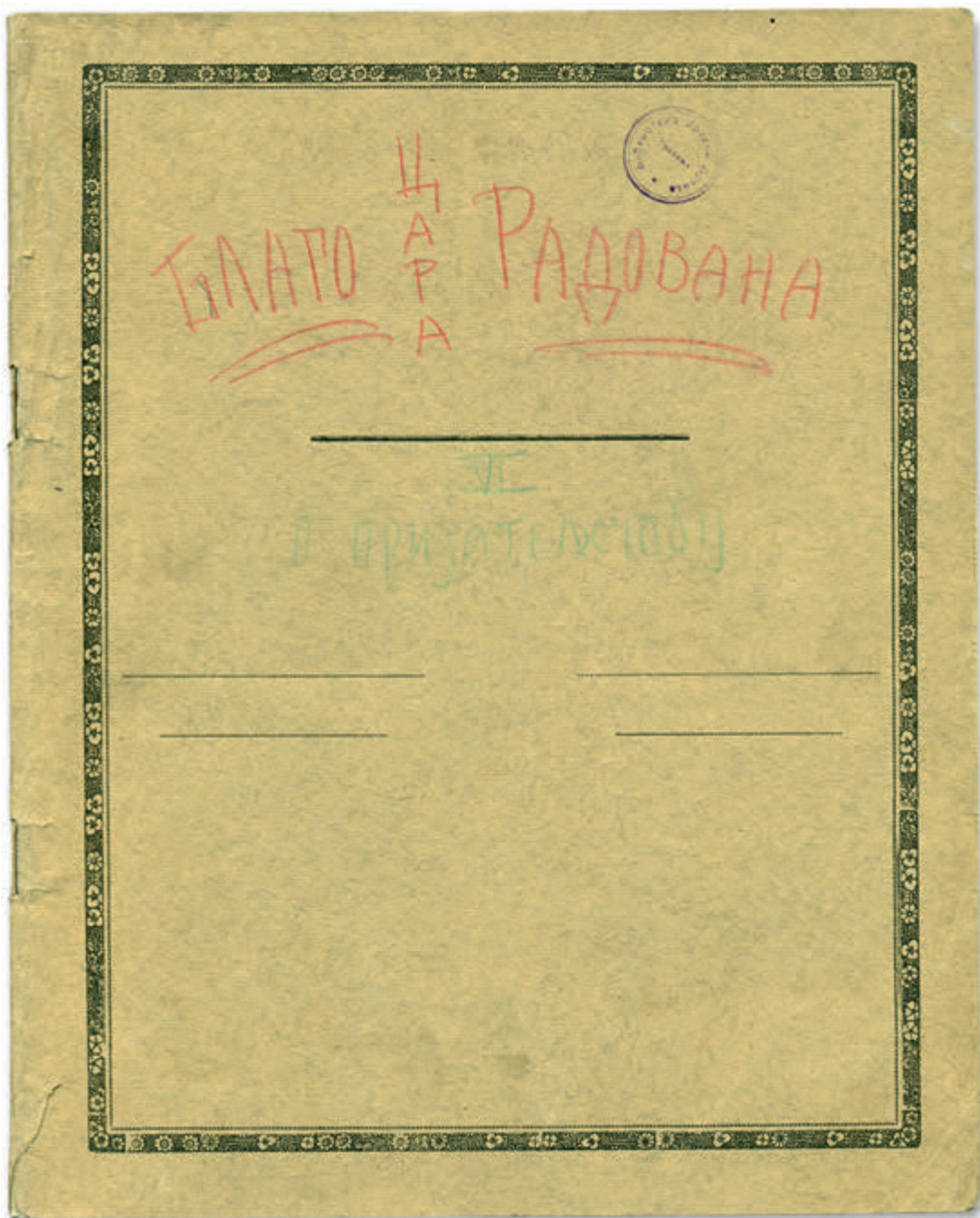
Медитативна проза

Зачетак Дучићеве медитативне прозе о људској судбини и о човеку, налази се у његовим афористичким записима, насловљеним *Мисли и ѓарадокси*, објављеним 1907. године. Медитативна проза Јована Дучића плод је ипак зрелијих година његовога стваралачког рада. Збирка под насловом *Благо цара Радована* ближе је одређена под насловом „књига о судбини“. Осим неколико краћих фрагмената сличних медитативној прози и објављених раније, књига се први пут појавила у шестој књизи *Сабраних дела* (1932). Садржи песникова размишљања о срећи, љубави, жени, пријатељству, младости и старости, песнику, херојима и пророцима.

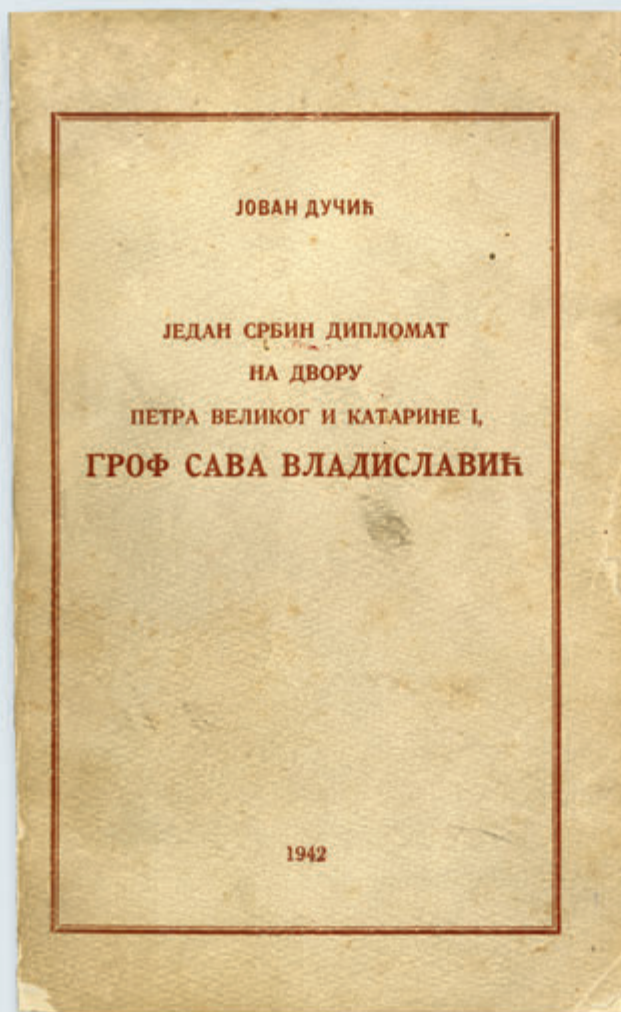
Садржај дела *Јушра са Леушара*, књиге о човеку, у који су ушле медитације о мирноћи, мржњи, плесу, љубомори, сујети, страху, разочарању, родољубљу, карактеру и уљудности – Јован Дучић је најавио као VII књигу Сабраних дела и приложио га је уз издање *Лирике* (1943). Раније је објавио само есеј о мирноћи. Књига је објављена постхумно, у Чикагу, 1951. године.

Благо цара Радована – мисли о песнику, рукопис
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-15)

Благо цара Радована – мисли о пријатељству, рукопис
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-17)

Јован Дучић *Један Србин дипломат на двору Петра Великог и Катарине I, Гроф Сава Владиславић*, Американски Србобран, Питсбург, 1942. године (Народна библиотека Србије, II 118770)

Монографија

ЈЕДАН СРПСКИ ДИПЛОМАТ НА ДВОРУ ПЕТРА ВЕЛИКОГ
И КАТАРИНЕ I – ГРОФ САВА ВЛАДИСЛАВИЋ

МОНОГРАФСКО ДЕЛО О САВИ ВЛАДИСЛАВИЋУ РАГУЗИНСКОМ настајало је између 1933. и 1940. године током Дучићевих боравака у Риму, Букурешту и Мадриду. Монографију је објавио у Америци 1942. године, а као место издавања навео је: Београд–Питсбург. Претпоставља се да је желео да се књига на тај начин формално надовеже на београдско издање његових *Сабраних дела*.

„Овом књигом враћам Српском народу и завичајној Херцеговини њиховог племенитог сина Саву Владиславића, првог православног Србина, који је после нестанка српских краљева и царева и деспота, као туђи поклисар у мисијама по страним државама, представљао нашу урођену расну обдареност и далековидост.“

(Ј. Дучић)

Теодоз V
ул. Краље Владислава 5

Низна 1937

Ђорђе Томић-Влахи

Теографски Министре!

Одавде сам хтео да Вам јавим да сам добио
добру рецензију Саве Владиславића и
неке одговоре.

1) Т. Вуковић предао ми је своје белешке
о Сави Рагузиновића у Русији и тих њих во-
стољених до последњег доба (одговоре је изписао
у мушкој књиги 1851). Како је мене да га
извештава: он је ~~у~~ овог дана у Теодозу оти-
шао на састанак, али због расејаности - код
"Руског цара" асисте код "Српског краља".

2) Соудени Хрушеов (Хрушево) предао је, по мени
како, све ^{исте} историјске материјале који су се налазили у
Теодозу (Русије Архив, Руски Стари, Ком. Врхуш).
Како је интересантост извештај Саве о српској
поруци за Русију и о поручу у Петрицу; и како је
и све одговоре из историје С. Савића и из исто-
рије Русе Архивије Хруше (о поручу Архиви-
деца и др.). Има до 40 страна књиге на са-
мостан; како да се могу олакшати до 100 година.

Штеда ми да ми прате овакве Саве у Пет-
рицу када ће се скоро добити у Теодозу? Ја ту
добио у Теодозу до 2 августа. Онда моли ме
као се састати.

Извештава о рецензији рецензије и о рецензији
остварења и остварења.

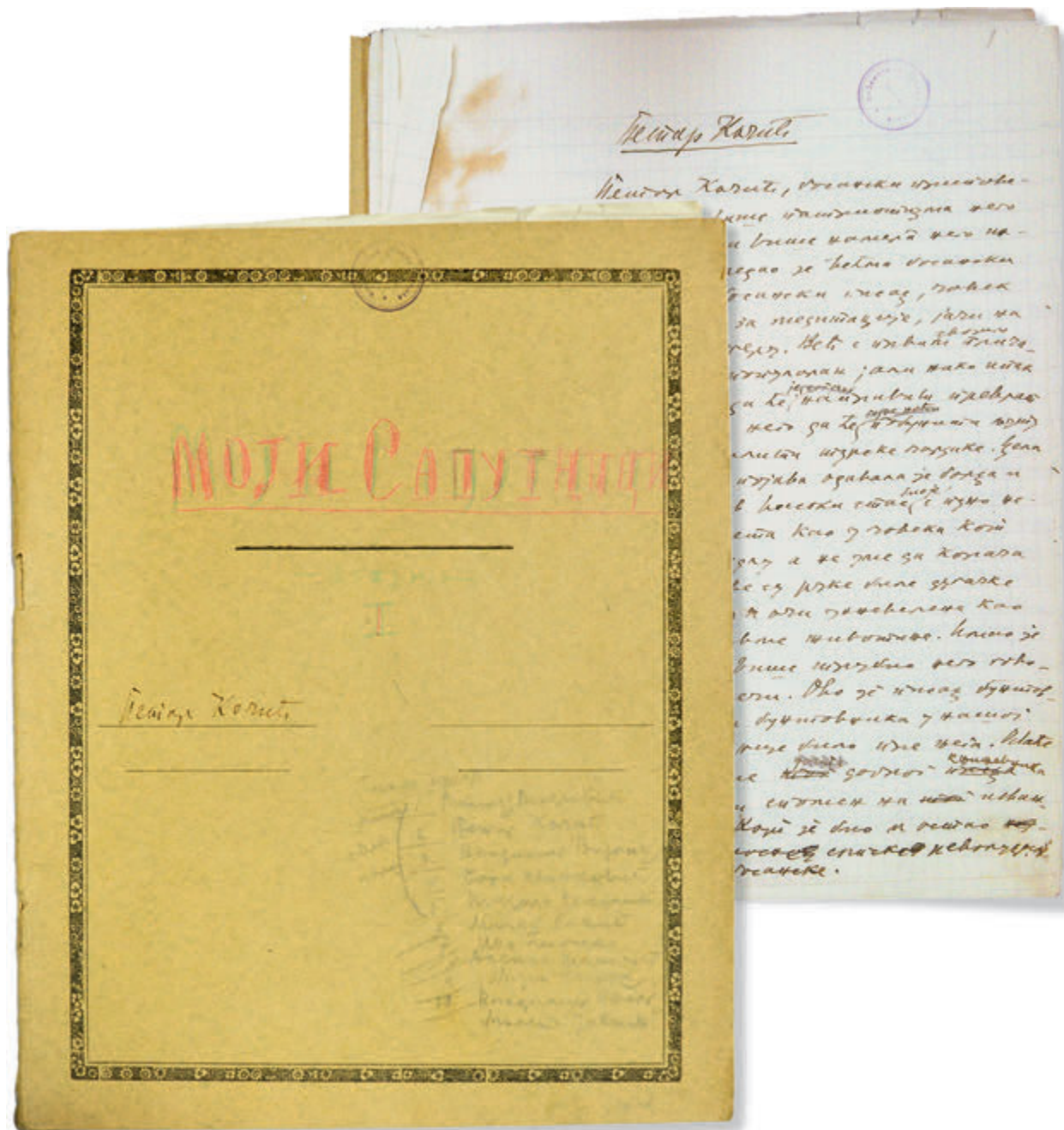
А. Савић

Сапутници

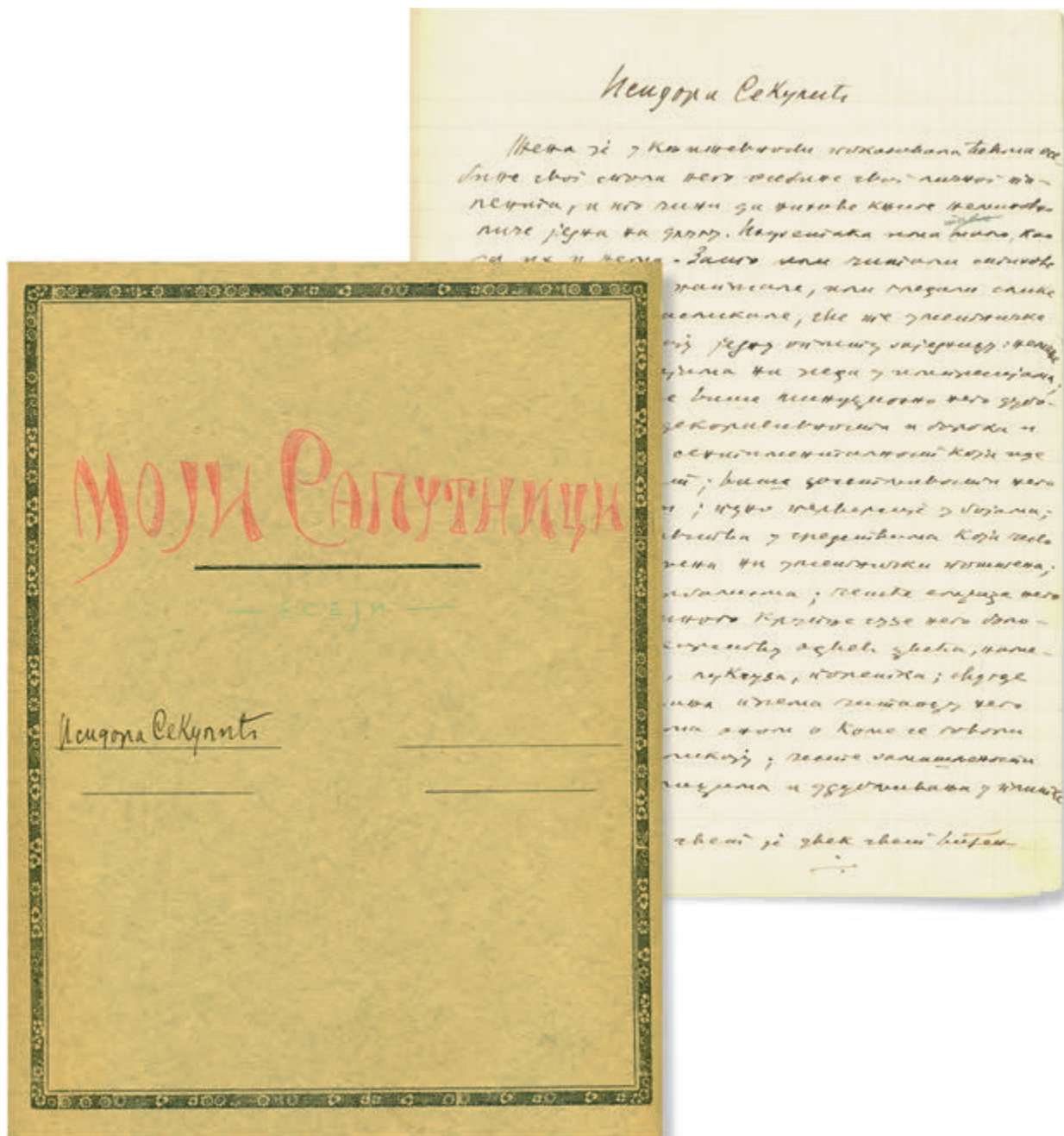
ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ И ПОЧЕО ДА ГРУПИШЕ СВОЈЕ ИМПРЕСИЈЕ, анализе личности стваралаца, писаца које је већ добро познавао, да оцењује њихове домете, Дучић је имао оквирне нацрте могућих будућих књига. Закупљеност писцима, новим делима и књижевним појавама напореда је пратила његов изворни рад на поезији и прози. Већ је почетком 1906. године, још за време боравка у Женеву, писао о својим плановима пријатељу Петру Кочићу. Спремао је књигу *Књижевне импресије*. Ближе је говорио о будућој књизи *Моји врсници* у којој је намеравао да објави есеје о Бори Станковићу, Иви Ђипику, Петру Кочићу, Иву Војновићу, Милану Ракићу, можда и о Светозару Ђоровићу и Светиславу Стефановићу.

Дуго је трајало испуњење овога задатка. О свим наведеним писцима писао је по неколико пута, објављивао чланке о њима, или је мењао постојеће верзије. Временом је списак проширио. Од „врсника“ постали су *Моји сапутници*. У завршном облику садржали су есеје и портрете: Милорада Ј. Митровића, Петра Кочића, Владимира Видрића, Борисава Станковића, Исидоре Секулић, Милана Ракића, Ива Ђипика, Алексе Шантића, Милете Јакшића и Иве Војновића.

Сапутници, односно савременици, Дучићу су били и многи други, о чему и данас сведоче многобројна писма. Богата сачувана преписка Јована Дучића вредан је и неисцрпан извор података о његовом животу у целини, о његовој личности и интими, о његовом књижевном раду, издавању књига, о идејама, о путовањима, о везама са пријатељима, писцима, уметницима, о сусретима са важним, историјским личностима, о дипломатским, јавним и културним пословима, о последњим годинама живота далеко од постојбине. У преписци Јована Дучића садржана је у целисти његова богата лична и књижевна биографија.

Дучићев рукопис дела *Моји сапутници* – Петар Кочић са пишком белешком на корици о којим би личностима још писао, као својим сапутницима, односно савременицима (Народна библиотека Требиње, А-Х-А-10)

Дучићев рукопис дела *Моји сајућници* – Исидора Секулић
 (Народна библиотека Требиње, А-Х-А-8)

Ниједан писац није толико мислио
на своје књижевне дело колико Алекса Шантић.
Овај песник је био најбоље дете у нашој књижевности.

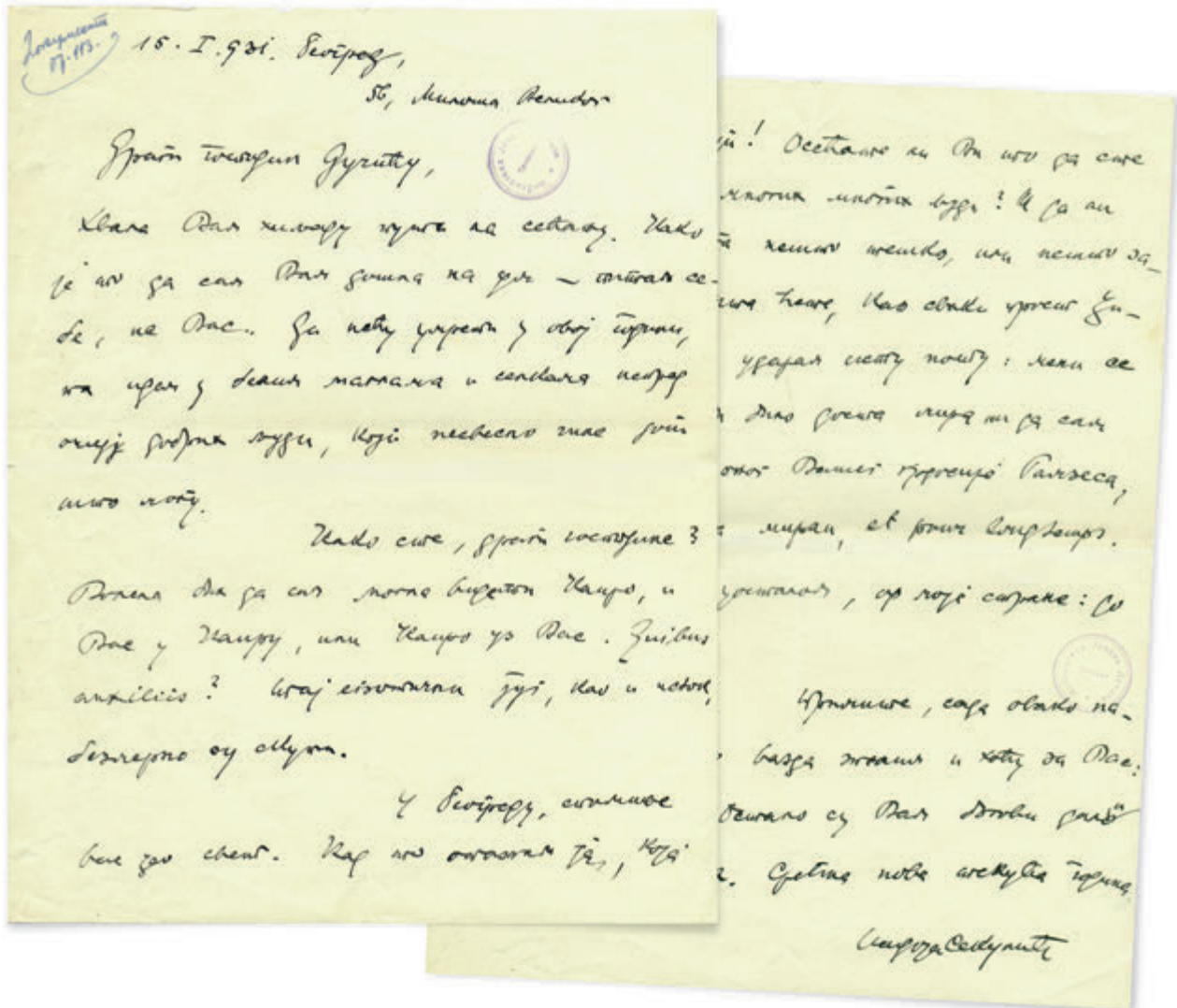
Ј. Дучић

Писмо Алексе Шантића Дучићу, Мостар, 12. април 1911. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-В-4)

Ова прва књига наше Исодре Секулић
је једна од десет најбољих песничких књига
дваседамње литературе.

Ј. Дучић

Писмо Исодре Секулић Дучићу, Београд, 15. јануар 1931. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-В-34)

Dubrovnik II Hotel Retka.
11/11 1926

Dragi prijatelju,
Eto, u ovaj čas citam
kad mi vijest o tvojim
u napredku. Ta
ko valja! Trinite da
mi vijest najbrže
dostigne, pa se kad
povratite Vasog vijest
Iva Rujivica

P.S. Eto, svi nijesu
bolji. Sretno!
Zam. i vapita. Niti
ne mijenja ništa. Niti
tako, ni uopće niti. Niti
sur toute la ligne! - Tatienc.

Monsieur
Goran Douchitch
Chargé d'affaires de
Royaume des Serbes, Croates et
Slovenes etc. etc.

Legi

Dubrovnik - Dvorište kneževog dvora - Ragusa, Cortile del Palazzo dei Rettori

24. VII. 1926

Dubrovnik: Pred Kraljevim dvorom
Dubrovnik: Pred Kraljevim dvorom

Dragi prijatelju!
Hvala na pismu
iz prošlogog Vrn
ga! Dobra su Vam
Dubrovnik radove
onih dragih žena.
Može biti da ne nastane
ništa! Bez nam i još
prokleta bolest au do
de lauzitke nepred
nije. Ali ne je bolje.
Comman in Vas vidiu!
od mca radova! Vaj

Monsieur
Goran
S.H.S.

Cairo
(Egypte)
Legation S.H.S.

Dubrovnik II le 12 Juin 1926.

Документ
П. 114.

Dragi Prijatelju!

S velikom čam radosti primio Vaše ljubavno pismo pa i ujeđa poruka in ste odnosi, k. j. ovo isto mi ja stodio. To se o meni ne može kažati, jer, čim mi se vratilo u Dubrovnik obolio sam od arterioskleroze.

nevjert je veći u taj koji se stala od kome ne.

Da čemo se do zbroja opt nastati i uproverti kera boravne časove Beogradu me time, bez straha boleti,

ostajem uvijek, dragi prijatelju, vaš prijatelj i odan

Jovan Vučković

Разгледнице и писмо које Иво Војновић упућује Дучићу из Дубровника током 1926. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-24)

THEATRE NATIONAL
ZAGREB
DIRECTEUR GENERAL

Zagreb, 30. 7. 34

Зрети Господине Дучићу,

Не знам да ли
је Вас што било зовеће у Риму; нећу ли,
предирати.

У оловцу сте рече, у Риму
се припремају интернационални позоришни
кооперације: прва обавештавајућа у Италији, где
Курстат се уверсавајуће питања, без обзира
да ли се још једна интернационална Кооперација,
још у Риму, одржавајући своје састанке.
Митинзи, Кооперација, Ане Кооперација,

а диван
који ми од
арно
изражава,
и да се

ме што: председник Кооперације
на припремајућег италијанског
Берстат ми је рече
и овог припремајућег. Ане
председница се такође
тако поздрављају у Кооперацији
песници.
не се код, одржавајући се
и да се Кооперација одржавајућег.
хвалама од мене, са обе
стране.

Аскрено Вас поштом и кајерманује
интервјуа одама Ваш

Петра Коњовића

Писмо Петра Коњовића Дучићу, Загреб, 30. јула 1934. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-В-89)

Позив Милана Кашанина, директора Музеја кнеза Павла у Београду, Дучићу да напише уводни чланак за број „Уметничког прегледа“ посвећен италијанској уметности ренесансе. Београд, 28. децембра 1937. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-100)

МУЗЕЈ КНЕЗА ПАВЛА
ДИРЕКТОР

БЕОГРАД, 28-XII-37.

Драги Господине Дучићу,

У нашем Музеју се чине припреме за велику изложбу италијанских ренесансних сликара и вајара, од Ботичелија и Рафаела до Тицијана и Тиопола, и од Донатела и Бернинија. Тим поводом, цео један број нашег УМЕТНИЧКОГ ПРЕГЛЕДА биће посвећен италијанској уметности. Било би ми необично пријатно кад бисте били љубазни и написали за тај број уводни чланак који би био штампан на првој страни. Тај чланак би требало да буде један општи поглед на италијанску уметност и на уметнички геније Ренесанса, и нико га не може написати осим Дучића.

У нади да ћете се одазвати овом моме позиву, молим Вас, драги господине Дучићу, да примите израз мога истинског поштовања и срдачне поздраве.

Ваш орач
М. Кашанин

Писмо Вељка Петровића Дучићу, Београд, 27. април 1930. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-В-261)

Разгледница коју Слободан Јовановић упућује Дучићу из Рима,
5. септембар 1928. године (Архив САНУ, 15068-IV-365)

Дучићево писмо Светиславу Петровићу, Бања Лука, 10. октобра 1938. године
(Народна библиотека Србије, Р642/41)

Р642/41
Бања Лука, 10. x. 1938
0 1.

Драги мој Ђекићу,
Штудијом се за одговора
на ваше
загађање
мени.

К М
и као и
за вас и
и кнез
пунте
се и као

маколик му велики слава
добро и најлепше.
Мислим да није ни ваше
ни мени идијомом за одјаш
вам овакво моје писма,
које је каменомитом и се-
фичијомом. Та вас само мо-
лим, драги мој Ђекићу,
да ја докажам да је и
најтоп.

К 1364/58

С поштом и одговарајућим
ваши загађање
Ђекић

Писмо Петра Добровића Дучићу, Београд, 12. марта 1922. године
(Архив САНУ, 15068-IV-335)

Београд 12-ог марта 22

Драги Господине Луко,

Држио сам се оутвечењем да се
поубави и одрачувао сам се, да ме се још
сетиме у некиме трачу још некиме бодима.

Лета која су била из Италије најбоље
ли делаву да и би и Ј. Димитријевић
да као поубави јеру нашу историју
тако, или директно да би држио за
својим, директно тако су и у овим вама била.

Држио ја
одлика, као сам
са великом ево
држио да није
се много перат
Ја сам сам а
тако историју
а са евојиме

да изради и јуца и гласа, Стојим
да се и би се сторице.

Може да Драги Господине Луко у јуца
Сирјају ни да још нека у Италију,
тако још да директно би у историју са
Трума.

Може да поубави не-
јеру сам евојиме: *Петар Добровић*.

Београд крајем марта 22.

Најбоље сам не колико врло интере-
санте ствари.

*За мене је свака песма Зурџева била велики догађај:
замислите, читати на нашем језику једну песму
дovedeњу до савршенства.*

М. Ракић

Јован Дучић и Милан Ракић, Београд, 1928. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-59)

Дучићево писмо Богдану Поповићу, без места и датума
(Архив САНУ, 15068-IV-203)

Разгледница коју Дучић из Сибиња упућује Иву Андрићу,
4. фебруар 1937. године (Архив САНУ, 14433-1843)

Дучић – лаган човек с тешком судбином

— ЈОВАН Дучић је свој грех понео са собом у гроб — рече Андрића.
— У овом часу писам игуствено његово име с намером да га браним. А и шта би њему мртвом могла да помогне моја одбрана? Њему нико не може помоћи. Његове заблуде се знају, његова погрешна грешка је ту. Различити су изразци који воде до тог корена.

Од свих људи који стигну на раскршће, уметник ће најлакше да заљута. Дучићу се управо то догодило. Он није имао времена — или није хтео — да установи своју заблуду. У питању су, поред осталог, и болест и сепаратност — неизбежне ствари које иду уз сваки природан крај живота. Јединостајно, смрт му то није дозвољала. Многем нашем уметнику који за време рата није умео да се снађе како млада, млада социјалистичка држава пружила је могућност да се осветли и изиђе на прави пут. Само је, стицајем већ помичућих околности, не синк Јован Дучић остао без те прилике. За то нико није крив, могла једино његова смрт која је дошла усред рата, али одавнио се зна да смрт никак ништа не дугује.

Овај уметник предуго носи свој дуг у гробу. Све ми се чини да сам га прилично познанао. И још једном бих хтео да кажем: није ми намера да га браним, јер то се бранити не да. Пред рат је био чудан. Он не само да није схватио резолуцију него је свесно стао на страну противника. И зна се све шта је радио, и да је тиме највише наудно самом себи.

Нешто друго је међутим, хоћу да кажем. Ми пред собом имамо не сника, а песница су људи које да ко понесе ветар, а лако их понесе зато што су једна једном ногом на земљи. Дучић је био и остао један од најбољих версификатора које смо икад имали. Његови путописи

и есеји парали су блаванним стилем, још увек недостигнутим код нас. Вредан је уметнички прелив који нам је остао иза овог човека. Уз то, не смемо заборавити да је он извршио јак утицај на многе теоретике песничке. Мнози су наши песници ишли одело према његовом калулу.

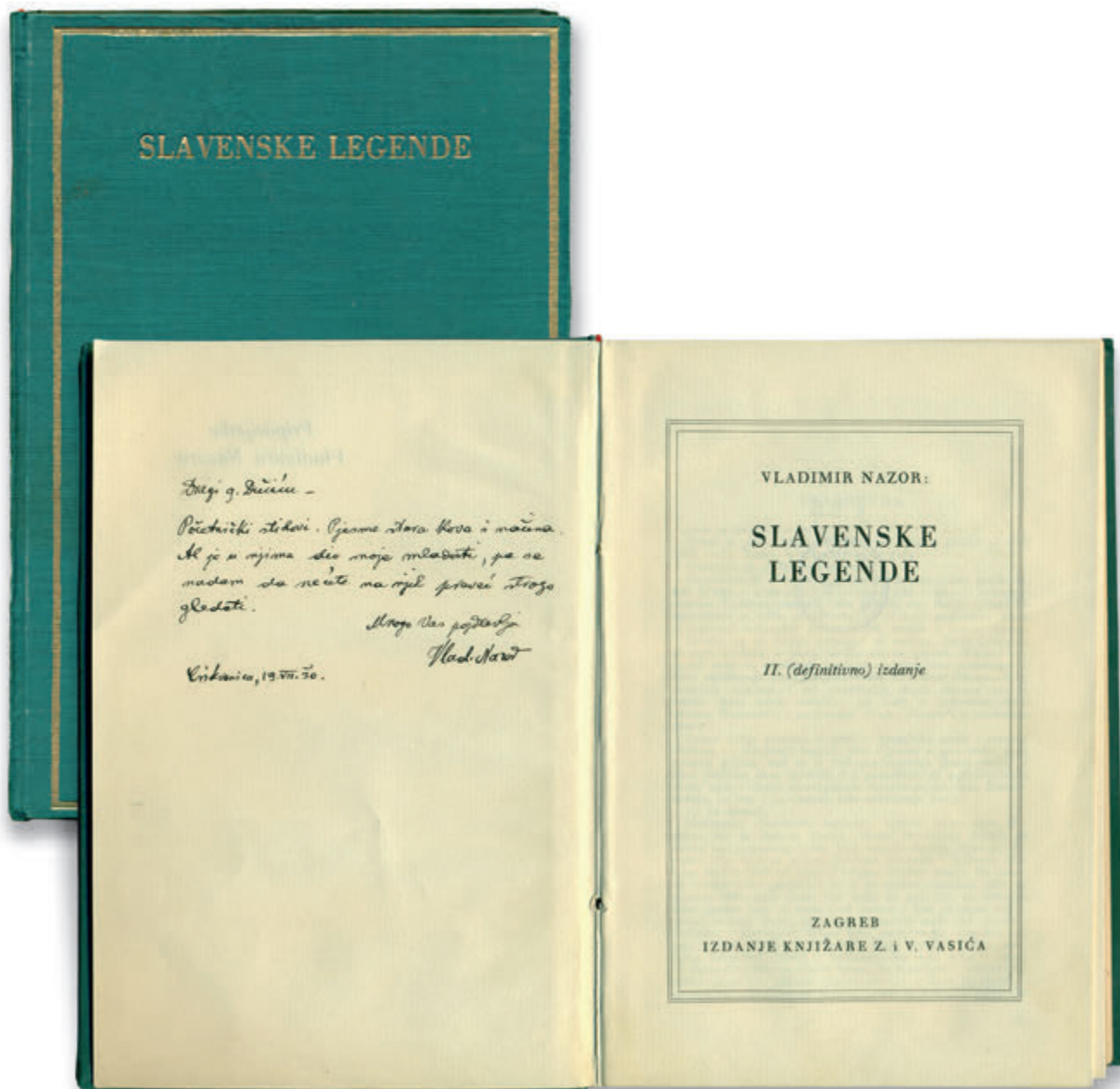
А сад да не останемо дужни ни његовој заблуди. Дучић је одрастао у условима националне мржње. Ја сам одгајан у духу Југословенства. Он се мало прањао у свој крај и прилично је губио континуитет у погледу развоја домаћих догађаја, а ја, опет, писам могао дуго да живим ван отаџбине. Он је тамо по чему већу знао за право стање ствари и за партизанску борбу. А они који су му о тој говорили, чинили су то својим језиком и из свога угла с намером да Дучића теже узга се. Други, не мање важан разлог, по свему судећи, лежи у томе што је писац материјално зависно од избегличке владе. Из његових писама види се да је често био без новца, а то је само погоршавало ситуацију и даље га гурало од осветљења. Појава четника и устава, све је то у њему најачало сумњичење и стару мржњу. Тешко је од једног песника захтевати да се уочи смрт и осветли и изиђе на прави пут. И то још у тешким и замршеним годинама другог светског рата.

Ја се и дан-данас сећам Дучића онаквог какав је био, стајит и наочит; сећам се његове лакоме жуд

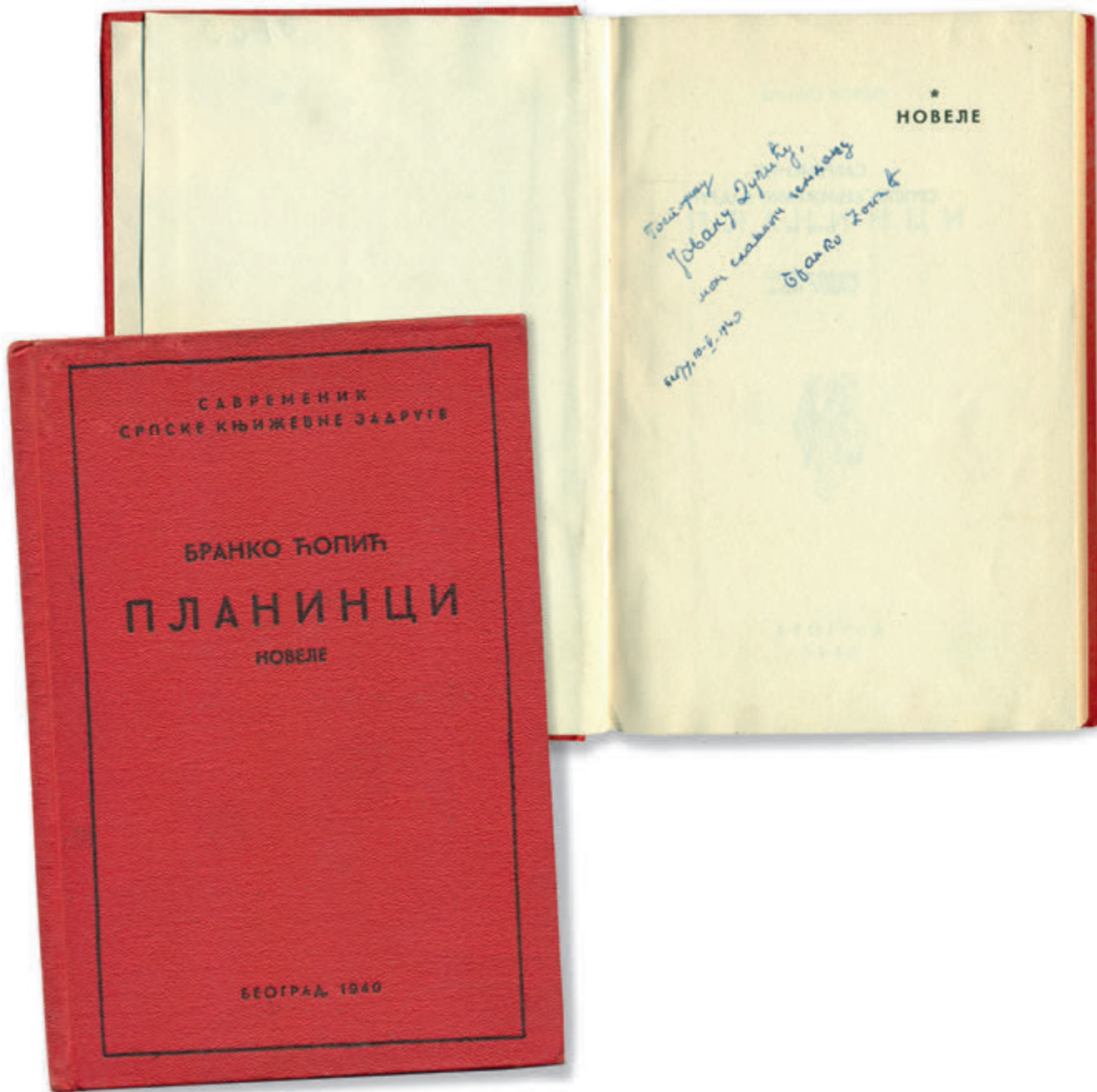
ње за женама и његовог сујетног наума да у родном Требињу подигне споменик аутору Горског вијенца“ сећам се и кад ме је довео у „Политику“ говорећи ми: „Немојте, Иво, пропуштати прилику да сарађујете у „Политику“, то је угледна кућа која је увек у стању да вам пружи извесну сигурност.“ Сећам се и кад ме је заједно са Алауповићем поучавао чиновничкој каријери и дипломатији; и како би му очи блеснуле од драгости кад би га неки случајни пролазник препознано на улици; и како је једна жена у београдској кафани казала: „А Дучић!... То је онај што је испрљао постељину у мом солунском стану“, и како ја писам могао да отрпим а да јој не кажем: „Драга моја госпођо, ваљда је Јован Дучић још по нечем познат осим по томе што вам је заврљао чаршафе у испажљеном стану“; сећам се и његових писама и путописа, а највише се сећам његове поезије, брушеке и дотериване попут дијаманата. Али, какве он користи може имати од овог нашег сећања? Он је мртав, живе су само његове песме и његов грех о којем сада расправљамо. Можда ће бољем разуму вању његове личности допринети и ове речи које ми је говорио: „Ви сте талентован млад писац, оставите се, забога, тих ефеидија и фратара, па се вратите Европи; то је прави свет“. Разуме се да га писам могао послушати...

Дучић је био лаган човек с тешком судбином на крају живота.

Посвета Владимира Назора Дучићу у књизи *Славенске легенде*,
Цриквеница, 19. јул 1930. године (Народна библиотека Требиње, А-II-25)

Посвета Бранка Ђопића Дучићу у књизи *Планинци – новеле*,
Београд, 10. мај 1940. године (Народна библиотека Требиње, А-II-44)

*Посвету јовану Дучићу,
Ево издао се могу бити довољно
задовољан не пријатељству, ула-
зном у Савез, него и његовој.
Београд, 23. Октобра 1922. Досађевит*

НАСЛОВНУ СТРАНИ ИЗРАДИО ЈЕ
Г. ПЕТАР ДОБРОВИЋ,
А ЗАВРШТУ ВИСЈЕТУ
Г. РОМАН ПЕТРОВИЋ.

II 55

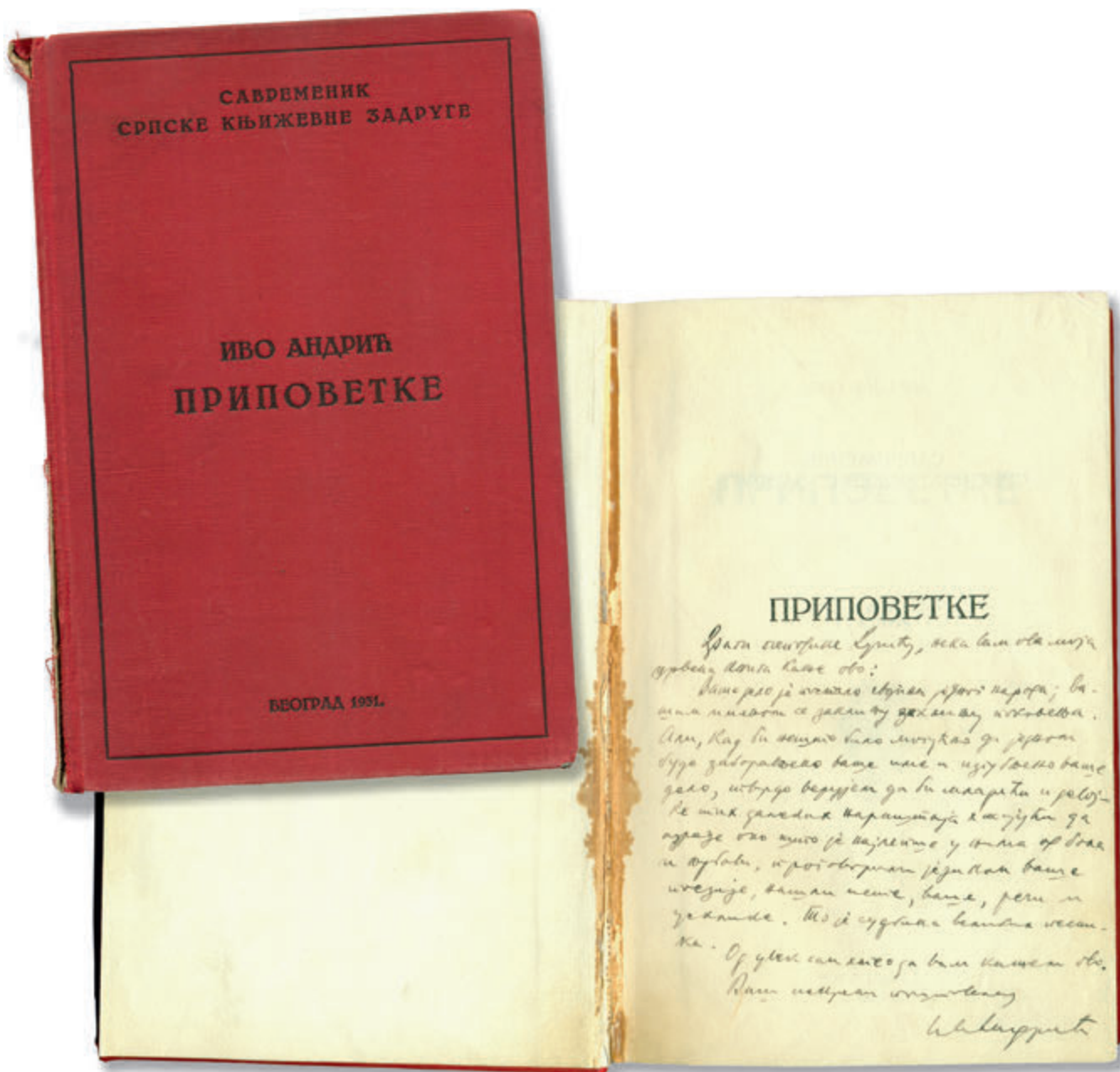

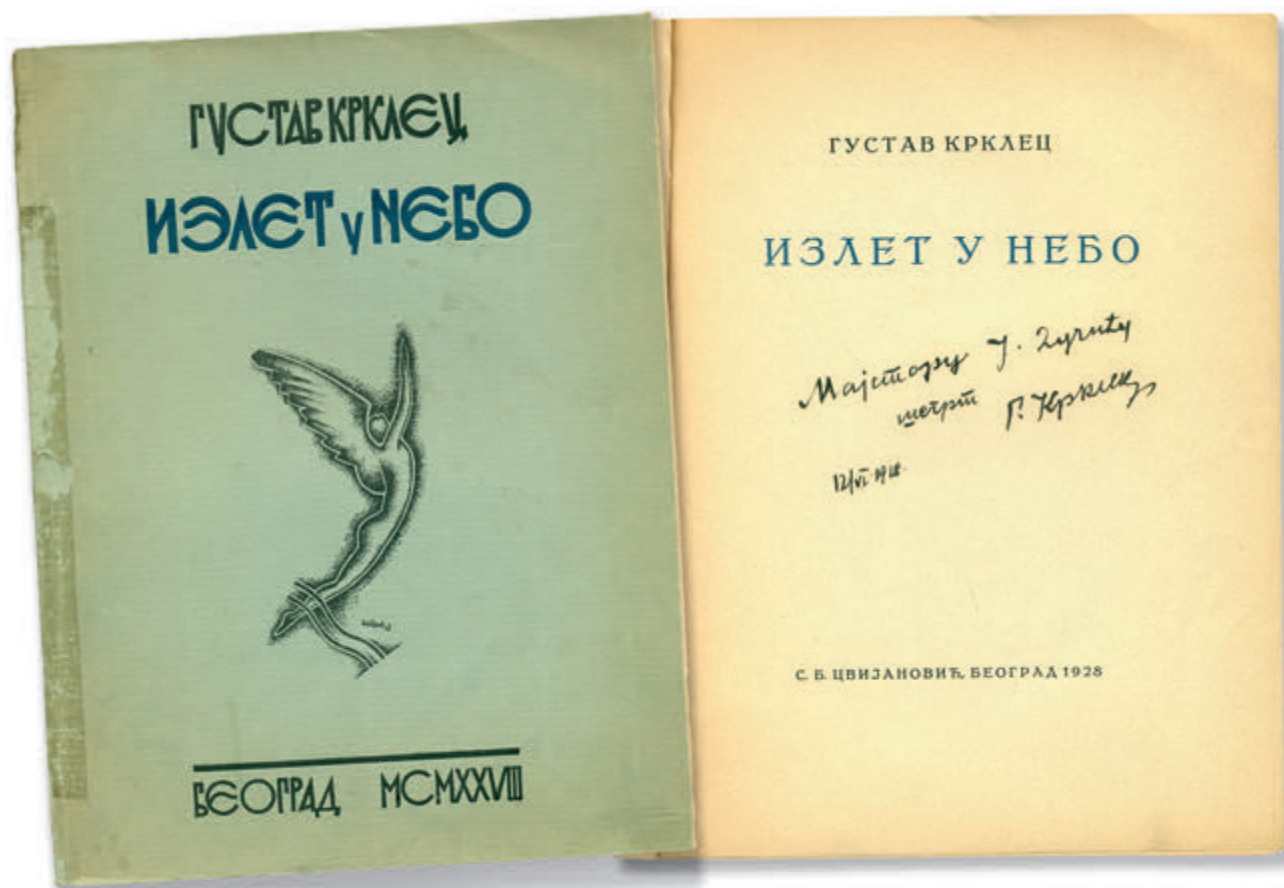
ЧЕСТИТОЈ СЕНИ
ПЕТРА ПЕТРОВИЋА, МОГА ДЕДА,
СВЕШТЕРИКА У БАЧНОМ МАРТОНОШУ,

који је 1848 године, вративши се с Мајскога Сабора, дизао народ на оружје,
а који је, када хонведске сабље и пушке потискоше народне косе и виле, осуђен на смрт и упењен од Кошута,
морао недељама да се крије по житним руцама својих сељана, док није добегао у Београд, у тадашњи азбег на Батај-цанији. Вративши се на своје агаричке он је почео без роптања поново да се кући и да изнова прибира лепе и паметне књиге и, тако повучен у свом сеоцету, наставио је још педесет година да проповеда своме народу и да утаљава своју неугасиву жеђ знања и учења. До смрти је читао у оригиналу Тацита и Хорација, Клопштока и Шлајермахера, Библију и Талмуд, искључиво на израђивање своје душе,
без труни светске таштине.
Нека ми опрости Његова Сен што ову књигу пуштам у јавност с његовим именом, а поштованог читаоца молим да ми опрости толику сујету.

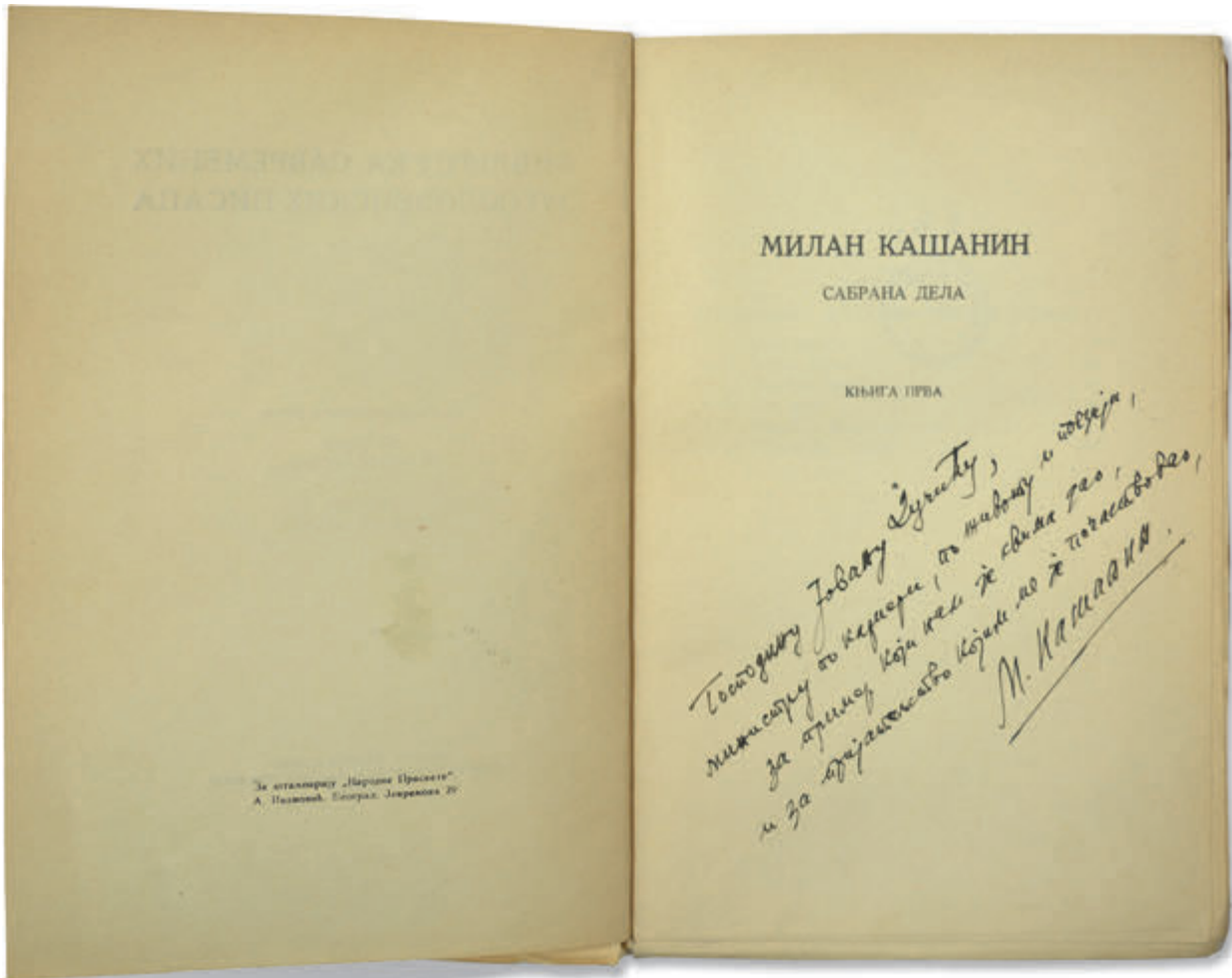
Посвета Вељка Петровића Дучићу у књизи
Вељко Пејровић: Буња и друци у Равнограду,
23. октобар 1922. године
(Народна библиотека Требиње, А-II-55)

Посвета Иве Андрића Дучићу у књизи *Приповетке*, Београд, 1931. године
(Народна библиотека Требиње, А-II-43)

Посвета Густава Крклеца Дучићу у књизи *Излети у небо*, Београд, 12. јуна 1928. године
(Народна библиотека Требиње, А-II-137)

Посвета Милана Кашанина Дучићу у књизи *Сабрана дела*, Београд
(Народна библиотека Требиње, А-II-68)

Три деценије у дипломатији

СОФИЈА – РИМ – АТИНА – МАДРИД – АТИНА – ЖЕНЕВА – КАИРО
БУДИМПЕШТА – РИМ – БУКУРЕШТ – МАДРИД

ДУЖЕ ОД ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ДУЧИЋ ЈЕ ПРОВЕО У ДИПЛОМАТСКОЈ служби. После неколико година учитељског рада у Босни и Херцеговини и студија у Женеви, са повременим боравцима у Паризу, са дипломом друштвених наука коју је стекао на Филозофско-социолошком факултету у Швајцарској, почетком 1907. године дошао је у Београд. Усредредио се на остваривање жеље да добије место у дипломатији Краљевине Србије. Тада је био у 36. години живота.

Први задаци које је добијао од министра иностраних дела, Николе Пашића и Владе Краљевине Србије као „неуказни“ чиновник били су: рад на сагледавању кризе у Босни и Херцеговини и одлазак у Рим са циљем да се осујети признавање анексије Босне и Херцеговине. Предузимљивост, политичка обавештеност и вештине које је показао, као и брошура коју је за потребе пропаганде написао – *Annessione della Bosnia e dell Erzegovina e la questione Serba* – већ су на самом почетку потврђивали смисао и спремност за посао којим је желео да се бави. После стицања поданства Краљевине Србије 1909. године, могао је да буде њен званични дипломатски представник у иностранству.

У дипломатију је ступио у мају 1910. године именованем за писара I класе Српског краљевског посланства у Софији. Средином 1912. године добио је ново именовање и унапређење у звање секретара V класе српске амбасаде у Риму. Почетком јуна 1914. постављен је за секретара IV класе посланства у Атини; 1917. унапређен је у звање III, а 1918. у звање секретара II класе. У Атини је провео године за време Првог светског рата; 1917. је са регентом Александром Карађорђевићем посетио Солунски фронт.

У звању секретара II класе наставила се његова дипломатска каријера премештајем 1. јула 1918. године у Посланство Краљевине Србије у Мадриду. На тој дужности је био у тренутку проглашења Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца; унапређен је у секретара I класе Посланства Краљевине. У Мадриду је био до 1922. године. Крајем 1922. премештен је у Атину и унапређен у звање саветника II класе. Од почетка

1925. налазио се у Женеви као стални делегат Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца при Друштву народа. Са ове дужности повучен је у августу исте године.

Постављен је за генералног конзула III групе у Генералном конзулату Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у Каиру, 30. августа 1925. године. Прерастањем Генералног конзулата у Посланство, Дучић је унапређен у отправника послова у звању саветника у III групи прве категорије. Средином 1927. године био је суспендован у дипломатској служби. Реактивиран је крајем 1929. и постављен за отправника послова у Посланству Краљевине Југославије у Каиру. Уз ново наименовање и унапређење у изванредног посланика и опуномоћеног министра премештен је у Будимпешту почетком 1932. године, потом у Рим 1933. године, у коме је остао до септембра 1937. године, па у Букурешт. У току тог посланства, новим наименовањем, постао је први амбасадор Краљевине Југославије.

Нови историјски догађаји убрзо су унели велике промене и неизвесности у дипломатију Краљевине Југославије. Дучић је из Будимпеште премештен у Мадрид 1940. године и убрзо акредитован и у Лисабону код Владе Републике Португалије. Напуштањем Лисабона у јулу 1941. за Дучића, још увек титуларног посланика, завршавала се дипломатска каријера.

Комитет Грчкаг јавног Зарбоженска у Гр. Панагеву
— Бугарска
азорно:

рес. организатор	Евгениј Вујаназ	економ
касиер	Мих.	Кисељовић
Баријерни	Др. М.	Јокановић
ака. касиер	Алек.	Платовић
својствени	Клија	Хонза
секретар	Колпац	Колпац
рес. касиер	Миродан	Колпац
Протоколар	Радан	Билановић
Сам. поштовани	Др. Кола	Константиновић
касир	И. Ко.	Др. Ко.

25. Аугла 1918. г.

15068-V-192

АРХИВ
САНУ
БЕОГРАД

Јован Дучић из времена службовања у Софији у друштву већег броја лица (Архив САНУ, 15068-V-674)

Јован Дучић пред зградом Посланства Краљевине Срба Хрвата и Словенаца у Риму (Народна библиотека Требиње, А-Х-З-16-1)

Указ краља Петра I Карађорђевића којим се Јован Дучић унапређује у звање секретара II класе Посланства Краљевине Србије у Атени, 1. март 1918. године (Архив Југославије, 334-123-44)

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉА СРБИЈЕ
МИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Председника Нашег
Министарског Савета, Нашег Министра
Дипломатских Зела, постављамо:

у Посланству у Паризу:
за секретара Четврте класе Михиља
Ђурићка, Секретара исте класе у истој Посланству;
у Посланству у Петрограду:
за секретара ^{прве} класе Фотија Сипкојевића,
секретара ~~друге~~ класе у истој Посланству;
за писара ~~друге~~ класе Александра М.
Цицар-Марковића, дипломатског савешника.
у Посланству у Атини:
за секретара ~~друге~~ класе Звена Ђурића,
секретара ~~прве~~ класе у истој Посланству;
у Посланству у Риму:
за писара ~~прве~~ класе Петра М. Јовановића,
писара ~~друге~~ класе у истој Посланству.

Председник Нашег Министарског
Савета, Наш Министар Дипломатских Зела нека
одобрити овај указ.

1 Марта 1918 г.
Крф

Председник Министарског Савета
Министар Дипломатских Зела
Кня. П. Памич

Александар

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉА СРБИЈЕ
ИЛИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Председника Коме Министарског
Савета Наме Министара Иностранних Дела,
имамъ тако :

у Посланству у Берлину :

за секретара Генералне Класе Војнаства
Милорада, секретара Генералне Класе у Министарству
Иностранних Дела,
за писара прве Класе у Реду З. Поповића,
писара друге Класе у истама Посланству,
за писара прве Класе Савезана Јеваника,
писара друге Класе Посланства у Министарству,
за писара треће Класе Мишаника Милића,
директорству Министарства Иностранних Дела.

у Посланству у Мадриду :

за секретара друге Класе Јована Дукића,
секретара друге Класе Посланства у Атини,
за секретара друге Класе Марко Целиовића,
секретара друге Класе у Министарству Иностранних Дела,
за писара прве Класе Јакошира М. Станковића,
свршеног арабника

у Посланству у Копенхагену :

за писара прве Класе Михаила Савијановића,
писара друге Класе у истама Посланству.

у Посланству у Јапити :

за писара прве Класе Александра Милића,
писара прве Класе у истама Посланству.

за писара и додатног секретара
за одобреног пензионера
а за нова Заступничества.

Коме Министарског Савета,
указује се да нека овај указ

Презиме: *Дучић*

Име: *Јован*

Рођен: *1874*

Жењен: *нежењен*

Има ли деце и колико,
(године рођена деце): *—*

Квалификације:

Службено писаре у Краљевини Србији, Београд

Студијске Карке, 31. окт. 1906, диплома № 90

Које је године завршио студије; има ли
диплому, сведочанство, уверење: *31. окт. 1906*

Диплома Београд

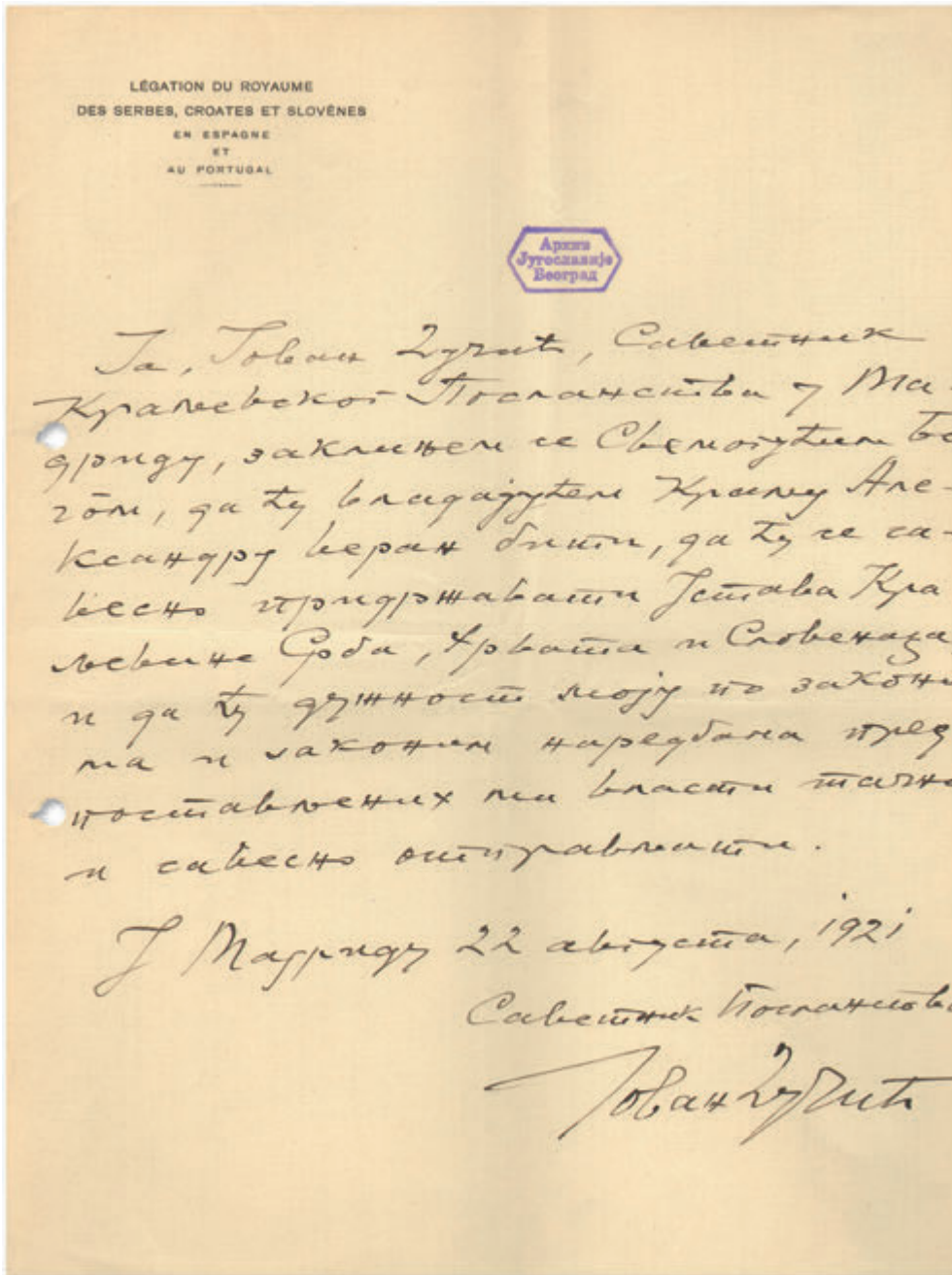
Које стране језике зна
и у колико: *добро француски и немачки
саваљено италијански и руски*

1914
1917
1919
1919 90

Службени лист Јована Дучића,
секретара II класе Посланства Краљевине Србије у Мадриду, 1918. године
(Архив Југославије, 334-74-239)

Јован Дучић у друштву са послаником Краљевине Срба Хрвата и Словенаца у Мадриду:
Антон Тресић-Павичићем, Велеом, Т. Ристићем, 1921. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-54-2)

Текст заклетве Јована Дучића, саветника Посланства Краљевине Срба,
Хрвата и Словенаца у Мадриду, 22. август 1921. године
(Архив Југославије, 334-78-644)

Легитимација Јована Дучића, Атина, 5. март 1923. године
(Архив САНУ, 15068-I-7)

Јован Дучић у друштву Милорада Драшковића, Воје Маринковића,
Мике Живаљевића, једног официра и Н. Н. лица на Акропољу
(Архив САНУ, 15068-675)

Ми
Aleksandar I.

по милости Божијој и воли народној
Краљ Срба, Хрвата и Словенаца

На Предлог Нашег Министра Иностранних Дела постављано:

У ДРУШТВУ НАРОДА

за Сталног Владиног Делегата у 3 групи I категорије, ЈОВАНА ДУЧИЋА,
Саветника Краљевског Посланства у Атини у 4 групи I категорије.

Наш Министар Иностранних Дела нека изврши овај Указ.

9 октобра 1924 год.
у Београду

Министар Иностранних Дела,

Указ краља Александра I Карађорђевића којим се Јован Дучић поставља за сталног Владиног делегата при Друштву народа у Женеви и унапређује из IV у III групу I категорије, 9. октобар 1924. године (Архив Југославије, 334-125-145)

Министарство Пошта и Телеграма
Телеграм **Telegram**
 Министarство Poшта
 Архив Југославије
 Београд

atranđeras telógrafe =

Телеграф места предаје Telegraf mesta predaје	Бр. телегр. Br. telegrama	Врста Vrsta	Време предаје Vreme predaје			Службени подаци Službeni podaci	Време пријема Vreme prijema			Потпис телеграф. чиновника Potpis telegraf. činovnika
			Број речи Broj riječi	дана dana	часа sata		мин. min.	дана dana	часа sata	
333 00 0anava 0113 10 12 18h35										
Danas došao na svoju dužnost no 1 = Jantchitch -										

Т. бр. 5а. — II дил. 1421 1921-23.

Телеграм Јована Дучића Министарству иностраних послова Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у коме обавештава да је преузео дужност сталног делегата при Друштву народа у Женеви, 3. јануар 1925. године (Архив Југославије, 334-151-553)

Указ краља Александра I Карађорђевића којим се Јован Дучић, стални делегат при Друштву народа у Женеви, поставља за генералног конзула III групе I категорије у Генералном конзулату Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у Каиру, 30. август 1925. године (Архив Југославије, 334-125-571)

Јован Дучић у свом кабинету у Посланству Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у Каиру, 1927. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-121-2)

Сабље, радионица Толедо, део свечане дипломатске униформе (Музеј Херцеговине, 115)

Ми

Александар I.

ис милости Божијеј и ваши народној
Краљ Срба, Хрвата и Словенаца

На предлог нашег Министра Иностранних Дела постављамо:

У ГЕНЕРАЛНОМ КОНСУЛАТУ У КАЈИРУ

за Генералног Консула у 3. групи I категорије ЈОВАНА
ДУЧИЋА, сталног Владиног делегата у Друштву Народа у 3. групи
I категорије.

Наш Министар Иностранних Дела нека изврши овај Указ.

30 Августа 1925 године

Блед

Министар Иностранних Дела

Будимпешта, 13 Јула 1932. године.

Мађарски оптимизам о Југославији.

Бесправност Србије као некултурне земље.

Господине Министре,

Својим јучерашњим извештајем имао сам част обратити Вам пажњу на огромни пораст оптимизма који се осећа у последње време у Мађарској, и поред свих борби с економском кризом која је неоспорно веома тешка. Навео сам као мотиве тог наглог оптимизма најпре уверење да се с мађарско пријатељство отварају три велике окле, и да Француска нарочито сматра односе с Мађарском као свој важан проблем равнотеже у орадиј Европи; и затим, уверење како је Мађарска својим мораторијумом постигла да избегне опасност од инфлације која је изгледала неминува.

Међутим, сматрам за потребно да овде напоменем још један мотив мађарског оптимизма, који је најчуднији од свију, и који у масама мађарског народа изазива можда највише узбуђења. То су вести да ће у Југославији ускоро избити преврат којем се не даје сагледати све последице. Сами владини листови су опремили све и претоничке и провинцијске листове за идеју да ће Мађарска ускоро бити приморана да уђе чак и у војничку акцију пошто је Југославија пред револуцијом и распадом. Било је прошлог месеца неколико дана када очекивало сваког часа да ће из наше земље доћи вести о преврату. Ситни случајеви су искоришћавани и развијавани у најкрупније догађаје. Бакерија у Рогатици, нереди у Гучи и одметале у кулу др. - а Милоша Тупаванина, сукоби у Приједору, завера у Марибору, убиства бивших посланика попа Ђасе Поповића и војводе Јуна, - све те вести су послужиле да се појави како код нас вишот не функциониса

Господину Богољубу Јевтићу
Министру Иностранних Послова

Београд.

Извештај Јована Дучића, посланика Краљевине Југославије у Будимпешти, Богољубу Јевтићу, министру иностраних послова Краљевине Југославије:
„Мађарски песимизам о Југославији. Бесправност Србије као некултурне земље“,
Будимпешта, 13. јул 1932. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-В-7)

Јован Дучић, посланик Краљевине Југославије у Будимпешти, 1932. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-28)

Забелешке Јована Дучића, посланика Краљевине Југославије у Риму:
„Наши преговори о српским православним црквеним општинама
у Италији“ (Нептунске конвенције), 1935. године
(Архив Југославије, 373-1-1)

Јован Дучић, посланик Краљевине Југославије у Риму у свом кабинету, 1935. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-З-123)

Указ
Краљеве Веларанства
Петра II
по милости Божијој и воли народној
Краља Југославије
Краљевски наредници

На предлог заступника Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра саобраћаја, у вези указа У.Пр.Пов.Бр.6851 од 22 децембра 1938 године, на основу § 103 став 1 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године и § 110 Финансијског закона за 1938/39 годину

РЕШИЛИ СУ И РЕШАВАЈУ

Да се ДУЧИЋ Јован, изванредни посланик и опуномоћени министар II положајне групе 1 степена Краљевине Југославије у Букуресту, постави за изванредног и опуномоћеног амбасадора II положајне групе 1 степена Краљевине Југославије у Букуресту.

Заступник Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министар саобраћаја нека изврши овај указ.

6 јануара 1939
Београд

Заступник
Претседника Министарског савета и
Министра иностраних послова
Министар саобраћаја,

Stevan

Павле
Рад
Милошевић

Јован Дучић, амбасадор Краљевине Југославије у Букурешту
у свечаној униформи, 1939. године
(Архив Југославије 377, 3Ф)

Указ којим је Јован Дучић, изванредни посланик и опуномоћени министар
II положајне групе I степена, наименован за изванредног и опуномоћеног
амбасадора Краљевине Југославије у Букурешту, 6. јануар 1939. године
(Архив Југославије, 334-132-1)

Указ
Краљеве Височанства
Петра II
по милости Царској и воли народној
Краља Југославије
Краљевски наредници

На предлог Министра иностраних послова, у сагласности са Претседником Министарског савета, а на основу §§ 99 став 1 тач. 1, 103 став 1 Закона о чиновницима од 31 марта 1931 године, чл.34, 39 и 40 Уредбе са законском снагом о уређењу Министарства иностраних послова и дипломатских и консуларних заступништва Краљевине Југославије у иностранству од 10 августа 1939 године, § 180 Финансијског закона за 1939-40 у вези са § 1 Уредбе о буџетским дванаестинама за месеце април, мај, јуни и јули 1940 године

РЕШЕНИ СУ И РЕШАВАЈУ

Да се преместе:

ДУЧИЋ Јован, амбасадор II положајне групе 1 степена Краљевске Амбасаде у Букурешту, за изванредног посланика и опуномоћеног министра II положајне групе 1 степена Краљевског посланства у Мадриду;

АВАКЉИМОВИЋ Др.Александар, изванредни посланик и опуномоћени министар II положајне групе 2 степена Краљевског посланства у Мадриду, за амбасадора II положајне групе 2 степена Краљевске Амбасаде у Букурешту.

Министар иностраних послова нека изврши овај указ.

2¹ маја 1940
Београд

Министар иностраних послова,

Ј. Милић, Копаџић

Петра II
Орац
Милић

Орден румунске звезде – Степен Великог крста, први степен
(Музеј Херцеговине, 90)

Орден белог лава – Степен Командирског крста, Чехословачка
(Музеј Херцеговине, 91)

Орден Спаситеља – други степен, Грчка
(Музеј Херцеговине, 92)

Орден италијанске круне – степен Велике ленте
(Музеј Херцеговине, 93)

Јован Дучић у свечаној униформи у Риму, 1936. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-Z-41)

Мађарски орден за заслуге – степен Великог крста
(Музеј Херцеговине, 94)

Орден Нила – степен Великог официра, Египат
(Музеј Херцеговине, 95)

Орден Христовог реда – први степен, Португалија
(Музеј Херцеговине, 116)

Дипломатска униформа Јована Дучића
и орден југословенске круне – први степен
(Музеј Херцеговине, 114 и 97)

Дучићево Требиње

ЈОВАН ДУЧИЋ ЈЕ У ТРЕБИЊУ ПРОВЕО САМО СРЕЋНЕ ГОДИНЕ најранијег детињства окружен великом породицом и, после очеве смрти, време док је похађао основну школу. Више од шездесет година Дучић је проживео ван родног краја у разним срединама, градовима и земљама, на разним континентима. У том свету је израстао у великог песника, постао учен и славан, али, у основи, он се у мислима и снови-ма, у мерама којима је мерио живот, никада није удаљио од Требиња.

Целог живота настојао је да се одужи Требињу за све што је из њега понео у свет. Током читавог живота припремао се за повратак. Помагао је Требиње и своје сународнике на многе начине. Трудио се да Требиње учини лепшим и пријатнијим. Године 1934. граду је поклонио *Његошев споменик*, рад вајара Томе Росандића. Заједно су присуствовали освећењу 23. маја. Дучић је открио споменик започињући свој говор речима:

„Његош, обучен у светлост, појављује се данас у свом железном оклопу, делу нашег великог вајара Томе Росандића. Од јутрос Његош постаје на овај начин почасним грађанином немањићког Требиња.“

Исте године у Дучићево „мило Требиње“ стигла је пошиљка од петнаест сандука, тешких пет тона, у којима се налазила брижљиво одабрана збирка античких скулптура и архитектонских декоративних елемената. Иако ови предмети нису аутентични део историје града, Дучић је сматрао да ће додатно нагласити његов дух. Граду је поклонио и *Споменик мученицима и борцима за слободу*, који је подигнут 1938. године на основу његових детаљних нацрта.

Тестаментарно је Требињу оставио књиге, рукописе, уметничка дела која је годинама сакупљао да би их даровао родном граду. Све се то, као и изванредан број предмета који су били део његове свакодневице и које је носио са собом од земље до земље, нашло на крају заједно са својим власником у граду испод Леотара.

Тома Росандић обавештава Јована Дучића о слању модела Његошевог споменика у ливницу у Будимпешту, Београд, 2. јул 1933. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-71)

Београд, 2. јула 1933.
Београд, Булевар Јовановата 3.

Држим Дучићу

Т. Морас, који еше ми Ви најавиши интересом, није дошао. Замисли је негде, а сутра у петер долази шедрајер и до два сакрука, да ми, по свим поштеним најинтереснијим устварима на Рому адресу дошле су.

Мораси да ће се тавити на фармацији отворити, било би мушкет, да неко-јери отворити буре архивира да да се рага отворити, било сведок, ако буре Квара, а Сито би јоме Даве ако да отворити сам свевеу којиме преда одивно тек поручити, да кој отворити најпре најпре одивно све шараске по онда, да, ако преда јом даве отворити, неко све шараске долако вади да се сакрук неће доутиао.

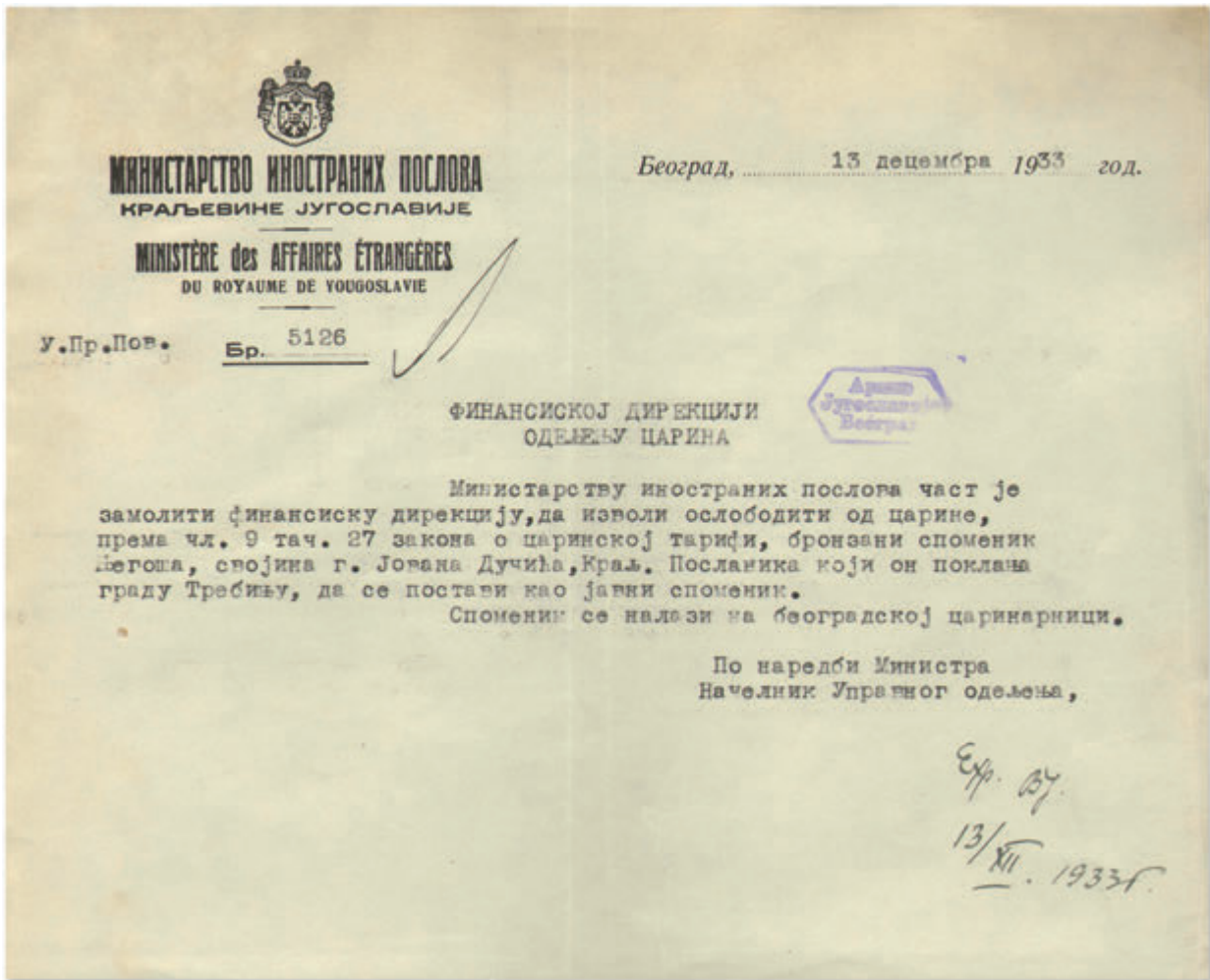
то. Зашто је као што је од мо на Кован, како нека вау дави и саванити, нека, јоме Даве, Завидити, јавити ми, пошме Вае, ким јеру свевеу, како су јеру, а ако да даго 'какви' ра, јавити ми све и јето.

Услати да одрив иЗмине о мение дол иЗуправља мара и Вае
ода ми Тома Росандић

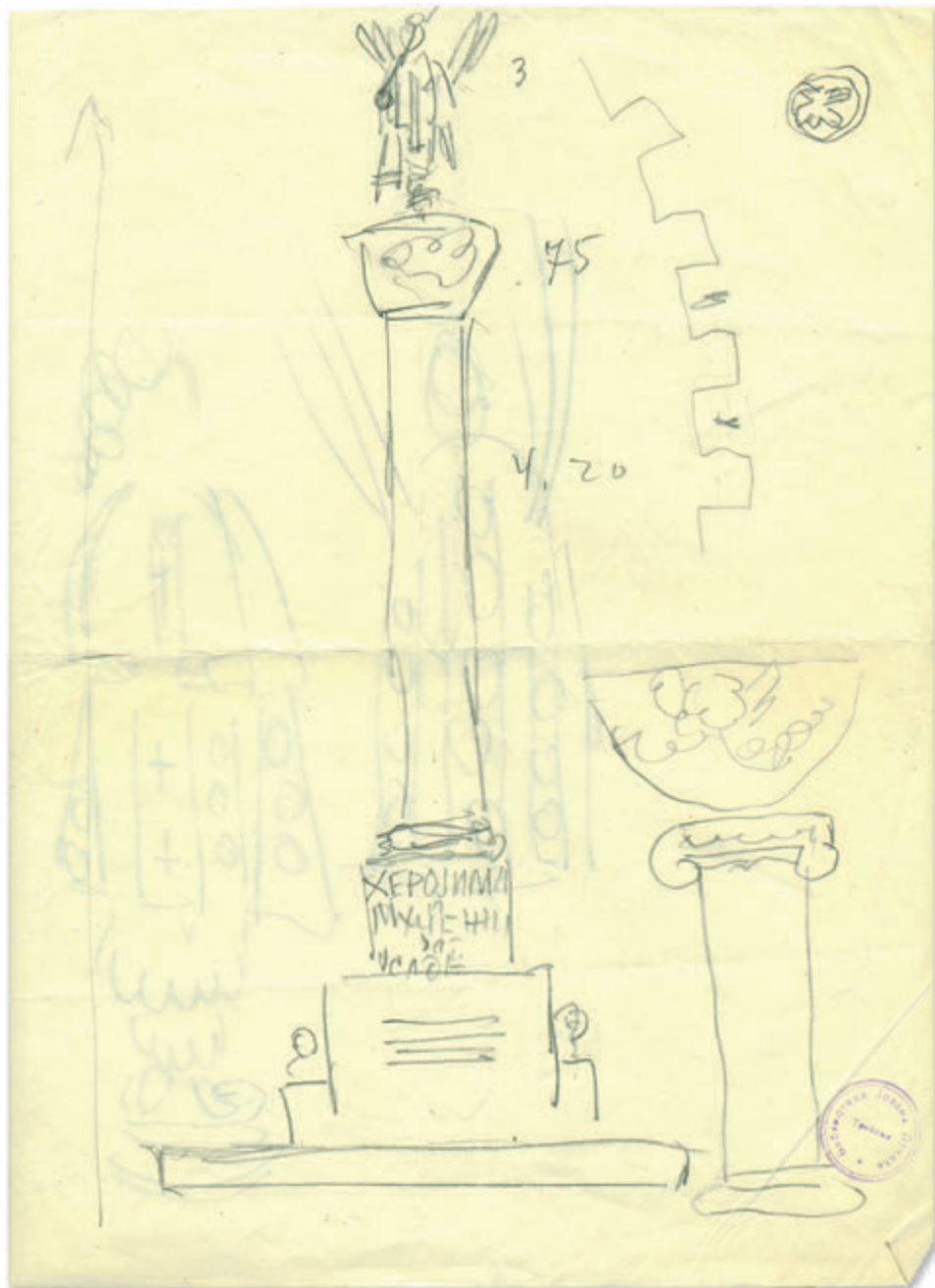
Тома Росандић
Бронзу раге буре долако?

- Требало би:
- 1) козули 600 дин.
 - 2) радчи 200 дин.

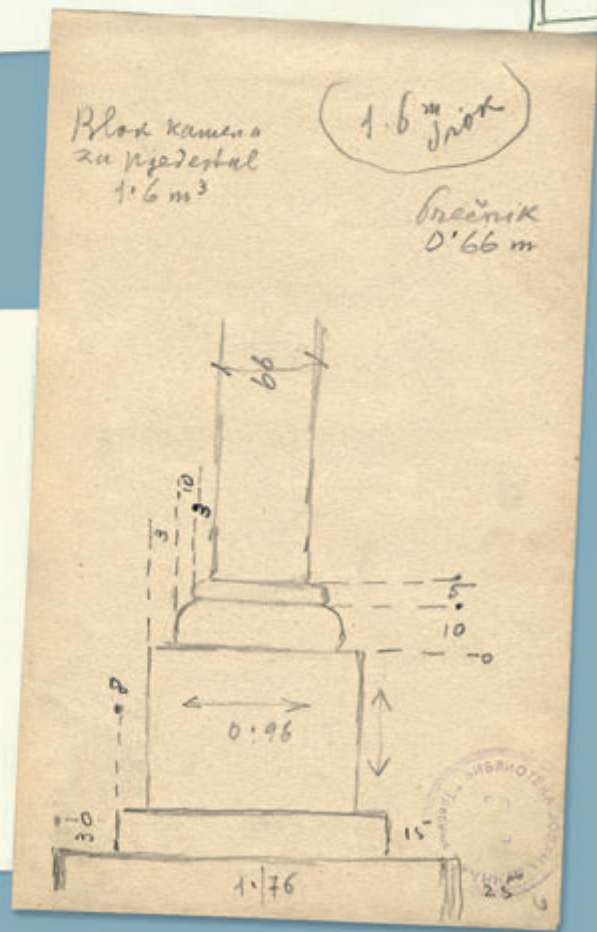
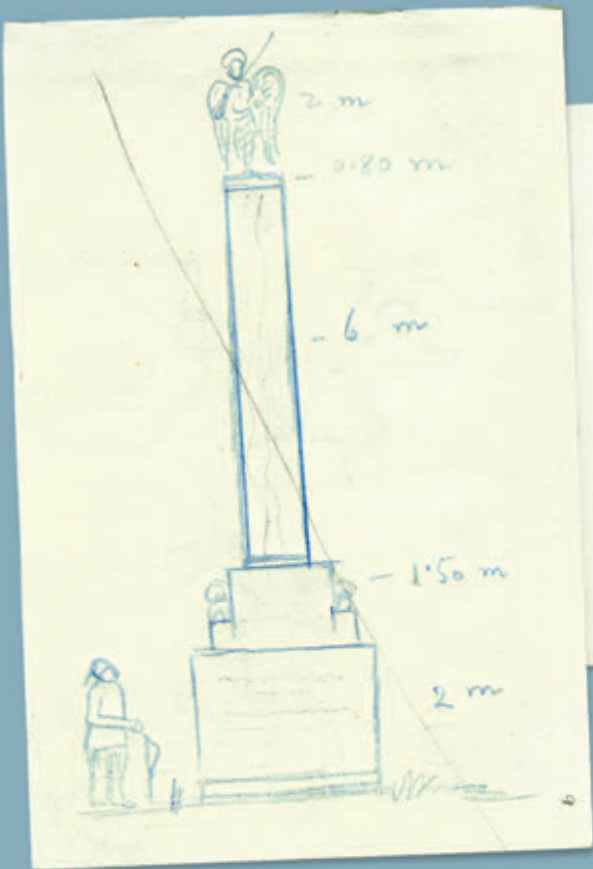
и остале на кини, да свакего најинтересније итии.
Наше архивирају јем да се модел при вратити у

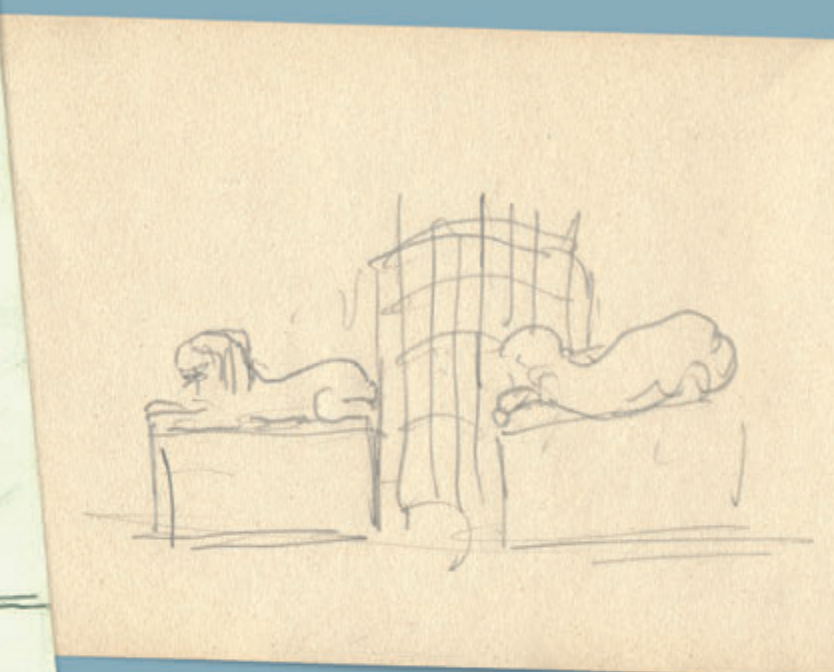

Допис Министарства иностраних послова Краљевине Југославије Финансијској дирекцији у коме се тражи да се ослободи царине *Споменик Петру I Пећковићу Њеђошу*, који Јован Дучић поклања родном граду, Београд, 13. децембар 1933. године (Архив Југославије, 334-151-730)

Скице Јована Дучића за *Споменик мученицима и борцима за слободу*
који је подигнут 1938. године
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-41,42)

Скице Јована Дучића за уређење Требиња
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-41, 42)

Скица Јована Дучића за фонтану конструисану од оригиналних античких елемената
(Народна библиотека Требиње, А-Х-А-41, 42)

Камена холедра или део писцине са приказом лавље главе, касноантички или средњовековни период, Дучићева збирка (Музеј Херцеговине, 44)

Мермерна ивична кровна декорација, II–III век, Дучићева збирка
(Музеј Херцеговине, 53)

Мермерни антефикс украшен флоралним мотивом
у виду лотосовог цвета, крај II – почетак III века, Дучићева збирка
(Музеј Херцеговине, 54)

Фрагмент рељефа, део поклопца саркофага, II–III век,
Дучићева збирка (Музеј Херцеговине, 42)

Глава средовечног мушкарца са дугом брадом,
мермер, крај II века, Дучићева збирка (Музеј Херцеговине, 32)

Глава младића, мермер, II век,
бронзана копија се налази у требињском парку,
Дучићева збирка (Музеј Херцеговине, 93)

Медаљон са представама Менаде и Сатира, мермер,
каснија реплика античког узора, Дучићева збирка
(Музеј Херцеговине, 35)

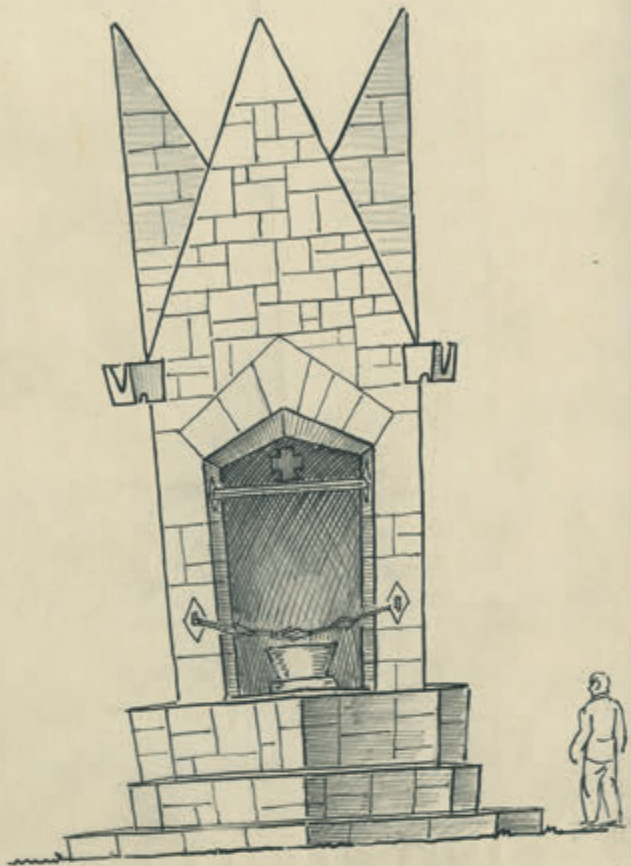

Анђео (Куйдон), уље на платну, XVI век, Дучићева збирка
(Музеј Херцеговине, 96)

Богородица са Христом у наручју, уље на платну, XVII век, Дучићева збирка
(Музеј Херцеговине, 97)

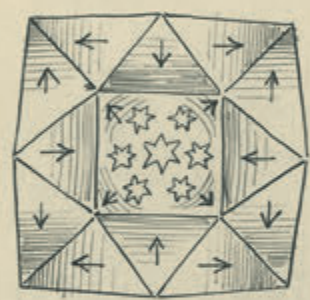
СКИЦА ЗА СПОМЕН-ГРОВНИЦУ
ЈОВАНУ ДУЧИЋУ - У ТРЕБИЊУ

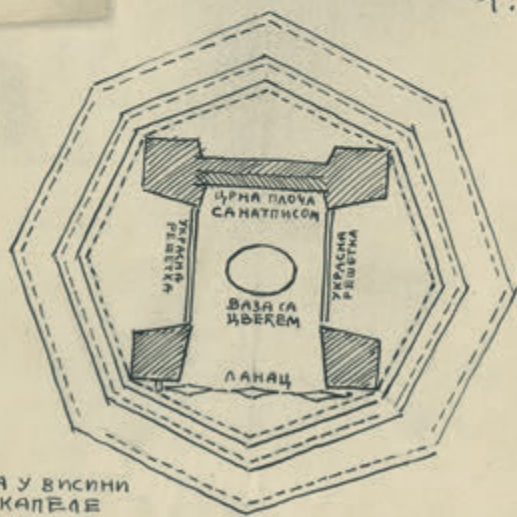
ПЗГЛЕД СТРЕДА - 1:50

а2. 960

СПОМЕН - ГРОВНИЦУ
ЈОВАНУ ДУЧИЋУ - У ТРЕБИЊУ

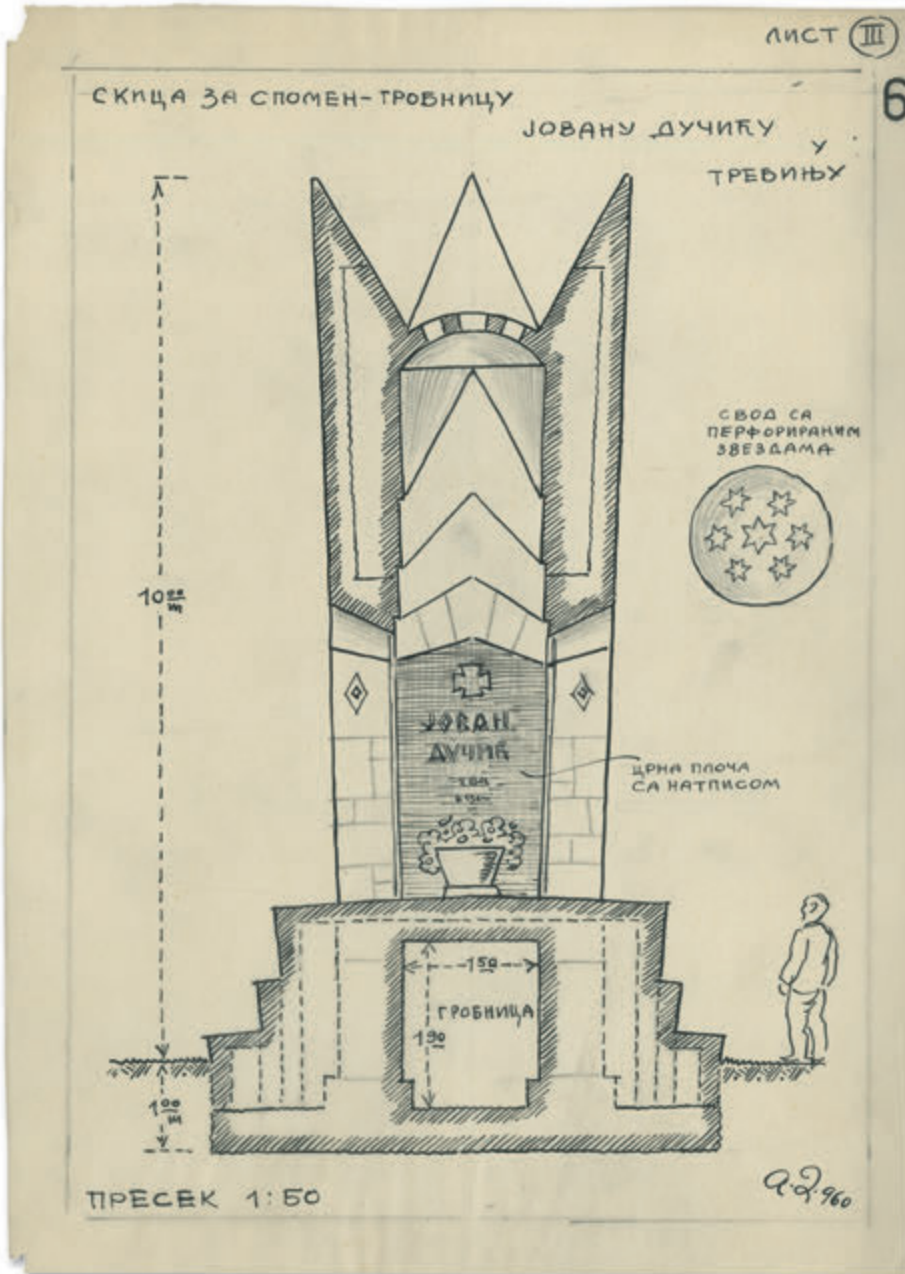
1:50

ОСНОВА У ВИСЛИНИ
ПОДА КАПЕЛЕ

а2. 1960

Александар Дероко, скица за спомен-гробницу Јовану Дучићу у Требињу,
1960. година, нерелизован пројекат (Архив САНУ, 14678)

МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА

Београд

Да би уложимо крај Требиња, који својим положајем привлачи туристе, надејтељномо сам рекење Управе државног пута Топчидер, којим се Општина града Требиње, стављају на расположење следеће саднице:

- 1) 300 ком., липа високих,
- 2) 500 " дивљег кастанга, високих,
- 3) 100 " јавора,
- 4) 200 " украсног шибла,
- 5) 20 " чешпреса,
- 6) 20 " врбе и
- 7) 10 " дуд.

Како се Општина Требиње налази у доста тешком материјалном стању, то би овај поклоп државе коштао много, да се превезе горње саднице по пуној тарифи, стога част ми је уложити Министарство саобраћаја, да се Општина града Требиња, одобри бесплатна упутница за превоз једног вагона поменути садница од Железничког станице Чуларци до Требиња.

Искр. бр. 1037

Београд.-

*Јован Дучић
Кулановски посланик
(Београд)*

Молба Министарству саобраћаја у Београду да се обезбеди бесплатан превоз садница које је Јован Дучић прибавио за Требиње, Београд, 20. октобар 1937. године (Народна библиотека Требиње, А-Х-В-300)

Споменик Јовану Дучићу, подигнут 1997. године, рад вајарке Дринке Радовановић, непосредно испред главног улаза у Градски (Дучићев) парк, преко пута споменика Петру II Петровићу Његошу, Требиње (Туристичка организација Требиња)

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41:929 Дучић Ј.
821.163.41.09(497.11)"19"(084.12)

БОЈОВИЋ, Злата, 1939–

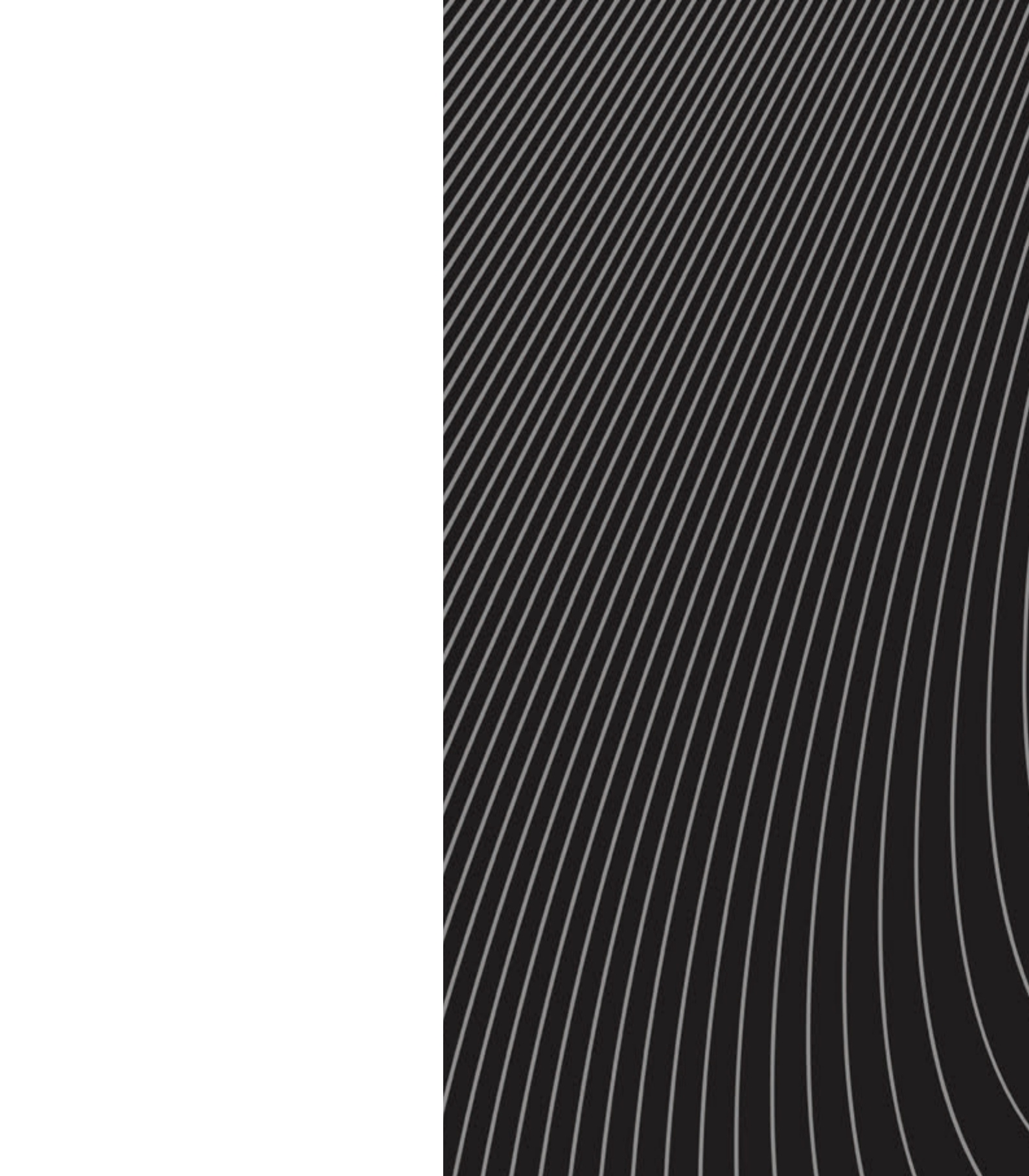
Јован Дучић : трагање за новим / [аутор Злата Бојовић]. – Београд : САНУ, 2021
(Београд : Solograf). – 199 стр. : илустр. ; 24 см. – (Галерија Српске академије наука
и уметности ; 154)

Податак о ауторки преузет из колофона. – Тираж 750. – Напомене и библиографске
референце уз текст.

ISBN 978-86-7025-910-2

а) Дучић, Јован (1871–1943)

COBISS.SR-ID 44644361

Јован
Дучић
Трагање
за
НОВИМ

2021